

151 40

BEGINNING BURMESE

by
William S. Cornyn
and
D. Haigh Roop

New Haven and London, Yale University Press, 1968

Copyright © 1968 by Yale University.
Set in IBM Documentary
and printed in the United States of America by
The Murray Printing Company, Forge Village, Mass.
Distributed in Canada by McGill University Press
All rights reserved. This book may not be
reproduced, in whole or in part, in any form
(except by reviewers for the public press),
without written permission from the publishers.
Library of Congress catalog card number: 66-21513
This work was developed pursuant to a contract
between the United States Office of Education
and Yale University and is published with permission
of the United States Office of Education,
Department of Health, Education, and Welfare

CONTENTS

Preface	v
Introduction	xi
The Sounds of Burmese	xiii
Classroom Instructions	xxii
 Lesson 1: Forms of Address, General Phrases	 1
Tone practice	
Forms of address, <u>hkamya</u> and <u>hyin</u> , impersonality	
 Lesson 2: What and Where?	 11
Consonant contrasts, voicing alternations	
Noun expressions, equational sentences, questions	
(- <u>la:</u> / <u>-le:</u>), <u>-la:</u> . . . <u>-la:</u> , <u>-hpe:</u> (gp), <u>-hma</u> (np)	
 Lesson 3: Numerals 1-100	 27
Vowels	
The number system to 100	
 Lesson 4: Food	 39
Nasals, <u>l</u> and <u>y</u>	
Verb expressions, final particles (<u>-te</u> , <u>-me</u>), <u>-te</u> and <u>-me</u> with <u>-la:</u> / <u>-le:</u> , negative statements, negative questions, <u>-ke:</u> / <u>-ye:</u> , secondary particles (<u>-hcin</u> , <u>-pa</u> , <u>-hcin</u> + <u>-pa</u>), noun modifiers, verb modifiers	
 Lesson 5: Nationalities	 57
Tone combinations	
<u>thu</u> , <u>hkamya:</u> , <u>hyin</u> , <u>cano</u> , <u>cama:</u> , <u>-tou:</u> , modifying forms, more general particles (<u>-pa</u> , <u>-lou</u> , <u>-lou:</u> , <u>-ko:</u> , <u>-le:</u>), Western names in Burmese	
 Lesson 6: Where From? Where To?	 75
Tones with sentence intonation	
Noun particles (<u>-kou</u> , <u>-ka:</u> , <u>-hma</u>), <u>-tei</u> (<u>-twei</u>), <u>-ma:</u> / <u>-hma:</u> , <u>-pa</u> + <u>-me</u> , <u>-tha:</u> and <u>-thu</u>	
 Lesson 7: Review	 90
 Lesson 8: Going to Work	 108
Time, <u>-ka:</u> (past time; 'connected with'), <u>-ya:</u> , <u>-te:</u> (gp)	
 Lesson 9: Relatives: the Immediate Family	 125
Relationships, numeral classifiers, classifier phrases + <u>-hte:</u> and <u>-ma:</u> , verb and <u>thwa:</u> , doubled verbs, plurals (<u>-mya:</u> and <u>-tei</u>), <u>-pi</u> , <u>-lein:</u> , <u>-thel:</u> , <u>-to:</u> (2p), <u>-thel:</u> and <u>-to:</u> , <u>-to:</u> (gp)	

Lesson 10: Relatives: Outside the Immediate Family	141
More relationships (aunts and uncles; cousins), cities and countries, sentence + <u>thi</u> -, auxiliary verbs, <u>-myou</u> -, <u>lei</u> -, <u>nga</u> -, numeral classifier, <u>-hnain</u> , <u>-ne</u> .	
Introducing the writing system: the first 25 consonants	
Lesson 11: The Weather	159
Subordination (<u>-yin</u> -, <u>-lou</u> -, <u>-pei-me</u>), second person imperative, <u>win la</u> -, <u>-lein</u> , and the negative, derivation (<u>-hta</u> -, <u>-saya</u>), <u>ya</u> -, <u>-goun</u> -, <u>-ka</u> ('by way of'), <u>le</u> -, <u>-le</u> -, <u>-pa-la</u> -, <u>po</u> .	
Writing: the last eight consonants, diacritics <u>y</u> , <u>w</u> and <u>h</u>	
Lesson 12: Months and Seasons	179
The Burmese Calendar, more derivation (<u>ga</u> -, <u>-la</u> -, <u>-lau</u> -, <u>-tain</u> -, <u>-hta</u> + <u>-hpe</u>).	
Writing: vowels and tones in open syllables	
Lesson 13: Review	186
Lesson 14: Looking for a Place to Live	212
Verb combinations (<u>nei</u> -, <u>pi</u> -, <u>sa</u> -, misc.), <u>-qein</u> , <u>ma</u> -, <u>-thale</u> -, <u>ma</u> -, <u>-hpe</u> -, first person plural imperative (<u>-ca</u> -, <u>zou</u> -, <u>ya</u> -, <u>qaun</u>), <u>-hpou</u> -, <u>-hke</u> .	
Writing: closed syllables	
Lesson 15: Looking at the House	228
<u>-hkan</u> -, <u>pau</u> -, <u>pyan</u> - and verb, <u>-qaun</u> -, <u>-ye</u> (- <u>ke</u>), <u>-ka</u> (subject), <u>-ha</u> -, relationship of <u>-ha</u> -, <u>-ko</u> -, <u>-le</u> -, and <u>-to</u> -, particle combinations	
Lesson 16: Kou San Hla Goes to See the House	244
Place words (<u>nau</u> -, <u>bei</u> -, <u>ja</u> -, <u>hyei</u>), <u>-saun</u> , <u>pi</u> - in subordination, <u>thin</u> -, <u>hka</u> -, + doubled verbs, <u>-hpou</u> -, with nouns, more <u>-lou</u> .	
Lesson 17: Getting Furniture	255
<u>hnga</u> -, and <u>hei</u> -, <u>hsou</u> -, <u>da</u> -, <u>hsi</u> -, <u>-loun</u> -, <u>-paya</u> -, <u>zet</u> -, <u>-te</u> (encl), <u>-me</u> -, <u>-hma</u> (encl), <u>-hman</u> -, <u>-yin</u> -, <u>-le</u> -, <u>-to</u> (subp), <u>-hma</u> (subp and gp), <u>-hein</u> -, <u>-lai</u> -, <u>-hla</u> .	
Lesson 18: In a Village	276
Verb and <u>pei</u> -, <u>hsain</u> -, <u>ta</u> -, <u>loun</u> -, <u>kade</u> -, <u>ga</u> -, <u>-tha</u> -, <u>-ye</u> -, <u>-lou</u> -, <u>-yin</u> -, <u>-ca</u> -, <u>-pa</u> + <u>-ther</u> .	
Lesson 19: Review	298
Lesson 20: Going to a Restaurant	311
<u>qu</u> in address, <u>qahte</u> and <u>-hte</u> -, <u>qapyin</u> -, <u>wei</u> -, <u>ni</u> -, <u>-na</u> -, <u>mani</u> -, <u>mawer</u> -, <u>qa</u> -, <u>-hsoun</u> -, <u>-myou</u> -, <u>zoun</u> -, numeral classifiers (<u>-hku</u> -, <u>-hca</u> -, <u>-hcaun</u> -, <u>-hte</u> -, <u>-toun</u> -, <u>hkwe</u> and review of those presented earlier), <u>-tei</u> and <u>-mya</u> .	

Contents	ix
Lesson 21: At the Restaurant	334
Money, <u>palin:</u> , <u>-sa</u> , <u>ma:</u> . . . <u>-hkin</u> , <u>-rol</u> .	
Lesson 22: Traveling	349
The number system, dates, <u>nei</u> , and <u>ye'nei</u> , <u>-ye'</u> , <u>-pa'</u> , <u>-hkau'</u> , <u>co-</u> , combining <u>-co</u> <u>-lau'</u> and <u>-tha</u> , <u>ni:ba:</u> , verb + <u>hta:</u> , <u>-toun:</u> (encl), <u>-hpu:</u>	
Lesson 23: Shopping	369
Comparison, <u>sei-</u> , <u>-to.</u> . . . <u>fp</u> , <u>hpyi' hpyi'</u> , <u>be</u> . . . <u>mahsou</u> , <u>cou'</u> , <u>-saloun:</u> , <u>-si</u> , <u>-sei</u> , <u>-tha:</u>	
Lesson 24: Sightseeing	393
Directions, verb- <u>le:</u> verb, <u>taun</u> ('even'), <u>-lan:</u> , <u>-caun:</u> , <u>-te. qatwe'</u> , <u>-to</u> , <u>-lou. ya.-</u> , <u>-hlu.</u> , <u>-ye.</u> (np), more <u>-to.</u> , <u>lei</u>	
Lesson 25: Review	413
English-Burmese Word List	427
Burmese-English Word List	470
Index of Bound Forms	501

THE SOUNDS OF BURMESE

The sound system of Burmese comprises thirty-one consonants, nine vowels, and four tones. The syllable consists of an initial consonant or cluster of consonants plus a vowel, spoken on one of the four tones or atonically.

The Burmese system of writing presents certain difficulties to a beginning student, and for this reason the early lesson material of this book is in an alphabet more familiar to him. The transition later to the traditional writing system is then considerably easier.

A. Consonants

The consonant sounds of Burmese with approximate indications of their values in terms of English sounds are as follows:

- k: like English k in skate, that is, without the aspiration that accompanies the English k in Kate: ku assist
- hk: like English k in Kate, but with more aspiration: hku caterpillar
- g: like English g in gate: gu cave
- ng: like English ng in ring: nga fish, five
- hng: like the foregoing but voiceless and aspirated: hnga borrow
- t: like English t in steer, that is, without the aspiration that accompanies the English t in tier: ta prevent
- ht: like English t in tier but with more aspiration: hta leave
- d: like English d in deer: da knife
- n: like English n in near: na hurt
- hn: like the foregoing but voiceless and aspirated: hna nose
- p: like the English p in spark, that is, without the aspiration that accompanies the English p in park: pa accompany
- hp: like English p in park but with more aspiration: hpa basket
- b: like English b in bark: ba what
- m: like English m in mark: ma hard
- hm: like the foregoing but voiceless and aspirated: hma order
- c: like English ch in char but without the aspiration, or like the combination ty spoken together: ca hear
- hc: like the ch of char but with strong aspiration: hca different
- j: like the j of jar: ja space between
- s: like English s in sink: sa letter

- hs: like the foregoing but aspirated: hsa hungry
- z: like English z in zinc: za lace
- y: like English y in yes, often with friction: ya field
- hy: like English sh in sheet, but palatal: hya search
- l: like English l in lay: lei wind
- hl: like the foregoing but voiceless and aspirated: hlei boat
- w: like English w in way: wa yellow
- th: like English th in thin: tha pleasant
- dh: like English th in then, rarely initial: dhou.mahou' however, myou.dha: native of a city
- h: like English h in hen: ha open
- q: like the initial sounds of English unh unh 'no': qa inside of the mouth
- r: like English r in a telephone operator's pronunciation of thr-r-ree: tarei'hsan animal

B. Vowels

The vowel sounds of Burmese with approximate indications of their values in terms of English sounds are as follows:

- a: like the English a of father: la come; or the English a of about: htainn cooked rice
- i: like the English i of police: thi string beads; or the English i of thin: thin teach, thi' wood
- u: like the English u of rude: lu person, or the English u of put: lun go beyond, lu' empty
- ei: like the English ei of veil: thet die, thet' very
- ou: like the English ou of soul: hou that, hou' true
- e: like the English e of knell: ne state, ne' black
- o: like the English o of more: mo slanted
- ai: like the English ai of aisle: nain win, lai' follow
- au: like the English ow of down: maun Mister, mau' elevated

C. Tone

Burmese is a tone language; that is, the inflection of the voice determines the meaning of what is said. English is something like that. We say it's cold? or it's cold! and only the rise at the end of the question and the fall at the end of the exclamation indicate the difference in meaning of the two expressions. In Burmese, on the other hand, intonation affects each syllable and distinguishes otherwise identical forms from each other. For example, lei spoken in a low level manner, unemphatically, means wind, whereas lei' spoken with greater

emphasis at a higher pitch and with a falling intonation means four. There are four tones, and we mark them with a hyphen (-), a colon (:), a period (.), and a raised comma ('). The hyphen is not written when there is a space after the syllable.

After Thus we have:

- 2 1. low, level and long, accompanied often by a gentle rise at the end: lei
wind, lein twist လေ လှည့်
- 3 2. high, long, and falling toward the end: lei: four, lein: smear လေး လှည့်
- 1 3. high, short, and falling, ending with a constriction of the breath (slow glottal closure): lei. habit, lein. roll along လေ့ လှည့်
- 4 4. high, extremely short, ending with a sharp check of the breath (sharp glottal closure): lei' turtle လှေ လှေ

Tones
Vowels

		Plain Final				Nasal Final		
		I	II	III	IV	I	II	III
a	la	come	la: mule	la- moon	la' bribe	lan turned back	lan: road	lan- startled
i	thi	string beads	thi: bear fruit	thi- know	li' absent	lin husband	lin: light	lin- scaffold
u	lu	person	lu: smear	lu- snatch	lu' empty	lun exceed	lun: yearn	lun- wriggle
ei	lei	wind	lei: four	nei- day	lei' turtle	lein twist	lein: smear	lein- roll
ou	lou	lack	mou: sky	nou- milk	lou' work	loun secure	loun: round	moun- cake
e	ne	state	ne: few	ne- loose	ne' deep			
o	mo	insolent	mo: tired	mo- look up				
au					lau' sufficient	laun burn	laun: pour into	daun- corner
ai					lai' follow	nain win	wain: surround	jain- pothole

VOWEL CONTRASTS

Vowels / Tones		a	. i	u	ei	ou	e	o	au	a:
I Plain	<u>la.</u>	come	<u>ni</u>	<u>lu</u>	<u>lei</u>	<u>lou</u>	<u>le</u>	<u>mo</u>		
	turned back	husband	exceed	twist	secure	neck	insolent		<u>laun</u>	<u>nain</u>
Nasal	<u>lan</u>	<u>lin</u>	<u>lun</u>	<u>lein</u>	<u>loun</u>				burn	win
II Plain	<u>la:</u>	mule	<u>ni:</u>	<u>lu:</u>	<u>lei:</u>	<u>mou:</u>	<u>le:</u>	<u>lo:</u>		
	near	smear	four	sky	change	hurried				
Nasal	<u>lan:</u>	<u>lin:</u>	<u>lun:</u>	<u>lein:</u>	<u>loun:</u>				<u>laun:</u>	<u>wain:</u>
	road	light	yearn	smear	round				pour into	surround
III Plain	<u>la.</u>	moon	<u>thi.</u>	<u>nu.</u>	<u>nei.</u>	<u>nou.</u>	<u>ne.</u>	<u>no.</u>		
	know	young	day	loose	immodest					
Nasal	<u>nan.</u>	<u>nin.</u>	<u>lun.</u>	<u>nein.</u>	<u>noun.</u>				<u>daun.</u>	<u>lain.</u>
	vain	stuffed	wriggle	low	loose				corner	pothole
IV	<u>la'</u>	<u>li'</u>	<u>lu'</u>	<u>lei'</u>	<u>lou'</u>	<u>le'</u>			<u>lau'</u>	<u>lai'</u>
	bribe	absent	empty	turtle	work	hand			sufficient	follow

PLAIN-NASAL CONTRASTS

II		III	
II		III	
Plain	Nasal	Plain	Nasal
<u>la</u> come	<u>lan</u> turned back	<u>la.</u> moon	<u>lan.</u> startled
<u>ni</u> red	<u>nin</u> you (fam)	<u>ni.</u> know	<u>thin.</u> suitable
<u>lu</u> person	<u>lun</u> exceed	<u>lu</u> snatch	<u>lun.</u> wriggle
<u>lei</u> wind	<u>lein</u> twist	<u>nei.</u> day	<u>nein.</u> low
<u>lou</u> lack	<u>loun</u> secure	<u>nou.</u> milk	<u>noun.</u> loose

xxviii

INITIAL CONSONANT CONTRASTS

Non-nasal

Velar	<u>hku</u>	caterpillar	<u>ku</u>	assist	<u>gu</u>	cave
Palatal	<u>hca:</u>	different	<u>ca:</u>	hear	<u>ja:</u>	space between
Dental spirant	<u>hsa</u>	hungry	<u>sa</u>	letter	<u>za</u>	lace
Dental stop	<u>hta:</u>	leave	<u>ta:</u>	prevent	<u>da:</u>	knife
Labial	<u>hpa</u>	basket	<u>pa</u>	accompany	<u>ba</u>	what?

Nasal

Velar	<u>nga:</u>	five	<u>hnga:</u>	hire
Palatal	<u>nya</u>	right (hand)	<u>hnya</u>	considerate
Dental	<u>na</u>	hurt	<u>hna</u>	nose
Labial	<u>ma</u>	hard	<u>hma</u>	order

Lateral

<u>lei</u>	wind	<u>hlei</u>	boat
------------	------	-------------	------

Semi-vowel

<u>ya</u>	field	<u>hya</u>	search
-----------	-------	------------	--------

Misc.

<u>wa</u>	yellow	<u>tha</u>	pleasant	<u>ha</u>	open	<u>qa</u>	inside of mouth
-----------	--------	------------	----------	-----------	------	-----------	-----------------

ကျောင်းသားများသည် အောက်ပါစကားလုံးများကို ဆရာတစ်ဦးနှင့် တွဲဖက်ဆုံးဖြတ်၍ ဆိုကြရန်။

က	လာ	လန်	လာ	လမ်း	လ	လန်
န	နင်	နီ	နင်	သိ	သင်	
လူ	လွန်	လူ	လွမ်း	လု	လွန်	
လေ	လိမ်	လေး	လိမ်း	စု	နိပ်	
လို	လုံ	ပိုင်း	ပုန်း	နီ	နိပ်	
...	...	...	...	...	...	...

ယ	ဦ	ကျ	ဂီ
ခြာ	ကြာ	ခြာ (ဂြာ)	
ဆာ	စာ	ဘ	
ဆာ	တာ	ခါ	
ပါ	ပါ	ဘ	
ငါး	ငါး		
ညာ	ညာ		
နာ	နာ		
မာ	မှာ		
လေ	လေ		
ယာ	ရှာ		
ဝါ	သာ	ဟာ	ဟာ

CLASSROOM INSTRUCTIONS

1. na: htaun-ba	Listen.
2. pyo:ba	Say it.
3. ce-je pyo:ba	Speak up. Speak louder.
4. myan-myan pyo:ba	Speak faster.
5. pi-bi pyo:ba	Speak accurately.
6. bama-lou pyo:ba	Say it in Burmese. Speak Burmese.
7. qin:galei' lou mapyo:ba-ne.	Don't speak English.
8. hta' pyo:ba-qoun:	Say it again. Please repeat.
9. hman-ba-de	That's right.
10. hma:ba-de	That's wrong.
11. lai' hsou-ba	Repeat after me.
12. qatu-du hsou-ba	Say it together.
13. sa-qou' hpwin.ba	Open your book.
14. hpa' pa	Read.
15. sa-qou' pei' pa	Close your book.

စာသင်ခန်းတွင် ပြုလုပ်ရန် ညွှန်ကြားချက်များ

- ၁၊ နားထောင်ပါ။
- ၂၊ ပြောပါ။
- ၃၊ ကျယ်ကျယ်ပြောပါ။
- ၄၊ ပြန်ပြန်ပြောပါ။
- ၅၊ မိမိပြောပါ။
- ၆၊ ဓမ္မာလိုပြောပါ။
- ၇၊ စာကလိပ်လိပ်ပြောပါ။
- ၈၊ ထပ်ပြောပါအုံး။
- ၉၊ ပုန်ပါတယ်။
- ၁၀၊ ပုားပါတယ်။
- ၁၁၊ လိုက်ဆိုပါ။
- ၁၂၊ စာတူတူဆိုပါ။
- ၁၃၊ စာအုပ်ဖွင့်ပါ။
- ၁၄၊ ~~အောက်~~ အောက်ပါ
- ၁၅၊ စာအုပ်ပိတ်ပါ။

LESSON 1 (qahkan: tI')

GENERAL PHRASES

Forms of address:

1.	qu:	U, prefix to names of men of considerable age or status, you (in address to older men), uncle (mother's brother)
	wei lin:	Wei Lin, a proper name
	qu: wei lin:	U Wei Lin, Mr. Wei Lin
2.	kou	Ko, prefix to names of men of one's own status
	san hla.	San Hla, a proper name
	kou san hla.	Ko San Hla, Mr. San Hla
3.	maun	Maung, prefix to names of younger men, you (in address to younger men), woman's younger brother
	thein: tin	Thein Tin, a proper name
	maun thein: tin	Mg. Thein Tin, Mr. Thein Tin
4.	do	Daw, prefix to names of women of considerable age or status, aunt
	hkin thai'	Khin Thaik, a proper name
	do hkin thai'	Daw Khin Thaik, Mrs. (Miss) Khin Thaik
5.	ma.	Ma, prefix to names of younger women
	sein pu.	Sein Pu, a proper name
	ma. sein pu.	Ma Sein Pu, Miss (Mrs.) Sein Pu.
6.	ma-ye.la:	How do you do? (A formal greeting used less in Burmese than the corresponding expression is in English)
7.	ma-ba-de	I am well
8.	hkamya, hkin-bya	sir, madam (man speaking)
	ma-ye.la: hkamya	How do you do. sir/madam?
9.	ma-ba-de hkamya	I am well, sir/madam.
10.	hyin	sir, madam (woman speaking)
	ma-ye.la hyin	How do you do, sir/madam?

11. ma-ba-de hyin	I am well, sir/madam.
12. nei kaun:ye.la:	How are you?
13. nei kaun:ba-de	I'm fine.
14. hkwin. pyu.ba	Excuse me. (Asking permission)
15. hou' thala:	Is that so?
16. hou' pa-de	That is so. Yes.
17. mahou' pa-bu:	That is not so. No.
18. mahou' hpu:la:	Isn't it?
19. hou' ke.	Uh huh.
20. na: le-dhala:	Do you understand?
21. na: le-ba-de	I understand.
22. na: male-ba-bu:	I don't understand.
23. ba pyo:dhale:	What did you say?
24. pyan pyo:ba-qoun:	Please repeat.
25. hpyei:byei: pyo:ba	Please speak slowly.
26. cei:zu: tin-ba-de	Thank you.
27. kei' sa. mahyi.ba-bu:	It doesn't matter. Never mind.
28. kaun:ba-bi	That's fine.
29. nei-bazei	Never mind. Let it go.

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)

The following is an exercise in distinguishing and imitating tones. Repeat each of these forms after the teacher several times making your pronunciation, and especially your intonation, as much like the teacher's as possible.

la .	la:	la.
lan	lan:	lan.

When you are satisfied that you have done the best you can with these, do the same with the following words from the lesson.

- maun, do, wei, hkin, sein
ma, ba, de, ma-ba-de ^{15.5}
bya, hkin-bya, ma-ba-de hkin-bya
hyin, ma-ba-de hyin

These are words of tone 1: low, level, and unemphatic; sometimes accompanied by a slight rise. When followed immediately by another syllable, i.e. where there is a hyphen, it is somewhat shorter than otherwise.

2. la:, na:, na: le-de, na: le-dhala:
 bu:, na: male-bu:
 qu:, lin:, qu: wei lin:
 kaun:, kaun:ba-bi, nei kaun:ba-de
 hpyei:, hpyei:byei:, pyo:, pyo:ba, hpyei:byei: pyo:ba
 cei:, zu:, cei:zu:, tin, tin-ba-de, cei:zu: tin-ba-de

These are words of tone 2: high, falling, and emphatic. When followed immediately by another syllable it often rises slightly instead of falling.

3. la., ma., sa., hyl., pu.
 ma. sein pu.
 ye., ma-ye.la:, ma. sein pu. ma-ye.la:
 nei kaun:ye.la:, ma. sein pu. nei kaun:ye.la:
 hkwin., pu., pyu., pyu.ba, hkwin. pyu.ba

These are words of tone 3: high, falling, and short, ending with a slow glottal closure (often called the 'creaky' tone). When followed immediately by another syllable the glottal effect disappears.

4. hou', hou'ke. [houkke.], hou'pa-de [houppa-de]
 mahou'hpu:la: [mahouphpu:la:], mahou'pa-bu: [mahouppa-bu:]
 hou'thala: [houththala:]
 kei', kei'sa. [keissa.], kei'sa. mahyl.ba-bu:
 thai', do hkin thai'

These are words of tone 4: high, extremely short, ending with a sharp glottal closure. When followed immediately by another syllable the glottal stop is assimilated to a following sound, i.e. the glottal stop is replaced by a consonant like the one that follows, and the result is a long consonant.

GRAMMAR (thada)

A. Forms of Address

The forms qu: 'uncle,' kou 'older brother,' and maun 'younger brother' are commonly prefixed to men's names. In the case of single names the prefix is always present: qu: wun, kou wun, maun wun; with double or triple names the prefix is sometimes absent in familiar speech: qu: thein: han, kou thein: han, maun thein: han, or familiarly, thein: han; and qu: hpei maun tin, etc., or hpei maun tin.

The choice of qu:, kou, or maun as a prefix to a name is an expression of the relationship between the speaker and the person named. Generally qu: is prefixed to names of men older or of higher status than the speaker; kou is used commonly between friends of about the same age or status, e.g. among classmates; maun is used for people younger or of lesser status than the speaker and is very common in speaking of oneself.

The forms do 'aunt' and ma 'older sister' are similarly prefixed to women's names, do corresponding roughly to qu; and ma to kou and maun.

The Western system of family names is foreign to the Burmese. A woman does not change her name at marriage, and there is no necessary connection between the name of a child and that of his parents. For example, the former Prime Minister of Burma was qu: nu., and his parents were qu: san htun; and do so: hkin; he is married to do mya. yi.

B. hkamya (hkin-bya), hyin

Men speak Burmese somewhat differently than women do. This is principally a matter of word choice, as in the words hkamya and hyin of this lesson. A man in direct address to either a man or a woman says hkamya (often pronounced hkin-bya) where the equivalent expression in English is 'sir' or 'madam.' A woman, on the other hand, in a similar situation says hyin to either a man or a woman.

C. Impersonal

ma-ye.la:	[Are you] well?
ma-ba-de	[I am] well.
nei kaun:ye.la:	[Are you] getting along well?
nei kaun:ba-de	[I am] getting along well.
hou'thala:	[Is it] so?
hou'pa-de	[It is] so.
na: le-dhala:	[Do you] understand?
na: le-ba-de	[I] understand.
na:ma-le-ba-bu:	[I] don't understand.

Burmese sentences are impersonal; except for purposes of emphasis the person involved in a situation is not mentioned.

EXERCISES (lei.jin.gan:)

1. In this exercise, the students repeat, in chorus and individually, after the teacher.

1. ma-ye.la: , qu: wei lin:
2. ma-ba-de, do hkin thai'
3. nei kaun:ye.la: , kou san hla.
4. nei kaun:ba-de, ma. sein pu.
5. hou'thala: , maun thein: tin
6. hou'pa-de, do sein pu.
7. mahou'hpu:la: , ma. hkin thai'
8. mahou'pa-bu: , qu: san hla.

9. na: le-dhala:, maun wei lin:
 10. na: le-ba-de, do hkin thal'
 11. na: male-ba-bu:, do sein pu.
 12. ba pyo:dhale:, maun wei lin:
 13. pyan pyo:ba-qoun:, kou thein: tin
 14. hpyei:byei: pyo:ba, ma. hkin thal'
 15. cei:zu: tin-ba-de, qu: thein: tin
 16. kei'sa. mahyi.ba-bu:, ma. sein pu.
 17. kaun:ba-bi, maun san hla.
 18. nei-bazei, ma. hkin thal'
 19. na: htaun-ba, qu: wei lin:
 20. pyo:ba, ma. sein pu.
 21. ce-je pyo:ba, kou san hla.
 22. myan-myan pyo:ba, ma. hkin thal'
 23. pi-bi pyo:ba, maun thein: tin
 24. bama-lou pyo:ba, ma. sein pu.
 25. qin:galei'lou mapyo:ba-ne., kou wei lin:
 26. hta' pyo:ba-qoun:, do hkin thal'
 27. hman-ba-de, qu: san hla.
 28. hma:ba-de, ma. sein pu.
 29. lai' hsou-ba, maun wei lin:
 30. qatu-du hsou-ba, ma. hkin thal', kou thein: tin
 31. sa-qou' hpwin.ba, maun san hla.
 32. hpa'pa, ma. sein pu.
 33. sa-qou' pei'pa, maun thein: tin
2. In this exercise the teacher asks a question of a student, who gives the indicated answer. As soon as possible, the students should answer without looking at the book, at which stage either a positive or a negative answer may be given to questions 3-8.

<u>Question</u>	<u>Answer</u>
1. ma-ye.la:	ma-ba-de
2. nei kaun:ye.la:	nei kaun:ba-de
3. hou'thala:	hou'pa-de
4. hou'thala:	mahou'pa-bu:
5. mahou'hpu:la:	hou'pa-de
6. mahou'hpu:la:	mahou'pa-bu:

7. na: le-dhala: na: le-ba-de
 8. na: le-dhala: na: male-ba-bu:
 9. cei:zu: tin-ba-de kei'sa. mahyi.ba-bu:
3. As in Exercise 2:
<u>Question</u>	<u>Answer</u>
1. ma-ye.la: hkamya (hyin)	ma-ba-de hkamya (hyin)
2. nei kaun:ye.la: hkamya (hyin)	nei kaun:ba-de hkamya (hyin)
3. hou'thala: hkamya (hyin)	hou'pa-de hkamya (hyin)
4. hou'thala: hkamya (hyin)	mahou'pa-bu: hkamya (hyin)
5. mahou'hpu:la: hkamya (hyin)	hou'pa-de hkamya (hyin)
6. mahou'hpu:la: hkamya (hyin)	mahou'pa-bu: hkamya (hyin)
7. na: le-dhala: hkamya (hyin)	na: le-ba-de hkamya (hyin)
8. na: le-dhala: hkamya (hyin)	na: male-ba-bu: hkamya (hyin)
9. cei:zu: tin-ba-de hkamya (hyin)	kei'sa. mahyi.ba-bu: hkamya (hyin)
4. When the teacher is satisfied with the fluency and accuracy of the students' replies, he has the students ask the questions of each other: one student questions another, who answers and then questions a third, etc.

WORD LIST

ba pyo:dhale:	What did you say?
cei:zu: tin-ba-de	Thank you.
do	Daw, prefix to names of women of considerable age or status, aunt
hkamya (hkin-bya)-	sir, madam (man speaking)
hkin thai'	Khin Thaik, a proper name
hkwin. pyu.ba	Excuse me. (asking permission)
hou'ke.	Uh huh.
hou'pa-de	That is so. Yes.
hou'thala:	Is that so?
hpyei:byei: pyo:ba	Please speak slowly.
hyin	sir, madam (woman speaking)
kaun:ba-bi	That's fine.
kei'sa. mahyi.ba-bu:	It doesn't matter. Never mind.
kou	Ko, prefix to names of men of one's own status

Word List

mahou'hpu:la:	Isn't it?
mahou'pa-bu	That is not so. No.
ma-ba-de	I am well.
ma-ye.la:	How do you do? (A formal greeting used less in Burmese than the corresponding expression is in English)
ma.	Ma, prefix to names of younger women
maun	Maung, prefix to names of younger men, you (in address to younger men), woman's younger brother
na: le-ba-de	I understand.
na: le-dhala:	Do you understand?
na: ma-le-ba-bu:	I don't understand.
nei-bazei	Never mind. Let it go.
nei kaun:ba-de	I'm fine.
nei kaun:ye.la:	How are you?
pyan pyo:ba-qoun:	Please repeat.
qu:	U, prefix to names of men of considerable age or status, you (in address to older man), uncle (parent's older brother)
san hla.	San Hla, a proper name
sein pu.	Sein Pu, a proper name
thein: tin	Thein Tin, a proper name
wei lin:	Wei Lin, a proper name

သင်္ကေတ

- ၁၊ ဦး
ဝေလင်း၊
ဦးဝေလင်း၊
- ၂၊ ကို
ဝံလှ
ကိုဝံလှ
- ၃၊ ပောင်
သိန်းတင်
ပောင်သိန်းတင်
- ၄၊ ခေါ်
ခင်သိုက်
ခေါ်ခင်သိုက်
- ၅၊ ဗ
ဝိန်ပု
ဗဝိန်ပု
- ၆၊ မာရဲ့လား။
- ၇၊ မပါတယ်။
- ၈၊ ခဗျာ၊ ခင်ဗျာ
မာရဲ့လားခင်ဗျာ။
- ၉၊ မပါတယ်ခင်ဗျာ။

- ၁၀၊ ရှင်
မာရဲ့လားရှင်။
- ၁၁၊ မပါတယ်ရှင်။
- ၁၂၊ ခုခကင်၊ ရဲ့လား။
- ၁၃၊ ခုခကင်၊ ပါတယ်။
- ၁၄၊ ခွင့်ပြုပါ။
- ၁၅၊ ဟုတ်သလား။
- ၁၆၊ ဟုတ်ပါတယ်။
- ၁၇၊ မဟုတ်ပါဘူး။
- ၁၈၊ မဟုတ်ဘူးလား။
- ၁၉၊ ဟုတ်ကဲ့။
- ၂၀၊ နားလည်သလား။
- ၂၁၊ နားလည်ပါတယ်။
- ၂၂၊ နားမလည်ပါဘူး။
- ၂၃၊ ဘာပြောသလဲ။
- ၂၄၊ ပြန်ပြောပါဘူး။
- ၂၅၊ ပြေးပြေးပြောပါ။
- ၂၆၊ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။
- ၂၇၊ ကိစ္စပမ့်ပါဘူး။
- ၂၈၊ ကောင်းပါပြီ။
- ၂၉၊ ခုပါစေ။

Exercises

ဘသံနဘသံထာ

ကျောင်းသားများသည် စာအုပ်ပါစကားလုံးများကို ဆရာ
တသံနှင့်တူခိုင်ဆုံးလိုက်၍ ဆိုကြရန်။

လာ လာ လ
လန် လမ်း လန့်

၁။ ပောင်၊ ခေါ်၊ ဝေ၊ ခင်၊ ဝိန်
မာ၊ ဗာ၊ ဇယ်၊ မာပါတယ်
ဈာ၊ ခင်ဈာ၊ မာပါတယ်ခင်ဈာ
ရှင်၊ မာပါတယ်ရှင်

၂။ လာ။ နာ။ နာလည်တယ်၊ နာလည်သလာ၊
ဇူ။ နာမလည်ဘူး
ဦး။ လင်။ ဦးဝေလင်၊
ကောင်။ ကောင်းပါပြီ၊ နေကောင်းပါတယ်
မြေ။ မြေမြေ။ မြေ၊ မြေပါ၊ မြေမြေမြေပါ
ကျေး။ ငူ။ ကျေးငူ။ တင်၊ တင်ပါတယ်၊
ကျေးငူတင်ပါတယ်

၃။ လ၊ မ၊ စ၊ ရှိ၊ ပု
ပဝိန်ပု
ရွှေ၊ မာရွှေလာ။ ပဝိန်ပု မာရွှေလာ၊
နေကောင်းရွှေလာ။ ပဝိန်ပု နေကောင်းရွှေလာ၊
ခွင့်၊ ပု၊ ပြု၊ ပြုပါ၊ ခွင့်ပြုပါ

၄။ ဟုတ်၊ ဟုတ်ကဲ့၊ ဟုတ်ပါတယ်
မဟုတ်ဘူးလား။ မဟုတ်ပါဘူး၊
ဟုတ်သလား၊
ကိတ်၊ ကိစ္စ၊ ကိစ္စမရှိပါဘူး၊
သိုက်၊ ဝေါင်သိုက်

လှေတိုင်စဉ်

၁။ ဤလှေကျင်စဉ်မှာ စာအုပ်ပါ စကားများ
ကို ဆိုသွား၍၊ ကျောင်းသားတို့ကို လိုက်ဆီ ဝေရ
ပည်။ ၎င်းနောက် ကျောင်းသား တယောက်စီကိုလည်း
ဆိုစေရမည်။

၁။ မာရွှေလာ၊ ဦးဝေလင်။
၂။ မာပါတယ် ဝေါင်သိုက်။
၃။ နေကောင်းရွှေလာ၊ ကိုဝံလှ။
၄။ နေကောင်းပါတယ် ပဝိန်ပု။
၅။ ဟုတ်သလား၊ ပောင်သိန်းတင်။
၆။ ဟုတ်ပါတယ်၊ ဝေါင်ခိန်ပု။
၇။ မဟုတ်ဘူးလား၊ ပခင်သိုက်။
၈။ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဦးဝံလှ။
၉။ နာလည်သလာ၊ ပောင်ဝေလင်။
၁၀။ နာလည်ပါတယ် ဝေါင်သိုက်။
၁၁။ နာမလည်ပါဘူး၊ ဝေါင်ခိန်ပု။
၁၂။ ဘာပြောသလဲ ပောင်ဝေလင်။
၁၃။ ပြန်ပြောပါဦး၊ ကိုသိန်းတင်။
၁၄။ မြေမြေမြေပါ ပခင်သိုက်။
၁၅။ ကျေးငူတင်ပါတယ် ဦးသိန်းတင်။
၁၆။ ကိစ္စမရှိပါဘူး၊ ပဝိန်ပု။
၁၇။ ကောင်းပါပြီ ပောင်ဝံလှ။
၁၈။ နေပါစေ ပခင်သိုက်။
၁၉။ နာထောင်ပါ ဦးဝေလင်။
၂၀။ မြေပါ ပဝိန်ပု။
၂၁။ ကျယ်ကျယ်ပြောပါ ကိုဝံလှ။
၂၂။ ပြန်ပြန်ပြောပါ ပခင်သိုက်။
၂၃။ မိမိပြောပါ ပောင်သိန်းတင်။
၂၄။ ဇာသိုပြောပါ ပဝိန်ပု။
၂၅။ အင်္ဂလိပ်လိုပြောပါနဲ့ ကိုဝေလင်။

၂၆၊ ထပ်ပြောပါဘူး၊ စတင်သိုက်။

၂၇၊ ပုန်ပါတယ် ဦးခဲလှ။

၂၈၊ ပုဒ်ပါတယ် မစိန်ပု။

၂၉၊ လိုက်ဆိုပါ ပမာင်ဝေလင်း။

၃၀၊ တကူတူဆိုပါ ပမာင်လိုက် ကိုသိန်းတင်။

၃၁၊ စာတုန်ပွင့်ပါ ပမာင်ခဲလှ။

၃၂၊ ဘတ်ပါ မစိန်ပု။

၃၃၊ စာတုန်ပိတ်ပါ ပမာင်သိန်းတင်။

၂၊ ဤလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ဆရာသည် ပေးခွန်းကို ပေး၍ ကျောင်းသားက လိုရင်းတဖြေကို ပေးရမည်။ ကျောင်းသားသည် ဘပြန်နိုင်ဆုံး စာတုန်ကို ပြန်ညှိဘဲနှင့် ပြောဆိုနိုင်ရမည်။ ပေးခွန်းတစ်ခု (၃) ဖြစ်ပြီး (ဂ) တစ်ခုတွင် ဟုတ်ပါတယ်၊ မဟုတ်ပါဘူး၊ တဖြေကို ပေးရမည်။

ကပေး

၁၊ မာရဲ့လား။

၂၊ နေကောင်းရဲ့လား။

၃၊ ဟုတ်သလား။

၄၊ ဟုတ်သလား။

၅၊ မဟုတ်ဘူးလား။

၆၊ မဟုတ်ဘူးလား။

၇၊ နားလည်သလား။

၈၊ နားလည်သလား။

၉၊ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

၃၊ လေ့ကျင့်ခန်း (၂) ပုဒ်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ပါ။

ကပေး

၁၊ မာရဲ့လား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၂၊ နေကောင်းရဲ့လား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၃၊ ဟုတ်သလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၄၊ ဟုတ်သလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၅၊ မဟုတ်ဘူးလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၆၊ မဟုတ်ဘူးလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၇၊ နားလည်သလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၈၊ နားလည်သလား ခင်ဗျာ (၅၆)။

၉၊ ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

၄၊ ကျောင်းသားများသည် သွက်လက် ပုန်ကန်စွာပြောဆိုနိုင်၍ ဆရာက ခိတ်ကျနပ်ပုဒ်လျှင် ကျောင်းသား တချင်းချင်း တယောက်က ပေးပြီး တခြားတယောက်ကို ပြောဆိုခိုင်းပါ။

တဖြေ

မာပါတယ်။

နေကောင်းပါတယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။

မဟုတ်ပါဘူး။

ဟုတ်ပါတယ်။

မဟုတ်ပါဘူး။

နားလည်ပါတယ်။

နားမလည်ပါဘူး။

ကိစ္စပစ္စုပ္ပန်ပါဘူး။

တဖြေ

မာပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

နေကောင်းပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

ဟုတ်ပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

မဟုတ်ပါဘူး ခင်ဗျာ (၅၆)။

ဟုတ်ပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

မဟုတ်ပါဘူး ခင်ဗျာ (၅၆)။

နားလည်ပါတယ် ခင်ဗျာ (၅၆)။

နားမလည်ပါဘူး ခင်ဗျာ (၅၆)။

ကိစ္စပစ္စုပ္ပန်ပါဘူး ခင်ဗျာ (၅၆)။

1.	ba(-le:) ba-le:	what? What is it?
2.	da da ba-le:	this (thing), that (thing) What's this? What's that?
3.	hke:dan da hke:dan	pencil That's a pencil.
4.	di ha di ha di ha ba-le:	this thing this thing What's this thing?
5.	hke:dan-la: di ha hke:dan-la:	pencil? Is this a pencil?
6.	hke:dan-be: hou'pa-de, da hke:dan-be:	pencil (emphatic) Yes, it is. That's a pencil.
7.	kalaun-dan kalaun-dan-be: mahou'pa-bu:, da kalaun-dan-be:	pen pen (emphatic) No, it isn't. That's a pen.
8.	sa-qou' sa-qou'hpe: di ha sa-qou'hpe:	book book (emphatic) This is a book.
9.	hou hou ha hou ha ba-le:	that that thing What's that thing?
10.	zabwe: zabwe:la: kalahtain kalahtain-la: zabwe:la:, kalahtain-la:	table table? chair chair? A table or a chair?
11.	hou ha zabwe:	That's a table.
12.	di ha kalahtain	This is a chair.
13.	di ha zabwe: mahou'pa-bu:	This is not a table.
14.	be(-le:) be-hma (-le:) be-hma-le:	which? where? Where is it?
15.	hsei:youn hsei:youn be-hma-le:	hospital Where's the hospital?
16.	di-hma di-hma-la:	here here?

	hou-hma	there
	hou-hma-la:	there?
	di-hma-la:, hou-hma-la:	Is it here or over there?
17.	mahyi.ba-bu:	does not exist
	hse:youn di-hma mahyi.ba-bu:	The hospital isn't here.
18.	hyi.ba-de	exists
	hou-hma hyi.ba-de	It's over there.
19.	you'hyin-youn	movie theater
	hou-hma-be:	there (emphatic)
	you'hyin-youn hou-hma-be:	The movie theater's over <u>there</u> .
20.	mi:yahta: bu-da-youn	railroad station
	hou-hma mi:yahta: bu-da-youn	There's the railroad station.
21.	htamin:zain	restaurant
	htamin:zain be-hma-le:	Where's the restaurant?
22.	nya	right (hand)
	hpe'	side
	nya-be'	right side
	nya-be'hma	on the right side
	nya-be'hma hyi.ba-de	It's on the right.
23.	ho-te	hotel
	be	left (hand)
	be-be'	left side
	be-be'hma	on the left side
	ho-te be-be'hma hyi.ba-de	There's a hotel on the left.
24.	qe:n-dha	toilet
	be-be'(-le:)	which side?
	be-be'hma(-le:)	on which side?
	qe:n-dha be-be'hma-le:	Which way is the toilet?
25.	be-be'hma-la:	on the left side?
	nya-be'hma-la:	on the right side?
	be-be'hma-la:, nya-be'hma-la:	Is it on the left or the right?
26	be-be'hma-be:	on the left side (emphatic)
	qe:n-dha be-be'hma-be:	The toilet is on the left.

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)

Listen to your teacher's pronunciation of the following sets of sounds and try to imitate especially the initial sound. For a description of the following sounds see pages xiii-xiv.

k, hk, g:	ku	hku	gu	assist, caterpillar, cave
	kou	hkou	gou	mister, shelter, goal
	ke:	hke:(dan)	ge:	mentor, lead, stone
	kaun:	hkaun:	gaun:	good, coffin, head

	kin	hkin		roast, (proper name)
t, ht, d:	ta:	hta:	da:	prevent, place, knife
	tín	htín		place upon, think
	ti'	hti'		one, stutter
p, hp, b:	pa	hpa	ba	accompany, basket, what
	pu:	hpu:	bu:	united, view, container
	pyo:	hpyo:		speak, parboil
	pyei:	hpyei:	byei:	run, slow
c, hc, j:	ca:	hca:	ja:	hear, different, between
	cel:(zu:)	hci:	ji:	obligation, lend, filth
s, hs, z:	sa	hsa	za	letter, hungry, lace
	san	hsan		(name), husked rice
	si:	hsei:	zei:	sticky, medicine, market

The initial consonants k, t, p, c, and s present difficulties to an English speaker because they lack the aspiration or puff of breath that accompanies similar English sounds. k, t, and p have approximately the value they have in the English skill, still, and spill. hk, ht, and hp have approximately the value they have in kill, till, and pill, except that the aspiration or puff of breath is stronger in the Burmese sounds. You can test the presence or absence of aspiration by holding your hand an inch in front of your mouth while you say pairs like kill, skill; till, still; pill, spill. At first the sounds written k, t, p may sound to you like the English sounds written g, d, b. They are not the same; they are 'sharper.'

The sound represented by hc is like the sound in English church spoken forcefully. It should give you no trouble. The sound represented by c is more difficult. It sounds like ty pronounced close together, but without the puff of breath.

hs and s give more trouble but the difference between them is in principle the same. hs is pronounced forcefully and is accompanied by a strong puff of breath. s is weaker and lacks the strong puff of breath.

Voicing Alternations

di ha sa-qou'hpe:	di ha hke:dan-be:
mahou'hpu:	mahou'pa-bu:
hou'pa-de	na: le-ba-de

When preceded immediately by a syllable in the fourth tone (the one marked [']), an unvoiced initial remains; when the preceding syllable is tone I, II, or III (the ones marked [-, :, .]), an unvoiced initial is replaced by its voiced counterpart. Thus hp and p are both replaced by b.

Where this alternation occurs it is our practice to list the unvoiced form, -hpe:, -hpu:, -pa, since both /-hp/ and /-p/ are replaced by /-b/, and it is impossible to know from the voiced form what the unvoiced form is.

GRAMMAR (thada)A. Noun expressions

Burmese has three form classes: verbs, nouns, and particles. Of these, verbs and nouns are free forms, that is, they occur independently, and the particles are bound forms, that is, they occur only in combination with other forms. For example, in the expression da hke:dan-la: 'is this a pencil?', da 'this (thing),' and hke:dan 'pencil' are nouns, and -la: is a particle marking a question. (When a particle is written alone, as here or as in a list, a preceding hyphen identifies it as a bound form.) The verb is first discussed in Lesson 4.

In this lesson, da 'this, that,' hke:dan 'pencil,' sa-qou 'book,' zabwe: 'table,' kalahtain 'chair,' htamin:zain 'restaurant,' ho-te 'hotel,' hsel:youn 'hospital,' you'hyin-youn 'movie theater,' mi:yahta:youn 'railroad station,' qein-dha 'toilet,' di 'this,' hou 'that,' ha 'thing,' be 'which,' be 'left (hand),' nya 'right (hand),' hpe 'side,' and their combinations are all noun expressions.

B. is; a, the; it is, there is

da ba-lu:	What [is] this?
da hke:dan	That [is a] pencil.
htamin:zain be-hma-le:	Where [is there a] restaurant?
hou-hma htamin:zain	[The] restaurant [is] over there. ⁵
qein-dha be-be'hma-le:	Which way [is the] toilet?
qein-dha be be'hma-be:	[The] toilet [is] on [the] left.

In sentences like the preceding, Burmese has no forms corresponding to the English is. There are also no forms in Burmese corresponding to the English articles a, the, or the expressions there is, it is.

C. Questions

ma-ye.la:	How do you do?
nei kaun:ye.la:	How are you?
hou'thala:	Is it so?
mahou'hpu:la:	Isn't it so?
na: le-dhala:	Do you understand?
di ha hke:dan-la:	Is this a pencil?
ba-le:	What? What is it?
da ba-le:	What's this? What's that?
htamin:zain be-hma-le:	Where is the restaurant?
qein-dha be-be'hma-le:	Which way is the toilet?

-la: and -le: mark questions. We call them interrogative particles (ip). The interrogative nouns ba 'what' and be 'which,' and expressions in which they occur, are accompanied in questions by the interrogative particle -le:. Compare

the difference in the two expressions be be'hma-la: 'is it on the left side?' and be-be'hma-le: 'which side is it on?'

zabwe:la:, kalahtain-la:	(Is it) a table or a chair?
di-hma-la:, hou-hma-la:	Is it here or over there?
be-be'hma-la:, nya-be'hma-la:	Is it on the left or the right?/

The interrogative particle -la:, when repeated as in the sentences above, calls for a choice, i. e. is it one or the other?

D. -hpe:

di ha sa-qou'	This is a book.
di ha sa-qou'hpe:	This is a book (and not something else).
di ha nke:dan-la:	Is this a pencil?
mahou'pa-bu:, da kalaun-dan-be:	No it isn't; it's a <u>pen</u> .
you'hyin-youn hou-hma-be:	The movie is over <u>there</u> .
qein-dha be be'hma-be:	The toilet is on the left (not the right).

-hpe: is a general particle (gp) and indicates that the noun expression with which it occurs is emphasized and contrasted. The force of this particle is relatively slight and usually does not translate into English.

In the speech of many Burmans the consonant of this particle is not aspirated, that is, the form is -pe: and not -hpe:. One hears both sa-qou'pe: and sa-qou'hpe:. After a tone other than fourth, there is no difference; only -be: occurs: kalaun-dan-be:.

E. -hma

be-hma-le:	Where is it?
hsei:youn be-hma-le:	Where is the hospital?
di-hma-la:, hou-hma-la:	Is it here or there?
hsei:youn di-hma mahyi.ba-bu:	There isn't a hospital here.
hou-hma hyi.ba-de	There's one over there.
you'hyin-youn hou-hma-be:	The movie theater is over there.
hou-hma mi:yahta: bu-da-youn	There is the railroad station.
htamin:zain be-hma-le:	Where is the restaurant?
nya-be'hma hyi.ba-de	There's one on the right.
ho-te be-be'hma hyi.ba-de	There's a hotel on the left.
qein-dha be-be'hma-le:	Which way to the toilet?
be-be'hma-la:, nya-be'hma-la:	Is it to the left or to the right?
qein-dha be-be'hma-be:	The toilet is on the left.

In the expressions listed above, -hma is a noun particle (np). It occurs as the final member of a noun expression and indicates the place at which: di-hma

'here,' nya-be'hma 'on the right.' When a noun particle and a general particle occur together the noun particle precedes: hou-hma-be: 'over there.'

In the speech of many Burmans this particle is -ma, that is, the consonant is not aspirated: di-ma, hou-ma, etc.

EXERCISES (lei.jin.gan:)

1. The teacher asks the following questions of the students, combining di ha or hou ha with a different noun in each question. He holds up or points to the object about which a question is asked. The students should not be questioned in a fixed order. ၇၀.၆.၇၆

Q. di ha hke:dan-la:
 hou ha kalaun-dan-la:
 sa-qou'la:
 zabwe:la:
 kalahtain-la:

A. di ha hke:dan
 hou ha kalaun-dan
 sa-qou'
 zabwe:
 kalahtain

2. The teacher holds up or points to one of the five objects.

Q. da ba-le:

A. da hke:dan
 kalaun-dan
 sa-qou'
 zabwe:
 kalahtain

3. In this exercise the teacher indicates the wrong object (e.g. holding up a pencil, di ha zabwe:la:).

Q. di ha hke:dan-la:
 hou ha kalaun-dan-la:
 sa-qou'la:
 zabwe:la:
 kalahtain-la:

A di ha hke:dan mahou'pa-bu:
 hou ha (etc.)

di ha _____ -hpe:/-be:
 hou ha

4. The teacher holds up or points to one of the four objects.

Q. da hke:dan-la:, kalaun-dan-la:
 di ha zabwe:la:, kalahtain-la:
 hou ha

A da hke:dan-be:
 (etc.) kalaun-dan-be:
 zabwe:be:
 kalahtain-be:

5. The teacher asks all possible combinations of the following structures and locations.

a. Q.	<u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	<u>di-hma-la:</u> <u>hou-hma-la:</u> <u>nya-be'hma-la:</u> <u>be-be'hma-la:</u>
A.	<u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	<u>di-hma-be:</u> <u>di-hma mahou'pa-bu:</u> <u>hou-hma-be:</u> <u>hou-hma mahou'pa-bu:</u> <u>nya-be'hma-be:</u> <u>nya-be'hma mahou'pa-bu:</u> <u>be-be'hma-be:</u> <u>be-be'hma mahou'pa-bu:</u>
b. Q.	<u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	<u>di-hma-la:</u> <u>hou-hma-la:</u> <u>nya-be'hma-la:</u> <u>be-be'hma-la:</u>
A.	<u>htamin:zain</u> (etc.)	<u>di-hma</u> (etc.) <u>hyi.ba-de</u> <u>mahyi.ba-bu:</u>

6. When asking the following questions, the teacher indicates with gestures, or with cards containing the English words, which of the four locations the student is to use in his answer.

Q.	<u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	<u>be-hma-le:</u> <u>be-be'hma-le:</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	A.	<u>htamin:zain</u> (etc.) <u>nya-be'hma-be:</u> <u>be-be'hma</u> <u>hyi.ba-de</u> <u>di-hma</u> <u>hou-hma</u>
----	--	---	----	--

7. The teacher indicates the answer to be given to each question by holding up pictures of the buildings or cards with their English names.

Q.	hou ha	<u>htamin:zain-la:, ho-te-la:</u> <u>ho-te-la:, mi:yahta: bu-da-youn-la:</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn-la:, you'hyin-youn-la:</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn-la:, hsei:youn-la:</u> <u>hsei:youn-la:, ho-te-la:</u> <u>you'hyin-youn-la:, htamin:zain-la:</u> <u>htamin:zain-la:, mi:yahta: bu-da-youn-la:</u> <u>ho-te-la:, you'hyin-youn-la:</u>
A.	hou ha	<u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u>

8.	Q.	<u>hke:dan</u> <u>kalaun-dan</u> <u>sa-qou'</u> <u>zabwe:</u> <u>kalahtain</u> <u>htamin:zain</u> <u>ho-te</u> <u>mi:yahta: bu-da-youn</u> <u>you'hyin-youn</u> <u>hsei:youn</u> <u>qein-dha</u>	<u>di-hma-la:, hou-hma-la:</u> <u>nya-be'hma-la:, be-be'hma-la:</u>
	A.	<u>hke:dan</u> (etc.)	<u>di-hma-be:</u> <u>hou-hma-be:</u> <u>nya-be'hma-be:</u> <u>be-be'hma-be:</u>

WORD LIST

ba(-le:)	what? what is it?
be	left (hand)
be(-le:)	which?
be-be'	left side
be-be'(le:)	which side?
be-hma(-le:)	where?
da	this (thing), that (thing)
di	this
di ha	this thing
di-hma	here
ha	thing
hke:dan	pencil
-hma	(np) place where
ho-te	hotel
hou	that
hou ha	that thing
hou-hma	there
-hpe:	(gp) emphasis
hpe'	side
hsei:youn	hospital
htamin:zain	restaurant
hyl.ba-de	exists

kalahtain

kalaun-dan

-la:

-le:

mahyi.ba-bu:

mi:yahta: bu-da-youn

nya

nya-be'

qein-dha

sa-qou'

you'hyin-youn

zabwe:

chair

pen

(ip) question; cf. -le:

(ip) question; form of -la: in sentences containing question words ba, be, etc.

does not exist

railroad station

right (hand)

right side

toilet

book

movie theater

table

ဘဏ္ဍာ

- ၁။ ဘာ
ဘာလဲ။
- ၂။ ' ဝါ
ဝါဘာလဲ။
- ၃။ ခဲတံ
ဝါခဲတံ။
- ၄။ ဝိ
ဟာ
ဝိဟာ
ဝိဟာဘာလဲ။
- ၅။ ခဲတံလား
ဝိဟာခဲတံလား။
- ၆။ ခဲတံဘဲ
ဟုတ်ပါတယ်၊ ဝါခဲတံဘဲ။
- ၇။ ကလောင်တံ
ကလောင်တံဘဲ
မဟုတ်ပါဘူး။ ဝါကလောင်တံဘဲ။
- ၈။ စာအုပ်
စာအုပ်ဘဲ
ဝိဟာစာအုပ်ဘဲ။
- ၉။ ဟို
ဟိုဟာ
ဟိုဟာဘာလဲ။

- ၁၀။ စာပွဲ
စာပွဲလား
ကုလားထိုင်
ကုလားထိုင်လား
စာပွဲလား ကုလားထိုင်လား။
- ၁၁။ ဟိုဟာစာပွဲ။
- ၁၂။ ဝိဟာကုလားထိုင်။
- ၁၃။ ဝိဟာစာပွဲမဟုတ်ပါဘူး။
- ၁၄။ ဘယ်
ဘယ်မှာ
ဘယ်မှာလဲ။
- ၁၅။ ဆေးခွံ
ဆေးခွံဘယ်မှာလဲ။
- ၁၆။ ဝိပွာ
ဝိပွာလား
ဟိုပွာ
ဟိုပွာလား
ဝိပွာလား ဟိုပွာလား။
- ၁၇။ မရှိပါဘူး
ဆေးခွံ ဝိပွာမရှိပါဘူး။
- ၁၈။ ခွံပါတယ်
ဟိုပွာခွံပါတယ်။
- ၁၉။ ခွံခွံ
ဟိုပွာဘဲ
ခွံခွံ ဟိုပွာဘဲ။

၂၀၊ ပိရထဝ၊ ဘူတာရုံ
ဟိုမှ၊ ပိရထဝ၊ ဘူတာရုံ။

၂၁၊ ထမင်းဆိုင်
ထမင်းဆိုင် ဘယ်မှာလဲ။

၂၂၊ ညာ
ဘက်
ညာဘက်
ညာဘက်မှ၊
ညာဘက်မှ၊ ခိုပါတယ်။

၂၃၊ မောင်တယ်
ဘယ်
ဘယ်ဘက်
ဘယ်ဘက်မှ၊
မောင်တယ် ဘယ်ဘက်မှ၊ ခိုပါတယ်။

၂၄၊ စိပ်သံ
ဘယ်ဘက်၊
ဘယ်ဘက်မှာလဲ
စိပ်သံ ဘယ်ဘက်မှာလဲ

၂၅၊ ဘယ်ဘက်မှာလဲ၊
ညာဘက်မှာလဲ၊
ဘယ်ဘက်မှာလဲ၊ ညာဘက်မှာလဲ။

၂၆၊ ဘယ်ဘက်မှာဘဲ
စိပ်သံ ဘယ်ဘက်မှာဘဲ။

ဘသံ န ဘသံထာ၊

ကျောင်းသားဆရာဆိုသလို လိုက်၍ ထပ်ခါထပ်ခါ ဆိုရန်။

ကျောင်းသား တတ်သည့်အထိ လိုက်၍ဆိုရန်။

ကူ	ခူ	ဂူ
ကို	ခို	ဂို
ကဲ	ခဲ	ဂဲ (ဂဲ)
ကောင်း	ခေါင်း	ခေါင်း (ဂေါင်း)
ကင်	ခင်	

တား	ထား	ခါး
တင်	ထင်	
တစ်	ထစ်	

ပါ	ပါ	ဘာ (ဗာ)
ပူး	ပူး	ဘူး (ဗူး)
ပြော	ပြော	၊
ပြေး	ပြေး	(ပြေး)ပြေး

ကြား	✚ ခြား	ခြား (ဂြား)
ကျေး (ဇူး)	ချေး	ချီး (ဂျီး)

ဝာ	ဆာ	ဇာ
ဝံ	ဆန်	
ဝေး	ဆေး	ကျေး

ဒီဟာဝေးအုပ်ဘဲ။	ဒီဟာခဲတံဘဲ။
မဟုတ်ဘူး။	မဟုတ်ပါဘူး။
ဟုတ်ပါတယ်။	နားလည်ပါတယ်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဆရာသည် ဝတ္ထုပစ္စည်းကို လက်ကိုင်၍၎င်း၊ အခန်း၌ ပစ္စည်းများကို လက်ညှိုးထိုး၍၎င်း၊ ပေးခွန်းများကို (ဝိဟာ) (ဟိဟာ) စကားလုံးထည့်၍ ကျောင်းသားများကို စေခိုင်း။ တပျိုထံ ပပေးဘဲ လှည့်၍ ပေးသွားရမည်။

အပေး။	<u>ဝိဟာ</u>	<u>ခဲတံလား</u>	အဖြေ။	<u>ဝိဟာ</u>	<u>ခဲတံ</u>
	<u>ဟိဟာ</u>	<u>ကလောင်တံလား</u>		<u>ဟိဟာ</u>	<u>ကလောင်တံ</u>
		<u>စာအုပ်လား</u>			<u>စာအုပ်</u>
		<u>စာပုံလား</u>			<u>စာပုံ</u>
		<u>ကုလားထိုင်လား</u>			<u>ကုလားထိုင်</u>

- ၂။ ဆရာက အောက်ပါပစ္စည်း (၅) ပျိုထဲမှ တခုကိုကိုင်၍၎င်း၊ လက်ညှိုးထိုး၍၎င်း၊ စေခိုင်းရန်။

အပေး။	ဝါဘာလဲ။	အဖြေ။	ဝါ	<u>ခဲတံ</u>
				<u>ကလောင်တံ</u>
				<u>စာအုပ်</u>
				<u>စာပုံ</u>
				<u>ကုလားထိုင်</u>

- ၃။ ဤလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ဆရာက ပုသိသော ပစ္စည်းကိုပြ၍ (ဥပမာ - ခဲတံကိုကိုင်၍ - ဝိဟာ စာပုံလား) ဟု ပေးခိုင်း။

အပေး။	<u>ဝိဟာ</u>	<u>ခဲတံလား</u>		
	<u>ဟိဟာ</u>	<u>ကလောင်တံလား</u>		
		<u>စာအုပ်လား</u>		
		<u>စာပုံလား</u>		
		<u>ကုလားထိုင်လား</u>		
အဖြေ။	<u>ဝိဟာ</u>	<u>ခဲတံ</u>	ယခုတစ်ပါး	<u>ဝိဟာ</u> _____ ဘဲ
	<u>ဟိဟာ</u>	(မှန်၍)		<u>ဟိဟာ</u>

- ၄။ ဆရာက အောက်ပါပစ္စည်း (၄) ခုထဲက တခုကိုကိုင်၍၎င်း၊ လက်ညှိုးထိုး၍၎င်း၊ စေခိုင်းရန်။

အပေး။	<u>ဝါ</u>	<u>ခဲတံလား</u>	<u>ကလောင်တံလား</u>
	<u>ဝိဟာ</u>	<u>စာပုံလား</u>	<u>ကုလားထိုင်လား</u>
	<u>ဟိဟာ</u>		

တဖြေ။ ဝါ ခဲတံဘဲ
 (မှစ၍) ကလောင်တံဘဲ
ခေါပဲဘဲ
ကုလၤသိုင်ဘဲ

၅။ ဆရာက အောက်ပါဆက်ခပ်၍ ပြန်နိုင်ပည့် စာဆောက်စဉ်းနှင့် နေရပ်ပျာကို တွဲ၍ပေးရန်။

က။ စာပေး။ ထောင်ဆိုင် ဝိပုလၤ
ဟော်တယ် ဟိုပုလၤ
မိရထၤဘူတၢ်ခုံ ညၢဘက်ပုလၤ
ဝှပ်ခိုင်ခုံ ဘယ်ဘက်ပုလၤ
ဆေခုံ
စိပ်သၢ

တဖြေ။ ထောင်ဆိုင် ဝိပုဘဲ
 (မှစ၍) ဝိပုပုဟုတ်ပါဘူ
ဟိုပုဘဲ
ဟိုပုပုဟုတ်ပါဘူ
ညၢဘက်ပုဘဲ
ညၢဘက်ပုပုဟုတ်ပါဘူ
ဘယ်ဘက်ပုဘဲ
ဘယ်ဘက်ပုပုဟုတ်ပါဘူ

ခါ။ ကပေး။ ထောင်ဆိုင် ဝိပုလၤ
ဟော်တယ် ဟိုပုလၤ
မိရထၤဘူတၢ်ခုံ ညၢဘက်ပုလၤ
ဝှပ်ခိုင်ခုံ ဘယ်ဘက်ပုလၤ
ဆေခုံ
စိပ်သၢ

တဖြေ။ ထောင်ဆိုင် ဝိပု ဝိပုတယ်
 (မှစ၍) (မှစ၍) ပုဟိုပါဘူ

- ၆။ အောက်ပါပေးခွန်းများကို ပေးပြန်ရာ၌ ဆရာက လက်ဟန်ပြ၍ ၎င်း-တက်လိပ် စာလုံးပါသော ကားချပ် ပြ၍ ၎င်း ကျောင်းသားကို ပြေဆိုစေရန်။

ကပေး။	<u>ထမင်းဆိုင်</u>	<u>ဘယ်မှာလဲ</u>
	<u>ဟော်တယ်</u>	<u>ဘယ်ဘက်မှာလဲ</u>
	<u>ပိရထားဘူတာရုံ</u>	
	<u>ရှပ်ရှင်ရုံ</u>	
	<u>ဆေးရုံ</u>	
	<u>တပ်သား</u>	

ကပြေ။	<u>ထမင်းဆိုင်</u>	<u>ညာဘက်မှာ</u>	<u>- တဲ</u>
	(မှစ၍)	<u>ဘယ်ဘက်မှာ</u>	<u>ရှိပါတယ်</u>
		<u>စီယာ</u>	
		<u>ဟိုဟာ</u>	

- ၇။ အောက်ပါ ပေးခွန်းများကို ပေးပြန်ရာ၌ ဆရာက လိုချင်သော အဖြေကို တဆောင်တင်ပုံပါသော ကားချပ်ကို ပြစေ - တက်လိပ်စာလုံးပါသော ကားချပ်ကို ပြစေစေ ကိုင်ပြ၍ ပြေဆိုစေရမည်။

ကပေး။ ဟိုဟာ ထမင်းဆိုင်လား၊ ဟော်တယ်လား၊
ဟော်တယ်လား၊ ပိရထားဘူတာရုံလား၊
ပိရထားဘူတာရုံလား၊ ရှပ်ရှင်ရုံလား၊
ပိရထားဘူတာရုံလား၊ ဆေးရုံလား၊
ဆေးရုံလား၊ ဟော်တယ်လား၊
ရှပ်ရှင်ရုံလား၊ ထမင်းဆိုင်လား၊
ထမင်းဆိုင်လား၊ ပိရထားဘူတာရုံလား၊
ဟော်တယ်လား၊ ရှပ်ရှင်ရုံလား၊

ကပြေ။ ဟိုဟာ ထမင်းဆိုင်
ဟော်တယ်
ပိရထားဘူတာရုံ
ရှပ်ရှင်ရုံ
ဆေးရုံ

က စာပေ။

ခဲတံ
ကလောင်တံ
စာစာပ်
စာပဲ့
ကလေးထိုင်
ထမင်းဆိုင်
ဟော်တယ်
ပိရထားဘုတာရုံ
ခုန်ရင်ရုံ
ဆေးရုံ
စိပ်သော

ဝိပုလား၊ ဟိုပုလား၊
ညာဘက်ပုလား၊ ဘယ်ဘက်ပုလား၊

စာပြေ။

ခဲတံ
(မှစ၍)

ဝိပုဘဲ
ဟိုပုဘဲ
ညာဘက်ပုဘဲ
ဘယ်ဘက်ပုဘဲ

LESSON 3 (qahkan: thoun:)

1.	ti'	one
	hni'	two
	thoun:	three
2.	lei:	four
	nga:	five
	hcau'	six
3.	hkun-ni'	seven
	hyl'	eight
	kou:	nine
4.	tahse	ten
	hse. ti'	eleven
	hse. hni'	twelve
5.	na-yi	hour, clock, watch
	tana-yi	one hour (u. d d d d)
	hnana-yi	two hours "
	thoun:na-yi	three hours "
6.	lei:na-yi	four hours
	nga:na-yi	five hours
	hcau'na-yi	six hours
7.	hkun-nana-yi	seven hours
	hyl'na-yi	eight hours
	kou:na-yi	nine hours
8.	hse-na-yi	ten hours
	hse. tana-yi	eleven hours
	hse. hnana-yi	twelve hours
9.	be hnana-yi(-le:)	how many hours?
	hyi.bi	exists already
	be hnana-yi hyi.bale:	What time is it?
10.	tana-yi hyi.bi	It's one o'clock.
	lei:na-yi hyi.bi	It's four o'clock.
	hcau'na-yi hyi.bi	It's six o'clock
	hse-na-yi hyi.bi	It's ten o'clock.
11.	you'hyin-bwe:	movie, moving picture
	be-do.(-le:)	when?
	pya.me	will show
	be-do. pya.male:	when will (it) show?
	you'hyin-bwe; be-do. pya.male:	When will the movie begin?
12.	you'hyin-bwe: hyi'na-yi pya.me <i>phur</i>	The movie will begin at eight.
13.	mi:yahta:	railroad train
	qahcein	time, period

	htwe'me	will leave
	be qahcein htwe'male:	what time will (it) leave?
	mi:yahta: be qahcein htwe'male:	What time will the train leave?
14.	mi:yahta: nga:na-yi htwe'me	The train will leave at five.
15.	hse. thoun:	thirteen
	hse. lei:	fourteen
	hse. nga:	fifteen
	hse. hcau'	sixteen
16.	hse. hkun(-ni')	seventeen
	hse. hyi'	eighteen
	hse. kou: ✓	nineteen
17.	ca'	kyat, rupee (unit of currency)
	hse. taja'	eleven kyats
	hse. hnaca'	twelve kyats
	hse. thoun:ja'	thirteen kyats
	hse. hcau'ca'	sixteen kyats
18.	tahse	ten
	hnahse	twenty
	thoun:ze	thirty
19.	lei:ze	forty
	nga:ze	fifty
	hcau'hse	sixty
20.	hkun-nahse	seventy
	hyi'hse	eighty
	kou:ze	ninety
21.	ngwei	silver, money
	taya	one hundred
	ngwei tahse	ten kyats
	ngwei nga:ze	fifty kyats
	ngwei taya	one hundred kyats
22.	balau'(le:)	how much?
	da balau'le:	How much is that?
23.	thoun:ze. nga:ja'	Thirty-five kyats.
	nga:ze. hyi'ca'	Fifty-eight kyats.
	hcau'hse. hnaca'	Sixty-two kyats.
24.	hni'ne. hni'	two and two
	paun:	add, take together
11. ✓	hni'ne. hni' paun: balau'le:	How much is two and two?
25.	hni'ne. hni' paun: lei:	Two and two is four.
26.	lei:ne. nga:	four and five
	lei:ne. nga: paun: kou:	Four and five is nine.

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)Vowelsa as in father

ma, na, taya, qein-dha; hma:, nga:, na:, yahta: ; pya.

ca' , taja' , hpa' , hpa'pa

hman, myan-myan, pyan, hke:dan, kalaun-dan

as in sofa

hnahse, zabwe:, balau', qahcein; tana-yi, htamin:zain; kalahtain; mapyo:ba-ne.,

hou'thala: ; be hnana-yi-le: ; na:le-dhala: , ba pyo:dhale:

i as in police

pi-bi, kaun:ba-bi, na-yi; mi: ; hyl. , hyl.bi

as in pit, pin

ti' , hni' , hyl'

hyin, you'hyin; hpwin. , hpwin.ba

u as in rude

qatu-du; cei:zu: ; do sein pu.

as in put

lu'

hse. hkun

ei as in veil

nei, nei-bazei, ngwei; lei: , hsei: , hpyei:byei:

pei' , kei'

qein, qahcein

e as in bet

be, hse, ce-je; zabwe: , you'hyin-bwe: ; hse. (ti'). mapyo:ba-ne.

be-be' , htwe' , htwe'me

ou as in soul

hou, kou, bama-lou, hsou-ba

hou' , you' , sa-qou'

hsei:youn, you'hyin-youn, bu-da-youn; thoun:

o as in for

do, pyo: , be-do.

ai as in aisle

lai' , thai'

kalahtain, htamin:zain

au as the ow in down

lau' , hcau'

maun, htaun, kaun: , paun:

Numerals

Repeat the following sets of numerals after the teacher.

ti'	1	hse. ti'	11	hnahse. ti'	21	thoun:ze. ti'	31
hni'	2	hse. hni'	12	hnahse. hni'	22	thoun:ze. hni'	32
thoun:	3	hse. thoun:	13	hnahse. thoun:	23	thoun:ze. thoun:	33
lei:	4	hse. lei:	14	hnahse. lei:	24	thoun:ze. lei:	34
nga:	5	hse. nga:	15	hnahse. nga:	25	thoun:ze. nga:	35
hcau'	6	hse. hcau'	16	hnahse. hcau'	26	thoun:ze. hcau'	36
hkun-ni'	7	hse. hkun	17	hnahse. hkun	27	thoun:ze. hkun	37
hyi'	8	hse. hyi'	18	hnahse. hyi'	28	thoun:ze. hyi'	38
kou:	9	hse. kou:	19	hnahse. kou:	29	thoun:ze. kou:	39
tahse	10	hnahse	20	thoun:ze	30	lei:ze	40
lei:ze. ti'	41	nga:ze. ti'	51	hcau'hse. ti'	61		
lei:ze. hni'	42	nga:ze. hni'	52	hcau'hse. hni'	62		
lei:ze. thoun:	43	nga:ze. thoun:	53	hcau'hse. thoun:	63		
lei:ze. lei:	44	nga:ze. lei:	54	hcau'hse. lei:	64		
lei:ze. nga:	45	nga:ze. nga:	55	hcau'hse. nga:	65		
lei:ze. hcau'	46	nga:ze. hcau'	56	hcau'hse. hcau'	66		
lei:ze. hkun	47	nga:ze. hkun	57	hcau'hse. hkun	67		
lei:ze. hyi'	48	nga:ze. hyi'	58	hcau'hse. hyi'	68		
lei:ze. kou:	49	nga:ze. kou:	59	hcau'hse. kou:	69		
nga:ze	50	hcau'hse	60	hkun-nahse	70		
hkun-nahse. ti'	71	hyi'hse. ti'	81	kou:ze. ti'	91		
hkun-nahse. hni'	72	hyi'hse. hni'	82	kou:ze. hni'	92		
hkun-nahse. thoun:	73	hyi'hse. thoun:	83	kou:ze. thoun:	93		
hkun-nahse. lei:	74	hyi'hse. lei:	84	kou:ze. lei:	94		
hkun-nahse. nga:	75	hyi'hse. nga:	85	kou:ze. nga:	95		
hkun-nahse. hcau'	76	hyi'hse. hcau'	86	kou:ze. hcau'	96		
hkun-nahse. hkun	77	hyi'hse. hkun	87	kou:ze. hkun	97		
hkun-nahse. hyi'	78	hyi'hse. hyi'	88	kou:ze. hyi'	98		
hkun-nahse. kou:	79	hyi'hse. kou:	89	kou:ze. kou:	99		
hyi'hse	80	kou:ze	90	taya	100		

GRAMMAR (thada)Numbers

		<u>na-yi</u>	'hour, clock'	<u>ca'</u>	'kyat'
ti'	1	tana-yi	1 o'clock	taja'	1 kyat
hni'	2	hnana-yi	2 o'clock	hnaca'	2 kyats
thoun:	3	thoun:na-yi	3 o'clock	thoun:ja'	3 kyats
lei:	4	lei:na-yi	4 o'clock	lei:ja'	4 kyats
nga:	5	nga:na-yi	5 o'clock	nga:ja'	5 kyats
hcau'	6	hcau'na-yi	6 o'clock	hcau'ca'	6 kyats
hkun-ni'	7	hkun-nana-yi	7 o'clock	hkun-naca'	7 kyats
hyi'	8	hyi'na-yi	8 o'clock	hyi'ca'	8 kyats
kou:	9	kou:na-yi	9 o'clock	kou:ja'	9 kyats

The numbers ti' 'one,' hni' 'two,' and hkun-ni' 'seven,' have special combining forms: tana-yi '1 o'clock,' hnana-yi '2 o'clock,' and hkun-nana-yi '7 o'clock.' In addition, after the combining form of ti' 'one,' an unaspirated unvoiced initial is replaced by its voiced counterpart: ca' 'kyat,' taja' '1 kyat,' but hnaca' '2 kyats.' In the speech of many Burmans the t of taja' is replaced by d: daja' '1 kyat.'

After numbers other than ti', hni', and hkun-ni', and those that end in ti', hni', and hkun-ni' (see below), the regular voicing rule applies: after a fourth tone an unvoiced initial remains, hcau'ca' '6 kyats,' hyi'ca' '8 kyats'; after the other tones an unvoiced initial is replaced by its voiced counterpart, thoun:ja' '3 kyats,' lei:ja' '4 kyats,' nga:ja' '5 kyats,' and kou:ja' '9 kyats.'

Tens

10	tahse or hse-	60	hcau'hse
20	hnahse	70	hkun-nahse
30	thoun:ze	80	hyi'hse
40	lei:ze	90	kou:ze
50	nga:ze		

The tens consist of hse preceded immediately by one of the digits. The number ten is hse as in hse-na-yi '10 o'clock,' or tahse as in ngwei tahse '10 kyats.' The other tens, from 20 to 90, follow the thing counted: ngwei hnahse '20 kyats,' ngwei kou:ze '90 kyats.'

11 to 19

11	hse. ti'	16	hse. hcau'
12	hse. hni'	17	hse. hkun(-ni')
13	hse. thoun:	18	hse. hyi'
14	hse. lei:	19	hse. kou:
15	hse. nga:		

The numerals from 11 to 19 consist of hse (tone III) followed by a digit. hkun-ni' as last member of combinations has a short form hkun as in hse. hkun; this short form is used in naming numbers; otherwise, hse. hkun-naca' '17 kyats.' Beside the above forms there is a set based on tahse in place of hse: tahse. ti', tahse. hni', tahse. thoun:, etc.

21 to 99

21	hnahse. ti'	65	hcau'hse. nga:
32	thoun:ze. hni'	76	hkun-nahse. hcau'
43	lei:ze. thoun:	87	hyi'hse. hkun(-ni')
54	nga:ze. lei:	98	kou:ze. hyl'

The numerals from 21 to 99, except for the even tens, consist of hse (tone III) preceded immediately by a digit and followed by a digit.

EXERCISES (lei.jln.gan:)

In the first three exercises the teacher asks the questions of the students and holds up different numbers of fingers to indicate the required answer.

<u>Question</u>	<u>Answer</u>
1. be hnana-yi hyi.bale:	_____ -na-yi hyi.bi
2. you'hyin-bwe: be-do pya male: you'hyin-bwe:	_____ -na-yi pya me
3. mi:yahta: be qahcein htwe'male: mi:yahta:	_____ -na ⁱ -yi htwe'me
4. In this exercise the teacher asks the questions of the students and holds up cards with numbers (up to 100), or writes numbers on the blackboard, to indicate the required answer.	

<u>Question</u>	<u>Answer</u>
a. da balau'le:	_____ (the number indicated)
b. da ngwei balau'le:	_____ -ca' (ngwei tahse, ngwei hnahse, etc.)
5. In the following exercise the teacher asks simple sums totaling any amount up to 100, for example:	

<u>Question</u>	<u>Answer</u>
hni'ne. hni' paun: balau'le:	hni'ne. hni' paun: lei:
lei:ne. nga: paun: balau'le:	lei:ne. nga: paun: kou:
hcau'ne. nga: paun: balau'le:	hcau'ne. nga: paun: _____
hnahse-ne. thoun:ze paun: balau'le (etc.)	_____ (etc.)

Word list

WORD LIST

balau'(le:)	how much?
be-do.(le:)	when?
be-do. pya.male:	when will (it) show?
be hnana-yi(-le:)	how many hours?
be qahcein(-le:)	what time?
be qahcein htwe'male:	what time will (it) leave?
ca'	kyat, rupee (unit of currency)
hcau'	six
hcau'hse	sixty
hkun-nahse	seventy
hkun-ni' (hkun-na*)	seven
hnahse	twenty
hni' (hna*)	two
hni'ne. hni'	two and two
hse. hcau'	sixteen
hse. hkun(-ni') (hse. hkun-na*)	seventeen
hse. hni' (hse. hna*)	twelve
hse. hyi'	eighteen
hse. kou:	nineteen
hse. lei:	fourteen
hse. nga:	fifteen
hse. thoun:	thirteen
hse. ti' (hse. ta*)	eleven
htwe'me	will leave
hyi.bi	exists already
hyl'	eight
hyi'hse	eighty
kou:	nine
kou:ze	ninety
lei:	four
lei:ne. nga:	four and five
lei:ze	forty
mi:yahta:	railroad track
na-yi	hour, clock, watch

nga:	five
nga:ze	fifty
ngwei	silver, money
paun:	add, take together
pya.me	will show
tahse	ten
taya	one hundred
thoun:	three
thoun:ze	thirty
ti' (ta=)	one
you'hyin-bwe:	movie, moving pictures

ဘဇာနည် သုံး

၁၊ တစ်
နှစ်
သုံး

၂၊ လေး
ငါး
ခြောက်

၃၊ ခုနှစ်
ရှစ်
ကိုး

၄၊ တဆယ်
ဆယ့်တစ်
ဆယ့်နှစ်

၅၊ နှစ်
တနှစ်
နှစ်နှစ်
သုံးနှစ်

၆၊ လေးနှစ်
ငါးနှစ်
ခြောက်နှစ်

၇၊ ခုနှစ်နှစ်
ရှစ်နှစ်
ကိုးနှစ်

၈၊ ဆယ်နှစ်
ဆယ့်တစ်နှစ်
ဆယ့်နှစ်နှစ်

၉၊ ဘယ်နှစ်နှစ်လဲ
ရှိပြီ
ဘယ်နှစ်နှစ် ရှိပြီလဲ။

၁၀၊ တနှစ်ရှိပြီ။
လေးနှစ် ရှိပြီ။
ခြောက်နှစ် ရှိပြီ။
ဆယ်နှစ် ရှိပြီ။

၁၁၊ ဖွင့်ပွင့်ပွင့်
ဘယ်တော့လဲ
ပြန်
ဘယ်တော့ပြန်လဲ။
ဖွင့်ပွင့်ပွင့် ဘယ်တော့ပြန်လဲ။

၁၂၊ ဖွင့်ပွင့်ပွင့် ခွန်နှစ်ပြန်လဲ။

၁၃၊ မီးရထား
ဘဉ္စန်
ထွက်မယ်
ဘယ်ဘဉ္စန် ထွက်မလဲ
မီးရထား ဘယ်ဘဉ္စန် ထွက်မလဲ။

၁၄၊ မီးရထား ငါးနှစ် ထွက်မယ်။

၁၅၊ ဆယ်သုံး
ဆယ်လေး
ဆယ်ငါး
ဆယ်ခြောက်

၁၆၊ ဆယ်ခွန်၊ ဆယ်ခွန်
ဆယ်ရှစ်
ဆယ်ကိုး

၁၇၊ ကျပ်

ဆယ့်တကျပ်

ဆယ့်နှစ်ကျပ်

ဆယ့်သုံးကျပ်

ဆယ့်ခြောက်ကျပ်

၁၈၊ တဆယ်

နှစ်ဆယ်

သုံးဆယ်

၁၉၊ လေးဆယ်

ငါးဆယ်

ခြောက်ဆယ်

၂၀၊ ခုနစ်ဆယ်

ရှစ်ဆယ်

ကိုးဆယ်

၂၁၊ ဓဋ္ဌ

တရာ

ဓဋ္ဌတဆယ်

ဓဋ္ဌငါးဆယ်

ဓဋ္ဌတရာ

၂၂၊ ဘယ်လောက်လဲ

ဘယ်လောက်လဲ။

၂၃၊ သုံးဆယ့်ငါးကျပ်။

ငါးဆယ့်ရှစ်ကျပ်။

ခြောက်ဆယ့်နှစ်ကျပ်။

၂၄၊ နှစ်နဲ့နှစ်

ပေါင်း

နှစ်နဲ့နှစ်ပေါင်း ဘယ်လောက်လဲ။

၂၅၊ နှစ်နဲ့ နှစ်ပေါင်း လေး။

၂၆၊ လေးနဲ့ငါး

လေးနဲ့ငါးပေါင်း ကိုး။

ဘသံနဘသံထာ၊

ကျောင်းသားပျားသည် စောက်ပါစကားလုံးများကို ဆရာစာသံနှင့် တူနိုင်ဆုံး လိုက်၍ဆိုကြရန်။

ပာ၊ နာ၊ တရာ၊ အိမ်သာ၊ မှာ။ ငါ။ နာ။ ရထား။ ပြ

ကျပ်၊ တကျပ်၊ ဘတ်၊ ဘတ်ပါ

ပုန်၊ ပြန်ပြန်၊ ပြန်ခဲတံ၊ ကလောင်တံ

နှစ်ဆယ်၊ ဝေးပွဲ၊ ဘယ်လောက်၊ တချိန်၊ တနာရီ၊ ထမင်းဆိုင်၊ ကုလားထိုင်၊ မပြောပါနဲ့၊

ဟုတ်သလား။ ဘယ်နှစ်နာရီလဲ၊ နားလည်သလား။ ဘာပြောသလဲ

ဟိ၊ ကောင်းပါပြီ၊ နာရီ၊ မိ၊ ခွံ၊ ခွံပြီ

တစ်၊ နှစ်၊ ခွင်

ခွင်၊ ခွပ်ခွင်၊ ဖွင့်၊ ဖွင့်ပါ

တတူတူ၊ ကျေးဇူး။ ဝေဖန်ပု

လွတ်

ဆယ်ခွန်

နု၊ နေပါစေ၊ ငွေ၊ လေး။ ဆေး။ ပြေးပြေး

မိတ်၊ ကိတ်

အိမ်၊ တချိန်

ဘယ်၊ ဆယ်၊ ကျယ်ကျယ်၊ ဝေးပွဲ၊ ခွပ်ခွင်ပွဲ၊ ဆယ်(တစ်)၊ မပြောပါနဲ့

ဘယ်ဘက်၊ ထွက်၊ ထွက်မယ်

ဟို၊ ကို၊ ဇာလီ၊ ဆိုပါ

ဟုတ်၊ ခွပ်၊ ဝေအုပ်

ဆေးခွံ၊ ခွပ်ခွင်ခွံ၊ ဘူတာခွံ၊ သုံး

ခေါ်၊ ပြော၊ ဘယ်တော့

လိုက်၊ သိုက် ၁...၂ ၃...

ကုလားထိုင်၊ ထမင်းဆိုင်

လောက်၊ ခြောက်

ပေး၊ ထောင်၊ ကောင်း။ ပေါင်၊

ဆရာသည် ဂဏန်း(၁)မှ (၁၀၀)တစ် ဧည့်လိုက် ဂဏန်း(၅)လုံးပေါ်သော စာကို ပြော၍

ကျောင်းသားပျားက ဆရာနေ့အက် က လိုက်ဆိုကြရန်။

LESSON 4 (qahkan: lei:)

kou san hla. (ma. hla. hkin)

htamin:	cooked rice, food, a meal
sa:-	to eat
sa:de	eats
sa:jin-de	wants to eat
sa:jin-dhala:	wants to eat?
htamin: sa:jin-dhala:	Would you like to eat? ✓

kou kala' (mei-ri kala') ✓

2. htamin: sa:jin-de Yes, I would (like to eat).

kou san hla. (ma. hla. hkin)

3. hin: curry
 ce' fowl (hen, rooster)
 ce'tha: chicken (meat)
 ce'tha:hin: chicken curry
 masa:jin-bu: does not want to eat
 ce'tha:hin: masa:jin-bu: I don't want to eat chicken curry.

4. we' pig
 we'tha: pork
 we'tha:hin: pork curry
 masa:jin-bu:la: does not want to eat?
 we'tha:hin: masa:jin-bu:la: Don't you want to eat pork curry?

kou kala' (mei-ri kala')

5. qarne: flesh of beasts, game, meat
 qame:dha: beef
 qame:dha:hin: beef curry
 sa:jin-ba-de wants to eat (polite)
 qame:dha:hin: sa:jin-ba-de I want to eat beef curry.

5. nga: fish
 nga:hin: fish curry
 bazun prawn, shrimp
 bazun-hin: prawn curry
 masa:jin-ba-bu: does not want to eat (polite)
 bazun-hin: masa:jin-ba-bu: I don't want to eat prawn curry.

7. ba sa:jin-dhale: What do you want to eat?

8. qaco fried food, fritters
 htamin:jo fried rice
 qu. egg
 ce'qu hen's egg
 ce'qu.jo fried egg
 hin:dhi: hin:ywe' vegetables

- hin:dhí: hin:ywe'co fried vegetables
 ngapi. fish paste
 ngapi.jo ' fried fish paste, balachong
 hkau'hswe: noodles, spaghetti
 hkau'hswe:jo fried noodles
 hkau'hswe:jo masa:jín-bu:la: Don't you want some fried noodles?
 kou san hla. (ma. hla. hkin)
9. masa:jín-ba-bu: No, thanks.
10. lahpe' tea, the tea plant; pickled tea
 thi'thi: fruit
 sa:mala: will eat?
 thi'thi: sa:mala: Will you have some fruit?
 kou kala' (mei-ri kala')
11. sa:me will eat
 sa:me Yes, thanks.
12. moun. snack, a bit to eat (flower, robe)
 kei'moun. cake
 paun-moun. bread
 paun-moun. sa:mala: Would you like some bread?
 kou san hla. (ma. hla. hkin)
13. masa:ba-bu: does not eat, will not eat (polite)
 masa:ba-bu: No, thank you.
14. hto:ba' butter
 hsa: salt
 thaja: sugar
 lou- to need, lack, want, desire
 lou-de needs
 lou-jín-de wants
 lou-jín-dhala: wants?
 thaja: lou-jín-dhala: Do you want sugar?
 kou kala' (mei-ri kala')
15. malou-jín-bu: does not want
 thaja: malou-jín-bu: I don't want sugar.
 kou san hla. (ma. hla. hkin)
16. ba lou-jín-dhale: What do you want?
 kou kala' (mei-ri kala')
17. lou-jín-ba-de wants (polite)
 hsa: lou-jín-ba-de I'd like some salt.
 kou san hla. (ma. hla. hkin)
18. yei water
 thau'- to drink, smoke
 thau'te drinks
 thau'hcin-ba-de wants to drink (polite)
 yei thau'hcin-ba-de I'd like a drink of water. (I'm thirsty)

19. ka-hpl coffee
 nwa:nou. (cow's) milk
 bi-ya beer
 lahpe'yei tea (liquid)
 lahpe'yei-jan: plain tea (without milk or sugar)
 hin:jou soup
 thau'hcin-dhala: wants to drink?
 hin:jou thau'hcin-dhala: Do you want some soup?
20. ba thau'hcin-dhale: What do you want to drink?
21. mathau'hcin-bu:la: doesn't want to drink?
 bi-ya mathau'hcin-bu:la: Don't you want some beer?
 kou kala' (mei-ri kala')
22. mathau'hcin-ba-bu: doesn't want to drink
 bi-ya mathau'hcin-ba-bu: I don't want any beer.
 kou san hla. (ma. hla. hkin)
23. ba thau'male: What will you have to drink?
24. thau'mala: will drink?
 lahpe'yei-jan: thau'mala: Will you have some (plain) tea?
 kou kala' (mei-ri kala')
25. kei'sa. business affair
 kei'sa. mahyi.ba-bu: No, thanks; don't bother.
26. ba-ma., ba-hma. nothing
 mathau'hpu: does not drink, will not drink
 ba-ma. mathau'hpu: I won't have anything to drink.

Additional vocabulary:

ngajo	fried fish
ce'tha:jo	fried chicken
we'tha:jo	fried pork
qame:dha:jo	fried beef
bazun-jo	fried shrimp

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)A. Nasals

1. ma-	to be well
na-	to hurt
nya	right (hand)
nga:	fish; five

The ng of nga: is like the ng of English sung; in English it does not occur

at the beginning of words. Note that there is no g sound as in English finger.

2.	hma-	to order
	hna	nose
	hnya-	to be considerate
	hnga:-	to borrow

When an h is written before a nasal the combination is voiceless and aspirated.

3.	ma-	hma-
	na-	hna
	nya	hnya-
	nga:	hnga:

B. l and y

la.	month
hla.-	to be pretty
lei	wind
hlel	boat
ya	field
hya-	to look for
yei	water
hyei-	to be long ✓

1.7.96

Similar contrasts occur when h is combined with l and y.

GRAMMAR (thada)

A. Verb expressions

sa:de	(he) eats, ate
thau'te	(he) drinks, drank
lou-de	(he) needs, needed

The foregoing are verb expressions; they consist of the verbs sa:- 'to eat, thau'- 'to drink,' lou- 'to need,' and a final particle (fp) -te (-de). Occurrence in combination with a final particle, as above, identifies a form as a verb; in lists and when we quote them, we mark verbs with a following hyphen: sa:- and gloss them with the English infinitive: 'to eat.'

B. Final particles (fp)

1. thau'te

thau'te	(he) drinks, drank
thau'pa-de	(he) drinks, drank (polite)

thau'hcin-de	(he) wants, wanted to drink
thau'hcin-ba-de	(he) wants, wanted to drink (polite)
sa:de	(he) eats, ate
sa:ba-de	(he) eats, ate (polite)
sa:jín-de	(he) wants, wanted to eat
sa:jín-ba-de	(he) wants, wanted to eat (polite)
lou-de	(he) needs, needed
lou-ba-de	(he) needs, needed (polite)
lou-jín-de	(he) wants, wanted
lou-jín-ba-de	(he) wants, wanted (polite)

The final particle -te marks the actual mode. The presence of -te at the end of a verb expression indicates that it is a statement of fact without reference to time. The translation into English of such an expression as present or past depends on the context. Such expressions are also impersonal, that is there is nothing in them to indicate the person involved; thau'te translates into English, depending on the context, as I, we, you, they drink or drank, or he, she, it drinks or drank.

2. -me

sa:me	(I) will eat
mi:yahta: nga:na-yi htwe'me	The train will leave at five o'clock.
you'hyin-bwe: hyl'na-yi pya.me	The movie will begin at eight.

The final particle -me marks the potential mode. The presence of -me at the end of a verb expression indicates that it is a statement, but not a statement of actual fact. Such expressions usually translate into English as statements referring to the future.

3. -te, -me with -la:/-le:

ba sa:jín-dhale:	What do you want to eat?
nga:hín: sa:jín-dhala:	Do you want to eat fish curry?
ce'tha:hín: sa:jín-de	I want to eat chicken curry.
ba lou-jín-dhale:	What do you want?
thaja: lou-jín-dhala:	Do you want the sugar?
hsa: lou-jín-ba-de	I'd like some salt.
ba thau'hcin-dhale:	What do you want to drink?
hín:jou thau'hcin-dhala:	Do you want some soup?
yel thau'hcin-ba-de	I'd like a drink of water.
ba sa:male:	What'll you have to eat.
thi'thi: sa:mala:	Will you have some fruit?
thi'thi: sa:me	I'll have some fruit.

ba thau'male:	What will you have to drink?
lahpe'yei-jan: thau'mala:	Will you have some tea?
bi-ya thau'me	I'll have some beer.

The final particles -te and -me when they precede the interrogative particle -la:/-le: are replaced by the atonic forms:

-tha* (-dha*) and -ma*:

sa:de but sa:dhala:, ba sa:dhale:

thau'te but thau'thala:, ba thau'thale:

sa:me but sa:mala:, ba sa:male:

5.1 Negative Statements

thau'te	He drinks.
mathau'hpu:	He doesn't drink.
hou'te	It is so.
mahou'hpu:	It isn't so.
qame:dha:hin: sa:jín-ba-de	I want to eat beef curry.
ce'tha:hín: masa:jín-ba-bu:	I don't want to eat chicken curry.
htamin: sa:jín-de	I want to eat. I'm hungry.
bazun-hín: masa:jín-bu:	I don't want to eat prawn curry.
sa:me	I will eat.
masa:ba-bu:	I won't eat. I'm not eating.

A negative statement consists of a verb expression in which the negative particle ma* is prefixed to the main verb and the final particles -te and -me are replaced by -hpu:; thau'te, thau'me but mathau'hpu:; sa:jín-ba-de but masa:jín-ba-bu:.

5.2 Negative Questions

we'tha:hin: masa:jín-bu:la:	Don't you want to eat pork curry?
bi-ya mathau'hcin-bu:la:	Don't you want some beer?

Negative questions consist of a negative statement and the interrogative particle.

6.1 -ke./-ye.

hou'ke.	Uh huh. Yes.
ma-ye.la:	How do you do? Are you well?

The particle -ke./-ye. is a final particle of limited occurrence alternating in special circumstances with the final particle -te (actual mode). Beside hou'ke. there is hou'te, beside ma-ye.la: there is ma-dhala:, and beside ma-ba-de a less common ma-ba-ye.. The form -ke. occurs after tone IV and -ye. elsewhere.

3.2.2 Secondary Particles (2p)

A particle (bound form) which follows a verb and precedes a final particle we call a secondary particle (2p).

3.2.2.1 -hcin

thau'te	he drinks, drank
thau'hcin-de	he wants, wanted to drink
mathau'hcin-bu:	he doesn't, didn't want to drink
sa:de	he eats, ate
sa:jín-de	he wants, wanted to eat
masa:jín-bu:	he doesn't, didn't want to eat
lou-de	he needs, needed
lou-jín-de	he wants, wanted
malou-jín-bu:	he doesn't, didn't want .

The secondary particle -hcin indicates desire.

3.2.2.2 -pa

thau'te	he drinks
thau'pa-de	he drinks (polite)
mathau'pa-bu:	he doesn't drink (polite)
sa:de	he eats
sa:ba-de	he eats (polite)
masa:ba-bu:	he doesn't eat (polite)

The secondary particle -pa indicates politeness or respect on the part of the speaker.

3.2.2.3 -hcin + -pa

thau'hcin-ba-de	he wants, wanted to drink (polite)
mathau'hcin-ba-bu:	he doesn't, didn't want to drink (polite)
sa:jín-ba-de	he wants, wanted to eat (polite)
masa:jín-ba-bu:	he doesn't, didn't want to eat (polite)
lou-jín-ba-de	he wants, wanted (polite)
malou-jín-ba-bu:	he doesn't, didn't want (polite)

When both -hcin and -pa are present in a verb expression, -hcin precedes.

D. Noun Expressions

1. Noun Modifiers

hin:

curry, the dish that accompanies rice at a meal, usually spiced and stewed

nga:hin:	fish curry
bazun-hin:	prawn curry
ce'tha:hin:	chicken curry
we'tha:hin:	pork curry
qame:dha:hin:	beef curry
qu.	egg
ce'qu.	hen's egg
nou.	milk
nwa:nou.	cow's milk

In a noun expression a noun modifier comes first. In the examples above hin: 'curry' is modified by the various nouns, nga: 'fish,' bazun 'prawn,' ce'tha: 'chicken meat,' we'tha: 'pork,' and qame:dha: 'beef'; qu. 'egg' is modified by ce' 'chicken, hen', nou. 'milk' is modified by nwa: 'cow.'

Verb modifiers

qaco	fried food, something fried
htamin:jo	fried rice
ce'qu.jo	fried egg
hin:dhi: hin:ywe'co	fried vegetables
ngapi.jo	fried fish paste
hkau'hswe:jo	fried noodles
ngajo	fried fish

When a verb modifies a noun it regularly follows. In the examples above there is a verb co- 'to fry' which modifies the nouns: htamin: 'rice,' ce'qu. 'hen's egg,' hin:dhi: hin:ywe' 'vegetables,' ngapi. 'fish paste,' hkau'hswe: 'noodles.' ngajo 'fried fish' has the atonic alternant nga- for nga: 'fish.' ✓

4.1

EXERCISES (lel.jin.gan:)

- The teacher substitutes the following foods in the blanks of the questions. The student may choose any one of the indicated answers, filling the blank with the same food asked by the teacher.

htamin:	hin:	qaco
nga:	nga:hin:	ngajo
ce'tha:	ce'tha:hin:	ce'tha:jo
we'tha:	we'tha:hin:	we'tha:jo
qame:dha:	qame:dha:hin:	qame:dha:jo
bazun	bazun-hin:	bazun-jo
hin:dhi: hin:ywe'		hin:dhi: hin:ywe'co
ngapi.		ngapi.jo
hkau'hswe:		hkau'hswe:jo
ce'qu.		ce'qu.jo

thi'thi:
lahpe'
moun.
paun-moun.
kel'moun.

htamin:jo

- a. Q. _____ sa:jín-dhala: A. _____ sa:jín-ba-de
_____ masa:jín-ba-bu;
_____ sa:me
_____ masa:ba-bu:
- b. Q. _____ masa:jín-bu:la: A. (as in a)
- c. Q. _____ sa:mala: A. (as in a)
2. The teacher indicates which food is to be given in the answers to the following questions by using pictures of the foods, or cards with the English names written on them. The student may choose any one of the alternative answers.

- a. Q. ba sa:jín-dhale: A. htamin: sa:jín-ba-de
(etc.)
htamin: sa:me
(etc.)
ba-ma. masa:ba-bu:
ba-ma. masa:jín-ba-bu:
- b. Q. ba sa:male: A. (as in a)

3. Substitute the following three expressions as in Exercise 1:

hto:ba'
hsa:
thaja:

- a. Q. _____ lou-jín-dhala: A. _____ lou-jín-ba-de
_____ malou-jín-ba-bu:
- b. Q. _____ malou-jín-bu:la: A. (as in a)
4. Drill with pictures or cards as in Exercise 2:
- Q. ba lou-jín-dhale: A. hto:ba' lou-jín-ba-de
(etc.)
hto:ba' malou-jín-ba-bu:
(etc.)
ba-ma. malou-jín-ba-bu:

5. Substitute as in Exercise 1:

yei lahpe'yei
hin:jou lahpe'yei-jan:
ka-hpi bi-ya
nwa:nou.

- a. Q. _____ thau'hcin-dhala: A. _____ thau'hcin-ba-de
_____ mathau'hcin-ba-bu:
_____ thau'me
_____ mathau'pa-bu:

- b. Q. _____ mathau'hcin-bu:la: A. (as in a)
- c. Q. _____ thau'mala: A. (as in a)
8. Drill as in Exercise 2:
- a. Q. ba thau'hcin-dhale: A. yel thau'hcin-ba-de
(etc.)
yel mathau'hcin-ba-bu:
(etc.)
ba-ma, mathau'pa-bu:
ba-ma, mathau'hcin-ba-bu:
- b. Q. ba thau'male: A. (as in a)

WORD LIST

bazun	prawn, shrimp
bazun-hin:	shrimp curry
bazun-jo	fried shrimp
ba-ma., ba-hma.	nothing
bi-ya	beer
ce'	fowl (hen, rooster)
ce'qu.	hen's egg
ce'qu.jo	fried egg
ce'tha:	chicken (meat)
ce'tha:hin:	chicken curry
ce'tha:jo	fried chicken
-hcin	(2p) desire
hin:	curry
hin: dhi: hin:ywe'	vegetables
hin: dhi: hin:ywe'co	fried vegetables
hin:jou	soup
hkau'hswe:	noodles, spaghetti
hkau'hswe:jo	fried noodles
hla. hkin	Hla Khin, a proper name
hsa:	salt
htamin:	cooked rice, food, a meal
htamin:jo	fried rice
hto:ba'	butter
kala'	Clark

ka-hpi	coffee
-ke.	see <u>-ye.</u>
kel'moun.	cake
kel'sa.	business, affair
lahpe'	tea, the tea plant; pickled tea
lahpe'yei	tea (liquid)
lahpe'yei-jan:	plain tea (without milk or sugar)
lou-	to need
lou-jin-de	wants
ma-...-hpu:	(negp) negative
-me (-ma = before -la:/-le:)	(fp) potential mode, unreality or future time
mei-ri	Mary
moun.	snack, a bit to eat
ngajo	fried fish
ngapi.	fish paste
ngapi.jo	fried fish paste, <u>balachong</u>
nga:	fish
nga:hin:	fish curry
nwa:nou.	(cow's) milk
-pa	(2p) politeness
paun-moun.	bread
qaco	fried food, fritters
qame:	flesh of beasts, game, meat
qame:dha:	beef
qame:dha:hin:	beef curry
qame:dha:jo	fried beef
qu.	egg
sa:-	to eat
-te (-tha = before -la:/-le:)	(fp) actual mode, statement of fact
thaja:	sugar
thau'-	to drink, smoke
thi'thi:	fruit
we'	pig

we'tha.	pork
we'tha:hin.	pork curry
we'tha:jo	fried pork
-ye. (-ke. after /'/)	(fp) actual mode, statement of fact (less common than - <u>te</u>)
yei	water

ဘဇာနည် ဇာလ

ကိစ္စ (ဟုခင်) -

၁။ ထင်၊ နေ့စဉ် နေ့

၀၁။ နေ့

၀၂။ နေ့ (Ung.)

၀၃။ နေ့ မိမိ နေ့

၀၄။ နေ့ နေ့ နေ့

ထင်၊ နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်

ကိစ္စ (ဓမ္မကလ) -

၂။ ထင်၊ နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်

ကိစ္စ (ဟုခင်) -

၃။ နေ့၊ နေ့၊ နေ့

ကိစ္စ နေ့

ကိစ္စ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၀၅။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၆။ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၀၆။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ (ဓမ္မကလ) -

၇။ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၀၇။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၀၈။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၆။ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့

၀၉။ နေ့ (Hummer, (Krabbe)

၀၁။ နေ့ နေ့ နေ့

၀၂။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၃။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၄။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၅။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၆။ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၇။ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

၀၉။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၁။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့

ကိစ္စ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၂။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၃။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၄။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၅။ နေ့ နေ့

၀၆။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၇။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၈။ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့ နေ့

၀၉။ နေ့

Answer auf
willst Du essen

၁၂၊ ဖုန်
ကိတ်ဖုန် Kekes
ပေါင်ဖုန် Brot
ပေါင်ဖုန်ဝဘလဘဝ။ möchten Sie Brot
essen?

ကိုဝံလှ (ဟုခင်)။

၁၃၊ ဟဝဘဝါဘူး။ ich essen nicht
ဟဝဘဝါဘူး။ "

၁၄၊ ဝထာဟတ် Butter
ဆာ၊ Salz
သကြာ၊ Zucker
လို။ möchte haben

လိုတယ် ich brauche

လိုချင်တယ် ich brauche es

လိုချင်သလား brauchen Sie ...?

သကြာ၊ လိုချင်သလား။ brauchen Sie

ကိုကလပ် (ပေခံကလပ်)။
Zucker?

၁၅၊ ဟလိုချင်ဘူး။ ich möchte das nicht

သကြာ၊ ဟလိုချင်ဘူး။ ich möchte
kein Zucker

ကိုဝံလှ (ဟုခင်)။

၁၆၊ ဘာလိုချင်သလဲ။ was brauchen Sie?

ကိုကလပ် (ပေခံကလပ်)။

၁၇၊ လိုချင်ပါတယ် ich brauche

ဆာ၊ လိုချင်ပါတယ်။ ich möchte Salz

ကိုဝံလှ (ဟုခင်)။

၁၈၊ ဝေ Wasser

သောက်။ trinken, ranchen

သောက်တယ် ich trinke

သောက်ချင်ပါတယ် ich möchte trinken

ဝေသောက်ချင်ပါတယ်။ ich möchte
Wasser trinken-

၁၉၊ ကဆီ Kaffee

နာသို။ Milch

ဘီယာ Bier

လဘက်ရည် Schwarzer Tee

လဘက်ရည်ကြမ်း Grüner Tee

ဟင်ဝါ။ klare Brüh

သောက်ချင်သလား။ möchten Sie
essen? trinken?

ဟင်ဝါ။ သောက်ချင်သလား။ ich möchte
keine Brüh essen

၂၀၊ ဘာသောက်ချင်သလဲ။ was möchten Sie
trinken

၂၁၊ ဟသောက်ချင်ဘူးလား။ ich möchte nicht
trinken?

ဘီယာ ဟသောက်ချင်ဘူးလား။ ich möchte
kein Bier trinken?

ကိုကလပ် (ပေခံကလပ်)။

၂၂၊ ဟသောက်ချင်ပါတယ်။ ich möchte nicht
trinken

ဘီယာ ဟသောက်ချင်ပါတယ်။ ich möchte
kein Bier trinken

ကိုဝံလှ (ဟုခင်)။

၂၃၊ ဘာသောက်မလဲ။ Was möchten Sie
trinken? was trinken Sie?

၂၄၊ သောက်မလား။ Trinken Sie?

လဘက်ရည်ကြမ်း။ သောက်မလား။ möchten
Sie grünen Tee trinken?

ကိုကလပ် (ပေခံကလပ်)။

၂၅၊ ကိစ္စ Sachen, Dinge

ကိစ္စပစ္စည်း။ das macht nichts

၂၆၊ ဘာ၊ ဘာမှ gar nicht

ဟသောက်ဘူး။ ich trinke nicht

ဘာမှဟသောက်ဘူး။ ich trinke gar nicht

၁၉၊ တပို။ extra Worterhalt

ငါးကြီး gebratene Fisch

ကြက်သားကြီး " Hühner

ဝက်သားကြီး " Schweinefleisch

တဲသားကြီး " Rindfleisch

ပုခွံကြီး " Hummerfleisch

ဘာ လုပ်နေသလဲ

was machst Du gerade?
so?

အသံနဲ့ အသံထဲက

ကျောင်းသားပျားသည် စတင်အားပါးကားလုံးပျားကို ဆရာ
အသံနှင့် စာတူနိုင်ဆုံးလိုက်၍ ထိုကြားရန်။

က။ ဘ။ ဖ။

နာ

ညာ

ငါး

၂။ ဖာ

နာ

ညာ

ငါး

၃။ ဖာ ဖာ

နာ နာ

ညာ ညာ

ငါး ငါး

၄။ လ လ

လ လ

ယာ ဂာ

ဓာ ခည်

●လှကျင့်●ဇာတ်●

၁။ ဆရာက အောက်ပါ ကွက်လပ်များတွင် ပေါ်ထွက်သော စာစာ၊ စာစာများကို ထည့်သွင်း၊ ပေါ်ပါ။
ကျောင်းသားက - ပေါ်ထွက်သော စာစာများကို ရွေးချယ်၍ ဆရာပေါ်ထွက်သော စာစာစာကို ကွက်လပ်တွင်
ထည့်သွင်းပါ။

ထပ်း	ဟင်း	စာကြော်
ငါး	ငါးဟင်း	ငါးကြော်
ကြက်သား	ကြက်သားဟင်း	ကြက်သားကြော်
ဝက်သား	ဝက်သားဟင်း	ဝက်သားကြော်
စာမဲသား	စာမဲသားဟင်း	စာမဲသားကြော်
ပုဇွန်	ပုဇွန်ဟင်း	ပုဇွန်ကြော်
ဟင်းသီးဟင်းရွက်		ဟင်းသီးဟင်းရွက်ကြော်
ငါးပိ		ငါးပိကျော်
ခေါက်ဆွဲ		ခေါက်ဆွဲကြော်
ကြက်ဥ		ကြက်ဥကြော်
သစ်သီး		ထပ်းကြော်
လဘက်		
ပုန့်		
ပေါင်ပုန့်		
ကိတ်ပုန့်		

က။ အပေါ်။	ဝေးချင်သလား။	အပြေ။	ဝေးချင်ပါတယ်။
			မဝေးချင်ပါဘူး။
			ဝေးပယ်။
			မဝေးပါဘူး။
ခ။ အပေါ်။	မဝေးချင်ဘူးလား။	အပြေ။	(က)မှကဲ့သို့
ဂ။ အပေါ်။	ဝေးလှသလား။	အပြေ။	(က)မှကဲ့သို့

ဆရာက - စာရေးစာပျားကို ခွပ်ပုံပျားပြွန်ဖြစ်စေ ကင်္ကလိပ်စာလုံးနှင့် ပြထားသော ကားချပ်ပျားကို ဖြစ်စေ စာသုံးပြွန်၊ ကျောင်းသားပျားကို ဝပြေထိုစေနိုင်ပါသည်။ ကျောင်းသားက စာအက်ပါ စာပြေစာရုကို ရွေးယူနိုင်ပါသည်။

- က။ အပေး။ အာစာရည်သလဲ။ အပြေ။ ထမင်း စာရည်ပါတယ်။
(ပုစွန်)
ထမင်း စာပယ်။
(ပုစွန်)
စာပုစာပေါ်ဘူး။
စာပုစာရည်ပါတူး။
- ခ။ အပေး။ အာစာပလဲ။ အပြေ။ (က)ပုကဲ့သို့

၃။ အောက်ပါ စာရုကို လေ့ကျင့်ခန်း(၁)ပုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ပါ။

ထောပတ်

ဆား

သကြား

- က။ အပေး။ လိုချင်သလား။ အပြေ။ ... လိုချင်ပါတယ်။
မလိုချင်ပါဘူး။
- ခ။ အပေး။ မလိုချင်ဘူးလား။ အပြေ။ (က)ပုကဲ့သို့

၄။ လေ့ကျင့်ခန်း(၂)ပုကဲ့သို့ ခွပ်ပုံနှင့်ဖြစ်စေ - ကားချပ်နှင့်ဖြစ်စေ လေ့ကျင့်ပေးပါ။

- အပေး။ အာလိုချင်သလဲ။ အပြေ။ ထောပတ် လိုချင်တယ်။
(ပုစွန်)
ထောပတ် မလိုချင်ပါဘူး။
(ပုစွန်)
အာမလိုချင်ပါဘူး။

LESSON 5 (qahkan: nga:)

kou sami' (jein sami')

1	lu
badhu(-le)
hou lu badhu-le | person
who?
Who's that person? |
|---|-------------------------------------|--------------------------------------|

kou kala' (mei-ri kala')

2.	thu
cano., cun-do.
cama.
mei'hswei
thu cano. (cama.) mei'hswei	he, she, it, a third person
my (man speaking)
I, my (woman speaking)
friend
He's (she's) my friend.
3.	thu.
nan-me, na-me
mi'si'
han-da-hsin
thu, nan-me qu: han-da-hsin
(mi'si' han-da-hsin)	his, her, its
name
Mrs.
Henderson
His (her) name is Mr. Henderson
(Mrs. Henderson).
4.	hkamya:, hkin-bya:
hyin
thu.gou
thi,-
hkamya: (hyin) thu.gou mathi.bu:la:	you (man speaking)
you (woman speaking)
him, her, it
to know
Don't you know him (her)?

kou sami' (jein sami')

5.	thi.ba-de	Yes, I know him (her).
6.	qamei-ri.kan
caun:
hsaya(-ma.)

caun: hsaya(-ma.)
thu qamei-ri.kan caun: hsaya(-ma.) | American, America
school, monastery
teacher, doctor, any skilled
specialist (male or female)
school teacher (male or female)
He's (she's) an American school-
teacher. |
| 7. | thu-dou.
thu-dou.go:
thu-dou.go:, badhu-le: | they
how about them?
How about them? Who are they? |

kou kala' (mei-ri kala')

8.	thu-dou.le:
thu-dou.le: cano. (cama.)
mei'hswei-be: | they also
They're friends of mine too. |
|----|---|---|

kou sami' (jein sami')

9.	bama
hkamya: (hyin) bama-la: | Burmese, Burma
Are you a Burman? |
|----|---------------------------------|-------------------------------------|

kou hla. maun (ma. hkin thai')

10. cano, cun-do I (man speaking)
hou'pa-de, cano (cama.) bama Yes, I'm a Burman.
11. hkamya:go:, hkin-bya:go: how about you? (man speaking)
hyin-go: how about you? (woman speaking)
- hkamya:go: (hyin-go:), qamei-ri.- How about you? Are you
kan-la: American?

kou sami' (jein sami')

12. hou'pa-de, cano (cama.) qamei- That's right, I'm American.
ri.kan

kou hla. maun (ma. hkin thai')

13. hkamya:dou., hkin-bya:dou. you (plural: man speaking)
hkamya:dou.le: you also (man speaking)
hyin-dou. you (plural: woman speaking)
hyin-dou.le: you also (woman speaking)
hkamya:dou.le: (hyin-dou.le:) Are you Americans too?
qamei-ri.kan-la:

qu: jun-hsin (mi'si' jun-hsin)

14. cano-dou., cun-do-dou. we (man speaking)
cama.dou. we (woman speaking)
cano-dou. (cama.dou.) qamei-ri.kan We're not American.
mahou'pa-bu:
15. qin:galei' English
qamyou: kind, race
lu-myou: nationality, nation, people
qin:galei' lu-myou:ba, hkamya (hyin) We're English, sir.
16. hkayidhe traveler, tourist
hkayidhe-ba-be: We're tourists.
17. hkamya., hkin-bya. your (man speaking)
hyin. your (woman speaking)
be-lou(-le:) how? which fashion?
hko- to name, call, invite, summon
hkamya. (hyin.) nan-me be-lou hko- What is your name?
dhale:

kou hla. niaa

18. maun hla. maun-lou. Mg. Hla Maung (quote)
cano. nan-me maun hla. maun-lou. My name is Mg. Hla Maung.
hko-ba-de

ma. hkin thai'

19. ma. hkin thai'lou. Ma Khin Thaik (quote)
cama. nan-me ma. hkin thai'lou. My name is Ma Khin Thaik.
hko-ba-de

kou hla. maun (ma. hkin thaí')

20. hou-hma cano. (cama.) mei'hswei There's my friend.

21. thwa:do.me I must be going.

kou sami' (jein sami')

22. kaun:ba-bi, hkamya (hyin), thwa:ba-do. Very well, sir; good-bye.

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)

In Lesson 1 we described the differences between the tones as they are spoken alone and in combination. Here are examples of each tone in combination with the others; try to imitate as exactly as you can the rise and fall of the teacher's voice as you repeat each example, paying particular attention to any differences in contour of the first syllable.

1 - 1: di-hma, hou-hma, ho-te, qein-dha, na-yí, ka-hpi, bí-ya, nan-me, yan-goun, qatu-du, bama-lou, tana-yí, bazun-jo

1 - 2: lu-myou:, thange-jin:

1 - 3: be-do., paun-moun., ba-ma., thu-dou., hyin-dou., hsaya-ma., cano-dou.

1 - 4: sa-qou', nya-be', be-be', hkun-ni'

2 - 1: hke:dan, hsei:youn, thoun:ze, lei:ze, hin:jou, htamin:zain, htamin:jo, hkayi:dhe

2 - 2: hpyei:byei:, cei:zu:, nga:hín:, qame:dha:

2 - 3: nwa:nou., hkamya:dou.

2 - 4: hto:ba', hin:ywe', hin:dhi: hin:ywe'

3 - 1: myou.dhu, ngapi.jo, myou.hma, thu.gou, cano.gou, cama.gou

3 - 2: myou.dha:, cama.go:, cama.le:

3 - 3: cama.dou., manei.ga., myou.ga., moun.ga., cama.ga.

3 - 4: la.zou'

4 - 1: mei'hswei, lahpe'yei, sami'tei

4 - 2: ce'tha:, we'tha:, hkau'hswe:, thi'thi:

4 - 3: kei'sa., ce'qu., kei'moun., lahpe'ka.

4 - 4: mi'si'

GRAMMAR (thada)

A.

thu	'he, she, it'	thu-dou.	'they'
hkamya: (hkin-bya:)	'you'	hkamya:dou. (hkin-bya:dou.)	'you (plural)'
hyin		hyin-dou.	
cano (cun-do)	'I'	cano-dou. (cun-do-dou.)	'we'
cama.		cama.dou.	

thū he, she, it; a person, anybody'

thu badhu-le:	Who is he (she)?
thu cano. mei'hswei	He's (she's) my friend.
thu qamei-ri.kan caun: hsaya	He's an American schoolteacher.
thu qamei-ri.kan caun: hsaya-ma.	She's an American schoolteacher.

The Burmese thu represents a third person. In the first two sentences only the context tells you whether the reference in English is he or she. In the third and fourth examples it is clear from the nouns hsaya 'teacher (male)' and hsaya-ma, 'teacher (female)' that the former is he and the latter she in English.

hkamya: (hkin-bya:), hyin

hkamya: thu.gou thi.dhala:	Do you know him? (man speaking)
hkamya: bama-la:	Are you a Burman? (man speaking)
hyin thu.gou thi.dhala:	Do you know him? (woman speaking)
hyin bama-la:	Are you a Burman? (woman speaking)

The Burmese hkamya: and hyin, like the English 'you,' refer to the person spoken to (second person). The difference between them is that hkamya: is said by men and hyin by women. hkamya: in the speech of many Burmans is hkin-bya:. Be careful to distinguish between hkamya: 'you' and hkamya 'sir, madam' (p. 4).

3. **cano (cun-do), cama.**

cano bama	I am a Burman. (man speaking)
cama. bama	I am a Burman. (woman speaking)
cano caun: hsaya	I am a schoolteacher. (man speaking)
cama. caun: hsaya-ma.	I am a schoolteacher. (woman speaking)

The Burmese cano and cama., like the English 'I,' refer to the speaker (first person). The difference between them is that cano is said by men and cama. by women. cano in the speech of many Burmans is cun-do.

thu-dou.

thu-dou. badhu-le:	Who are they?
hkamya:dou. qamei-ri.kan-la:	Are you Americans? (man speaking)
hyin-dou. qamei-ri.kan-la:	Are you Americans? (woman speaking)
cano-dou. qamei-ri.kan mahou'pa-bu:	We are not Americans. (man speaking)

cama.dou. qamei-ri.kan
mahou'pa-bu:

We are not Americans. (woman
speaking)

The forms thu-dou, 'they,' hkamya:dou, and hyin-dou, 'you (plural),' and cano-dou, and cama.dou, 'we' are all specifically plural.

thu, hkamya, (hkin-bya), hyin, cano, (cun-do), cama

thu. nan-me maun san hla.	His name is San Hla.
hkamya. nan-me badhu-le:	What is your name?
hyin. nan-me badhu-le:	What is your name?
cano. nan-me maun wei lin:	My name is Mg. Wei Lin.
cama. nan-me ma. hkin thein:	My name is Ma Khin Thein.

Forms like thu, cano, hyin (tone I), and hkamya: (tone II) when they modify a following noun are replaced by the same forms in tone III: thu. nan-me, hyin. nan-me, cano. nan-me.

B. More General Particles

1. pa

qin:galei' hkayl:dhe-ba-be:	(We're) English travelers.
cano. nan-me maun san htun:ba	My name is Mg. San Tun.

-pa is a general particle, when it occurs with a noun expression, and indicates politeness or respect. When -pa and -hpe: (see p. 15) both occur with a noun expression, the -pa precedes.

2. lou

bama-lou pyo:ba	Speak Burmese.
qin:galei'lou mapyo:ba-ne.	Don't speak English.
be-lou hko-dhale:	What is it called?
bama-lou ba hko-dhale:	What is it called in Burmese?

-lou is a general particle and indicates the manner in which something is done or is to be done.

3. lou

cano. nan-me maun hla.	My name is Mg. Hla Maung.
maun-lou. hko-ba-de	
cama. nan-me ma. hkin	My name is Ma Khin Thaik.
thai'lou. hko-ba-de	
da-gou bama-lou hke:dan-lou.	That's called a pencil in Burmese.
hko-ba-de	

-lou is a general particle and indicates that the expression it follows is a quotation.

4. ko

thu-dou.go: badhu-le:	How about them, who are they?
hkamya:go: qamei-ri.kan-la:	How about you? Are you American? (man speaking)
hyin-go: qamei-ri.kan-la:	How about you? Are you American? (woman speaking)

-ko: is a general particle which occurs in questions in the sense 'how about, what about?'

thu-dou.le: cano. mei'hswei-be: They too are my friends.
 hkamya:dou.le: qamei-ri.kan-la: Are you Americans too? (man speak-
 ing)
 hyin-dou.le: qamei-ri.kan-la: Are you Americans too? (woman
 speaking)

-le: is a general particle and means 'also, too.'

C. Western Names

qu: jun-hsin	BUT:	mi'si' jun-hsin
qu: han-da-hsin		mi'si' han-da-hsin
kou kala'		mei-ri kala'
kou sami'		jein sami'

Compare:

kou hla. maun	ma. hkin thai'
kou san hla.	ma. hla. hkin

The use of Western names in Burmese presents certain deviations from the usual Burmese pattern. Generally, men's names are accompanied by the regular Burmese prefixes: U Johnson, Ko Clark, and so on, following the usual patterns of respect. Women's names, on the other hand, are seldom prefixed in this way. In a situation where a man's name is prefixed with U, most generally the English Mrs. is used for the woman's name; where a man's name is prefixed with Ko or Maung, a Western woman's first name is used.

EXERCISES (lei.jin.gan:)

1. The teacher asks the following questions, substituting for qamei-ri.kan-la the other underlined expressions. He may call for a positive or negative answer by nodding or shaking his head, or may allow the student to choose.

a. Q. hou lu qamei-ri.kan-la:
bama-la:
qin:galei' lu-myou:la:
qamei-ri.kan caun: hsaya-(ma.)la:
qamei-ri.kan hkayi:dhe-la:
bama caun: hsaya-(ma.)la:
bama hkayi:dhe-la:
qin:galei' caun: hsaya-(ma.)la:
qin:galei' hkayi:dhe-la:

A. hou'pa-de, hou lu (or thu) qamei-ri.kan
bama
qin:galei' lu-myou:
qamei-ri.kan caun: hsaya(-ma.)
 (etc.)

OR

hou lu (thu) gamei-ri.kan mahou'pa-bu:
(etc.)

b. Q. hkamya: (hyin) gamei-ri.kan-la:
bama-la:
qin:galei' lu-myou:la:
(etc.)

A. hou'pa-de, cano (cama.) gamei-ri.kan
(etc.)

OR

cano (cama.) gamei-ri.kan mahou'pa-bu:
(etc.)

c. Q. hkamya:dou. (hyin-dou.) gamei-ri.kan-la:
(etc.)

A. hou'pa-de, cano-dou. (cama.dou.) gamei-ri.kan
(etc.)

OR

cano-dou. (cama.dou.) gamei-ri.kan mahou'pa-bu:
(etc.)

2. The teacher substitutes for hou lu the other underlined expressions, combining them with mei'hswei-la: or mei'hswei mahou'hpu:la:. A positive or negative answer may be chosen as in Exercise 1.

Q. hou lu hkamya. (hyin.) mei'hswei-la:
hou hkayi:dhe mei'hswei mahou'hpu:la:
hou caun: hsaya(-ma.)
thu-dou.

A. hou'pa-de, hou lu cano. (cama.) mei'hswei
(etc.)

OR

hou lu cano. (cama.) mei'hswei mahou'pa-bu:
(etc.)

3. The teacher indicates which of the possible answers is to be given by holding up cards containing the English forms.

Q. hou lu badhu-le:

A. hou lu (thu) gamei-ri.kan caun: hsaya(-ma.)
gamei-ri.kan hkayi:dhe
bama caun: hsaya(-ma.)
bama hkayi:dhe
qin:galei' caun: hsaya(-ma.)
qin:galei' hkayi:dhe
cano. (cama.) mei'hswei
cano-dou. (cama.dou.) mei'hswei
thu-dou. mei'hswei
(etc.)

4. Before practicing this exercise, the teacher assigns Burmese names to the students. Further practice may be gained by introducing pictures of leading figures in Burma and requiring the students to learn their names.

a. Q. hou lu nan-me

badhu-le:
be-lou hko-dhale:

A. thu. nan-me

qu:
kou
maun
do
ma.

OR

thu. nan-me

qu: _____ -lou. hko-ba-de
(etc.)

b. Q. hkarnya. (hyin.) nan-me

badhu-le:
be-lou hko-dhale:

A. cano. (cama.) nan-me

maun (ma.)
maun (ma.) -lou. hko-ba-de

5. a. The teacher fills the blank with the food names of Lesson 4 and the expressions listed below. Pictures, cards with the English names, or the actual objects are to be used to indicate what each question refers to.

hke:dan	kalahtain
kalaun-dan	na-yi
sa-qou'	mi:yahta:
zabwe:	you'hyin-bwe:

Q. da-gou bama-lou _____ -lou. hko-dhala:

A. da-gou bama-lou _____ -lou. hko-ba-de
mahko-ba-bu:

- b. Using the same vocabulary as in section a, the teacher indicates the answer to be given with pictures, cards, or the objects themselves.

Q. da-gou bama-lou ba hko-dhale

A. da-gou bama-lou _____ -lou. hko-ba-de

6. a. Fill the blank with:

htamin:	we'tha:hin:
hin:dhi: hin:ywe'	qame:dha:hin:
thi'thi:	bazun-hin:
lahpe'	qaco
paun-moun.	ngapi.jo
nga:hin:	hkau'hawe:jo
ce'tha:hin:	re'qu.jo

Q. hkarnya: _____ sa:jin-dhala:
hkarnya:dou. masa:jin-bu:la:
thu sa:mala:
thu-dou.

A.	<u>cano</u> <u>cano-dou.</u> <u>thu</u> <u>thu-dou.</u>	_____	<u>sa:jin-ba-de</u> <u>masa:jin-ba-bu:</u> <u>sa:me</u> <u>maan:ba-bu:</u>
----	--	-------	---

b. Fill the blank with:

hto:ba'
hsa
thaja:

Q.	<u>hkamya:</u> <u>hkamya:dou.</u> <u>thu</u> <u>thu-dou.</u>	_____	<u>lou-jin-dhala:</u> <u>malou-jin-bu:la:</u>
----	---	-------	--

A.	<u>cano</u> (etc.)	_____	<u>lou-jin-ba-de</u> <u>malou-jin-ba-bu:</u>
----	-----------------------	-------	---

c. Fill the blank with:

yel hin:jou ka-hpl		nwa:nou. lahpe'yel lahpe'yel-jan:
--------------------------	--	---

bi-ya

Q.	<u>hkamya:</u> <u>hkamya:dou.</u> <u>thu</u> <u>thu-dou.</u>	_____	<u>thau'hcin-dhala:</u> <u>mathau'hcin-bu:la:</u> <u>thau'mala:</u>
----	---	-------	---

A.	<u>cano</u> (etc.)	_____	<u>thau'hcin-ba-de</u> <u>mathau'hcin-ba-bu:</u> <u>thau'me</u> <u>mathau'pa-bu:</u>
----	-----------------------	-------	---

WORD LIST

badhu(-le:)	who?
bama	Burman, Burma
be-lou(-le:)	how? which fashion?
cama.	I, my (woman speaking)
cama.dou.	we (woman speaking)
cano (cun-do)	I (man speaking)
cano-dou. (cun-do-dou.)	we (man speaking)
cano. (cun-do.)	my (man speaking)
caun:	school, monastery
caun: hsaya(-ma.)	schoolteacher (male or female)
han-da-hsin	Henderson

hkamya: (hkin-bya:).	you (man speaking)
hkamya:dou. (hkin-bya:dou.)	you (plural; man speaking)
hkamya. (hkin-bya.)	your (man speaking)
hkayl:dhe	traveler, tourist
hko-	to name, call, invite, summon
hla. maun	Hla Maung, a proper name
hsaya(-ma.)	teacher, doctor, any skilled specialist (male or female)
hyin	you (woman speaking)
hyin-dou.	you (plural: woman speaking)
hyin.	your (woman speaking)
jein	ane
jun-hsin	Johnson
-ko:	(gp) contrastive question: 'what of, how about?'
-le:	(gp) also
-lou.	(gp) quotation
lu	person
lu-myou:	nationality, nation, people
mei'hswei	friend
mi'si'	Mrs.
na-me, nan-me	name
qamei-ri.kan	American, America
qamyou:	kind, race
qin:galei'	English
sami'	Smith
thi.-	to know
thu	he, she, it, a third person
thu-dou.	they
thu.	his, her, its
thu.gou	him, her, it
thwa:ba-do.	good-bye
thwa:do.me	I must be going

အစကိန်း

ကိုပေ (ဂျိန်ပေ) .

၁၊ လူ

ဘယ်သူလဲ။

ဟိုလူ ဘယ်သူလဲ။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) .

၂၊ သူ

ကျနေတဲ့ ကျွန်တော့်

ကျွန်ပ

ပိတ်ဆို့

သူ ကျနေတဲ့ (ကျွန်ပ) ပိတ်ဆို့။

၃၊ သူ့

နံနက်၊ နာမယ်

ပစ်ခတ်

ဟန်ဝါဆင်

သူ့နံနက် ဦးဟန်ဝါဆင်။

(ပစ်ခတ်ဟန်ဝါဆင်)။

၄၊ ချော၊ ခင်ဗျာ၊

ရှင်

သူ့ကို

သိ -

ချော၊(ရှင်) သူ့ကို ပသိဘူးလား။

ကိုပေ (ဂျိန်ပေ) .

၅၊ သိပါတယ်။

၆၊ အပေရိုကန်

ကျောင်း

ဆရာ(ပ)

ကျောင်းဆရာ(ပ)

သူ အပေရိုကန် ကျောင်းဆရာ(ပ)။

၇၊ သူတို့

သူတို့ကော

သူတို့ကော ဘယ်သူလဲ။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) .

၈၊ သူတို့လည်း

သူတို့လည်း ကျနေတဲ့ (ကျွန်ပ) ပိတ်ဆို့ဘဲ။

ကိုပေ (ဂျိန်ပေ) .

၉၊ ဗဟ

ဓမ္မာ၊ (ရှင်) ဗဟလား။

ကိုလှပောင် (ပခင်သိုက်) .

၁၀၊ ကျနေတဲ့ ကျွန်တော်

ဟုတ်ပါတယ်ကျနေတဲ့ (ကျွန်ပ) ဗဟ။

၁၁၊ ဓမ္မာ၊ကော၊ ခင်ဗျာ၊ကော

ရှင်ကော

ဓမ္မာ၊ကော(ရှင်ကော)အပေရိုကန်လား။

ကိုပေ (ဂျိန်ပေ) .

၁၂၊ ဟုတ်ပါတယ်ကျနေတဲ့(ကျွန်ပ)အပေရိုကန်။

ကိုလှပောင် (ပခင်သိုက်) .

၁၃၊ ဓမ္မာ၊တို့၊ ခင်ဗျာ၊တို့

ဓမ္မာ၊တို့လည်း

ရှင်တို့

ရှင်တို့လည်း

ဓမ္မာ၊တို့လည်း(ရှင်တို့လည်း)အပေရိုကန်လား။

ဦးကျွန်ဆင် (ပစ်ခတ်ကျွန်ဆင်) .

၁၄၊ ကျနေတဲ့တို့၊ ကျွန်တော်တို့

ကျွန်ပတို့

ကျနေတဲ့တို့ (ကျွန်ပတို့) အပေရိုကန်

ဟုတ်ပါတယ်။

၁၅၊ တင်္ဂလီပံ

တပျို၊

လူပျို၊

တင်္ဂလီပံလူပျို၊ ပါပေယာ (၅၄)။

၁၆၊ ဓရိသညံ

ဓရိသညံပါဘဲ။

၁၇၊ ဓပျ၊ ခင်ဗျာ

၅၄

ဘယ်လိုလဲ

ခေါ် -

ဓပျာ (၅၄) နံမယ် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ။

ကိုလှပောင် -

၁၈၊ မောင်လှပောင်လို့

ကျနော့နံမယ် မောင်လှပောင်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

မခင်သိုက် -

၁၉၊ မခင်သိုက်လို့

ကျနော့နံမယ် မခင်သိုက်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကိုလှပောင် (မခင်သိုက်) -

၂၀၊ ဟိုမှာ ကျနော့ (ကျနော့) မိတ်ဆွေ။

၂၁၊ သွားတော့မယ်။

ကိုစပစ် (ဂျိန်စပစ်) -

၂၂၊ ကောင်းပါပြီဓပျာ (၅၄)၊ သွားပါတော့။

အသံစနစ်အသံထွက်

ကျောင်းသားများသည် စတင်ပါကောလိပ်များကို ဆရာတစ်ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံရန် လိုက်၍ ဆိုကြရန်။

၁။ ဝိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊

အတူတူ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊ ဟိပဿ၊

လူပျို။ သူငယ်ချင်း။

အသံတော၊ ဟိပဿ၊ အသံ၊ သူတို့၊ ဝှင်တို့၊ ဆရာမ၊ ကျွန်တော်တို့

စာတိုက်၊ ညာဘက်၊ အသံဘက်၊ ဝှင်

၂။ ခဲတံ၊ ဆေးဝါး၊ သုံးဆယ်၊ လေးဆယ်၊ ဟင်းခေါင်၊ ထမင်းဆိုင်၊ ထမင်းကြော်၊ ခဲသံသည်

မြေမြေ။ ကျေးဇူး။ ငါးဟင်း။ အသံသံ

အသံ၊ ခဲသံ၊ ခဲသံ

ထမင်း၊ ဟင်းခေါင်၊ ဟင်းသီးဟင်းခွက်

၃။ မြို့သူ၊ ငါးပိကြော်၊ မြို့သူ၊ သူ့ကို၊ ကျွန်တော့်ကို၊ ကျွန်မကို

မြို့သား။ ကျွန်မကော၊ ကျွန်မလည်း

ကျွန်မတို့၊ မနေ့က၊ မြို့က၊ ပုဇွန်က၊ ကျွန်မက

လဆုတ်

၄။ မိတ်ဆွေ၊ လဘက်ရည်၊ မေ့တော့

ကြက်သား။ ဝက်သား။ ခေါက်ဆွဲ၊ သစ်သီး

ကိစ္စ၊ ကြက်ဥ၊ ကိတ်ပုဇွန်၊ လဘက်က

မေ့တော့

● လှကျင့် ● ကံ။

၁။ ဆရာသည် အောက်ပါ ပျဉ်းသားထားသော ပေးခွန်ပျားကိုပေးရမည်။ ဟုတ်၊ မဟုတ် ခေါင်းငြိပ်၍ ဖြစ်စေ၊
ခေါင်းရန်၍ဖြစ်စေ - သို့မဟုတ် ကျောင်းသား သဘောကျသလို ပြောဆိုပါစေ။

က။ အပေး။ ဟိုလူ တပေရိကန်လား

ဗမာလား

အင်္ဂလိပ် လူပျိုလား

တပေရိကန် ကျောင်းဆရာ (ပ)လား

တပေရိကန် ခရီးသည်လား

ဗမာ ကျောင်းဆရာ(ပ)လား

ဗမာ ခရီးသည်လား

အင်္ဂလိပ် ကျောင်းဆရာ(ပ)လား

အင်္ဂလိပ် ခရီးသည်လား

အဖြေ။ ဟုတ်ပါတယ် - ဟိုလူ (သူ) တပေရိကန်

ဗမာ

အင်္ဂလိပ်လူပျို

တပေရိကန် ကျောင်းဆရာ(ပ)

(ပုဂံ၌)

(သို့မဟုတ်)

ဟိုလူ (သူ) တပေရိကန် မဟုတ်ပါဘူး

(ပုဂံ၌)

ခ။ အပေး။ ခင်ဗျား (ရှင်) တပေရိကန်လား

ဗမာလား

အင်္ဂလိပ် လူပျိုလား

(ပုဂံ၌)

အဖြေ။ ဟုတ်ပါတယ် - ကျွန်တော် (ကျွန်မ) တပေရိကန်

(ပုဂံ၌)

(သို့မဟုတ်)

ကျွန်တော် (ကျွန်မ) တပေရိကန် မဟုတ်ပါဘူး

(ပုဂံ၌)

၈။ အပေး။ ဝင်ဈေးတို့ (ရှင်တို့) အပေခိုကန်လာ
(ပုဝဋ်)

အဖြေ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ (ကျွန်မတို့) အပေခိုကန်
(ပုဝဋ်)

(သို့မဟုတ်)
ကျွန်တော်တို့ (ကျွန်မတို့) အပေခိုကန် မဟုတ်ပါဘူး
(ပုဝဋ်)

၂။ ဆရာသည် အောက်ပါ ပျဉ်းသားထားသော စကား - မိတ်ဆွေလာ၊ မိတ်ဆွေ မဟုတ်ဘူးလာ၊ စာ
ရှိသည်စကားပျားကို တွဲ၍ပေးရမည်။ ဟုတ် မဟုတ်ကို - လေ့ကျင့်ခန်း(၁)မှာ ကဲ့သို့ ဖြေဆိုစေရမည်။

အပေး။ ဟိုလူ ဝင်ဈေး (ရှင်) မိတ်ဆွေလာ
ဟိုခရီးသည် မိတ်ဆွေ မဟုတ်ဘူးလာ
ဟိုကျောင်းဆရာ(မ)
သတို့

အဖြေ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ဟိုလူ ကျွန်တော့် (ကျွန်မ) မိတ်ဆွေ
(ပုဝဋ်)

(သို့မဟုတ်)
ဟိုလူ ကျွန်တော့် (ကျွန်မ) မိတ်ဆွေ မဟုတ်ပါဘူး
(ပုဝဋ်)

၃။ ဆရာက အင်္ဂလိပ် စာလုံးပါသည့် ကားချပ်ပျားကို ထောင်မြဲ၍ ကျောင်းသားက အောက်ပါစကားပျား
မှ သင့်တော်ရာကို ရွေးယူဖြေဆိုရမည်။

အပေး။ ဟိုလူ အယ်သုလဲ။

အဖြေ။ ဟိုလူ (သူ) အပေခိုကန် ကျောင်းဆရာ (မ)
အပေခိုကန် ခရီးသည်
ဗမာ ကျောင်းဆရာ(မ)
ဗမာခရီးသည်
အင်္ဂလိပ် ကျောင်းဆရာ(မ)
အင်္ဂလိပ် ခရီးသည်
ကျွန်တော့် (ကျွန်မ) မိတ်ဆွေ
ကျွန်တော်တို့ (ကျွန်မတို့) မိတ်ဆွေ
သတို့ မိတ်ဆွေ
(ပုဝဋ်)

၄။ စောက်ပါ လေ့ကျင့်ခန်းကို ပြုလုပ်ပါ။ ဆရာက ကျောင်းသားများကို ဇာတ်ကမ်းများ ပေးထားရမည်။
၎င်း နောက် ဇာတ်ကမ်းများ ခေါင်းစဉ်ကြီးများ၏ နှစ်ပိုင်းကို ပြသ၍၊ ၎င်းတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖတ်ကျက်
စေရမည်။

က။ အပေး။ ဟိုလူနာမည် ဘယ်သူလဲ
ဘယ်လို ခေါ်သလဲ

အဖြေ။ သူ့နာမည် ဦး _____
ကို _____
ပောင် _____
ခေါ် _____
ပ _____

(သို့မဟုတ်)

သူ့နာမည် ဦး _____ လို့ ခေါ်ပါတယ်
(ပုဂံ)

ခ။ အပေး။ ခင်ဗျာ (ခင်) နာမည် ဘယ်သူလဲ
ဘယ်လို ခေါ်သလဲ

အဖြေ။ ကျွန်တော့် (ကျွန်ုပ်) နာမည် ပောင်(ပ) _____
ပောင်(ပ) လို့ ခေါ်ပါတယ်

၅။ က။ ဆရာသည် စောက်ပါ ကားများအပြင် စောက်ပါ ကုန်လုပ်ငန်း သင်ခန်းစာ(၄)ခု စားစရာ
အပည့်များကို ထည့်သွင်းထား၍၊ ကျောင်းသားများကို ပြောဆိုစေရမည်။ ပေးပို့ချက်များကို ပေးသည့်
အခါ၊ အရပ်ကား၊ စက်လိပ်စာလုံးပါသည့် ကားချပ် သို့မဟုတ် ဝတ္ထုပစ္စည်းများကိုလည်း ပြသ
နိုင်သည်။

ခဲတံ	ကုလားထိုင်
ကလောင်တံ	နာရီ
စာအုပ်	ပိရထား
စားပွဲ	ခပ်ခပ်ပွဲ

အပေး။ ဝါကို ဇာတ်လို့ _____ လို့ ခေါ်သလား

အဖြေ။ ဝါကို ဇာတ်လို့ _____ လို့ ခေါ်ပါတယ်
မခေါ်ပါဘူး

၁။ လေ့ကျင့်ခန်း (က) ဟု ပါသည့် စကားများကို အသုံးပြု၍ ထောက် စာရှုပ်ကား ကားချပ် သို့မဟုတ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ကိုင်ပြ၍ ကျောင်းသားများကို ပြောဆိုစေရမည်။

စာပေး။ ခါကို စာလိုဘာခေါ် သလဲ

စာပြေ။ ခါကို စာလို _____ လို့ ခေါ်ပါတယ်

၆။ က။ ကွက်လပ်များတွင် ပေးထားသည့် စကားလုံးများ ထည့်သွင်းပါ။

ထမင်း	စက်သားဟင်း
ဟင်းသီး ဟင်းရွက်	စာမဲသားဟင်း
သစ်သီး	ပုဇွန်ဟင်း
လဘက်	စာကြော်
ပေါင်ပုန့်	ငါးပိစကြော်
ငါးဟင်း	ခေါက်ဆွဲစကြော်
ကြက်သားဟင်း	ကြက်ဥစကြော်

စာပေး။ ခင်ဗျား _____ ခါးချင်သလား
ခင်ဗျားတို့ _____ မခါးချင်ဘူးလား
သူ _____ ခါးမထား
သူတို့ _____

စာပြေ။ ကျွန်တော် _____ ခါးချင်ပါတယ်
ကျွန်တော်တို့ _____ မခါးချင်ပါဘူး
သူ _____ ခါးမယ်
သူတို့ _____ မခါးပါဘူး

၁။ အောက်ပါ ကွက်လပ်တွင် ပေးထားသည့် စကားလုံးများ ထည့်သွင်းပါ။

ထောပတ်
 ဆား
 သကြား

စာပေး။ ခင်ဗျား _____ လိုချင်သလား
ခင်ဗျားတို့ _____ မလိုချင်ဘူးလား
သူ _____
သူတို့ _____

စာပြေ။ ကျွန်တော် _____ လိုချင်ပါတယ်
(မုစ၍) _____ မလိုချင်ပါဘူး

ဂ၊ ကွက်လပ်ပျာတွင် စောက်ပါ ပေးထားသည့် စကားလုံးပျာ၊ ထည့်သွင်းပါ။

ဧရာ နွားနို့
ဟင်းချို လဘက်ရည်
ကသံ လဘက်ရည်ကြမ်း
ဘိယာ

စာပေး။	<u>ခင်ဗျား</u>	-----	<u>သောက်ခွင့်သလား</u>
	<u>ခင်ဗျားတို့</u>		<u>မသောက်ခွင့်ဘူးလား</u>
	<u>သူ</u>		<u>သောက်မလား</u>
	<u>သူတို့</u>		
စာဖြေ။	<u>ကျွန်တော်</u>	-----	<u>သောက်ခွင့်ပါတယ်</u>
	<u>(ဖုစ၍)</u>		<u>မသောက်ခွင့်ပါဘူး</u>
			<u>သောက်မယ်</u>
			<u>မသောက်ပါဘူး</u>

LESSON 6 (qahkan: hcau')

kou kala' (mei-ri kala')

1. be-gou(-le:)
thwa:-
kou san hla. (ma, hla, hkin)
be-gou thwa:ma:le: | whither? where to?
to go
Where are you going? |
|---|---|

kou san hla. (ma, hla, hkin)

2. ne'hpyin-ga
pyei, pyi
tayou'
tayou' pyei
tayou' pyei-gou
thwa:ba.me
ne'hpyin-ga cano-dou. (cama.dou.)
tayou' pyei-gou thwa:ba.me | tomorrow
country
Chinese
China
to China
will go (polite)
Tomorrow we're going to China. |
|--|---|

kou kala' (mei-ri kala')

3. lu- da dwe
be-ga.(le:)
la-
hou lu- da be-ga. la-dhale:
dwe | people
whence? where from?
to come
Where did those people come from? |
|---|---|

kou san hla. (ma, hla, hkin)

4. manei.ga.
qein-di.ya, pyei
qein-di.ya, pyei-ga.
manei.ga. thu-dou. qein-di.ya.
pyei-ga. la-ba-de | yesterday
India
from India
Yesterday they came from India. |
|---|---|

kou kala' (mei-ri kala')

5. bama pyei
bama pyei-gou
bama pyei-gou mathwa:bu:la: | Burma
to Burma
Aren't you going to Burma? |
|--|---|

kou san hla. (ma, hla, hkin)

6. di ganei.
be-gou-ma.
di ganei. be-gou-ma. mathwa:-
ba-bu: | today
to nowhere
I'm not going anywhere today. |
|---|--|

7. qin-galan pyei
ne'hpyin-ga qin-galan pyei-gou
thwa:me | England
Tomorrow I'm going to England. |
|--|---|

8. ne
ne-ga.
be ne-ga.(le:)
hkamya: (hyin) be ne-ga.
la-dhale: | state, district, country
from a state
from which state?
What state are you from? |
|--|---|

kou kala' (mei-ri kala')

9. ka-li-hpou:ni:ya: California
 ka-li-hpou:ni:ya: ne the state of California
 cano (cama.) ka-li-hpou:ni:ya: I'm from California.
 ne-ga. la-ba-de

kou san hla. (ma. hla. hkin)

10. qahku., qagu. now
 myou. city
 myou.hma in a city
 be myou.hma(-le:) in which city?
 nei- to live, stay, remain
 qahku. be myou.hma nei-dhale: What city do you live in now?

kou kala' (mei-ri kala')

11. man:dalei: Mandalay
 man:dalei: myou. the city of Mandalay
 man:dalei:myou.hma in Mandalay
 man:dalei: myou.hma nei-ba-de I live in Mandalay.
 12. man:dalei:hma in Mandalay (shorter form)
 hkamya:le: (hyin-le:) man:dalei:- Don't you live in Mandalay too?
 hma manei-bu:la:
 13. man:dalei:hma manei-ba-bu: I don't live in Mandalay.
 14. yan-goun Rangoon
 yan-goun-hma in Rangoon
 yan-goun-hma nei-ba-de I live in Rangoon.

kou kala' (mei-ri kala')

15. thange-jin: friend
 lan-dan London
 lan-dan myou. the city of London
 lan-dan myou.ga. from London
 cano. (cama.) thange-jin: lan-dan My friend came from London.
 myou.ga. la-ba-de
 16. mo-lamyain Moulmein
 mo-lamyain myou. the city of Moulmein
 mo-lamyain myou.gou to Moulmein
 mo-lamyain myou.gou thwa:ba-de He went to Moulmein.

kou san hla. (ma. hla. hkin)

17. myou.dha: native of a city
 hkamya:go: (hyin-go:) be What city are you from?
 myou.dha:le:

kou sami'

18. nyu: yau' New York
 cano nyu: yau' myou.dha:ba, I'm a New Yorker, sir (madam).
 hkamya

kou san hla. (ma. hla. hkin)

19. myou.dhu native of a city (female)
 hkamya:go: (hyin-go:) be What city are you from?
 myou.dhu-le:

jein saml'

20. wa-hyin-tan Washington
 cama, wa-hyin-tan myou.dhu- I'm from Washington, sir (madam).
 ba. hyin

kou san hla.

21. cano yan-goun-dha:be: I'm from Rangoon.

ma. hla. hkin

22. cama. yan-goun-dhu-be: I'm from Rangoon (woman speaking).

PRONUNCIATION (qathan-nei qathan-da:)

The end of a Burmese sentence is spoken with relatively less emphasis and on a somewhat lower over-all pitch level; this sentence intonation affects the tones. In the last lesson you practiced combinations of tones without sentence - final intonation; now here are similar combinations with such intonation. Again, imitate the rise and fall of the teacher's voice as accurately as you can.

I	II	III	IV
la-de	sa:de	pya.de	hpa'te
la-dhei:de	sa:dhei:de	pya.dhei:de	hpa'thei:de
la-do.me	sa:do.me	pya.do.me	hpa'to.me
la-lai'te	sa:lai'te	pya.lai'te	hpa'lai'te
mala-bu:	masa:bu:	mapya.bu:	mahpa'hpu:
mala-ne.	masa:ne.	mapya.ne.	mahpa'ne.
la-dhala:	sa:dhala:	pya.dhala:	hpa'thala:
la-dhei:dhala:	sa:dhei:dhala:	pya.dhei:dhala:	hpa'thei:dhala:
la-do.mala:	sa:do.mala:	pya.do.mala	hpa'to.mala:
la-lai'thala:	sa:lai'thala:	pya.lai'thala:	hpa'lai'thala:
mala-bu:la:	masa:bu:la:	mapya.bu:la:	mahpa'hpu:la:
la-ba-de	sa:ba-de	pya.ba-de	hpa'pa-de
la-ba-dhei:de	sa:ba-dhei:de	pya.ba-dhei:de	hpa'pa-dhei:de
la-ba-do.me	sa:ba-do.me	pya.ba-do.me	hpa'pa-do.me
la-lai'pa-de	sa:lai'pa-de	pya.lai'pa-de	hpa'lai'pa-de

mala-ba-bu:	masa:ba-bu:	mapya.ba-bu:	mahpa'pa-bu:
mala-ba-ne.	masa:ba-ne.	mapya.ba-ne.	mahpa'pa-ne.

GRAMMAR (thada)

A. Noun Particles (np).

Noun Particles identify the expressions with which they occur as noun expressions.

1. -kou

be-gou thwa:ma:le:	Where are you going?
tayou' pyei-gou thwa:ba.me	We're going to China.
bama pyei-gou mathwa:bu:la:	Aren't you going to Burma?
qin-galan pyei-gou thwa:me	I'm going to England.
mo-lamyain myou.gou thwa:ba-de	He went to Moulmein.
thu.gou mathi.bu:la:	Don't you know him?

In the sentences above, the -kou (-gou) is a noun particle and indicates the place to which or the receiver of an action.

2. -ga

be-ga. la-dhale:	Where did they come from?
manei.ga. thu-dou. qein-di.ya.	They came from India yesterday.
pyei-ga. la-ba-de	
be ne-ga. la-dhale:	Which state are you from?
ka-li-hpou:ni:ya: ne-ga. la-de	I'm from California.
cano. thange-jin: lan-dan	My friend came from London.
myou ga. la-ba-de	

In the sentences above, the -ka (-ga) is a noun particle and indicates the place from which or the source of an action.

3. -hma

be myou.hma nei-dhale:	What city do you live in?
man:dalei: myou.hma nei-ba-de	I live in Mandalay.
man:dalei:hma manei-ba-bu:	I don't live in Mandalay.

The noun particle -hma 'place at which' was described in Lesson 3.

B. -tei

lu-dei	people
myou.dei	cities
thange-jin:dei	friends

The syllable -tei (sometimes -twel) in noun expressions denotes the plural. It is much less common than the English plural and is used only when plurality is stressed.

C. -ma

ba-ma. (ba-hma.) mathau'hpu:	I won't have anything to drink.
------------------------------	---------------------------------

be-gou-ma. (be-gou-hma.)

I'm not going anywhere.

mathwa:ba-bu:

ma (in the speech of some Burmans -hma.) is a general particle and emphasizes the negation in a negative sentence. In English, this particle, if translated, would result in a double negative such as 'I don't want to drink nothing' or 'I'm not going nowhere.'

D. ~~pa-t-me~~

ne'hpyin-ga caño-dou. tayou'

Tomorrow we're going to China.

pyei-gou thwa:ba.me

When the secondary particle -pa 'politeness' occurs with the final particle -me, it is replaced by -pa. (tone III).

E. ~~tha-thu~~

myou.dha:

native of a city

myou.dhu

native of a city (female)

nyu: yau' myou.dha:

New Yorker

wa-hyin-tan myou.dhu

native of Washington (female)

yan-goun-dha:

native of Rangoon

yan-goun-dhu

native of Rangoon (female)

pyei-dha:

native of a country

pyei-dhu

native of a country (female)

-tha: and -thu attached to place names indicate that the person referred to is a native of that place. -thu is specifically feminine; -tha:, in contrast, is masculine but is also used to refer to groups comprising both sexes.

EXERCISES (lei.jin.gan:)

1. In this exercise the teacher forms questions by choosing one item from each column and combining them. In his answer, the student may choose any one of the given verb forms.

Q. hou-luhou-lu-deihou hkayi:dhehou caun: hsaya(-ma.)hkamya: (hyin)qein-di.ya. pyei-goutayou' pyei-goubama pyei-gougamei-ri.kan pyei-gouqin-galan pyei-gouman:dalei: myou.gouyan-goun myou.goumo-lamyain myou.goulan-dan myou.gounyu: yau' myou.gouwa-hyin-tan myou.gouka-li-hpou:ni:ya: ne-gouthwa:dhala:thwa:mala:mathwa:bu:la:A. hou lu

(etc.)

qein-di.ya. pyei-gou

(etc.)

thwa:dethwa:ba-dethwa:methwa:ba.memathwa:bu:mathwa:ba-bu:

OR

hou lu be-gou-ma. mathwa:bu:
 (etc.) mathwa:ba-bu:

2. Drill as in Exercise 1, substituting -ka. and la- for -kou and thwa:-, as:

Q. hou lu tayou' pyei-ga. la-dhala:
 (etc.) (etc.) la-mala:
 mala-bu:la:

A. hou lu tayou' pyei-ga. la-de
 (etc.) (etc.) la-ba-de
 la-me
 la-ba.me
 mala-bu:
 mala-ba-bu:

3. Drill as in Exercise 1, substituting -hma and nei- for -kou and thwa:-, as:

Q. hou lu tayou' pyei-hma nei-dhala:
 (etc.) (etc.) nei-mala:
 manei-bu:la:

A. hou lu tayou' pyei-hma nei-de
 (etc.) (etc.) nei-ba-de
 nei-me
 nei-ba.me
 manei-bu:
 manei-ba-bu:

4. The teacher indicates the answer to be given in the following exercises by using cards as in the previous lessons.

a. Q. hou lu qahku. be-gou thwa:dhale:
 hou lu-dei qahku. be-ga. la-dhale:
 hou hkayl: dhe qahku. be-hma nei-dhale:
 hou caun: hsaaya(-ma.)
 hkamya: (hyin)

A. hou lu qahku. tayou' pyei-gou thwa:de
 (etc.) qahku. bama pyei-ga. la-de
 qahku. qin-galan pyei-hma nei-de
 (etc.)

b. Q. hou lu manei-ga. be-gou thwa:dhale:
 (etc.) manei-ga. be-ga. la-dhale:
 di ganei. be-gou thwa:dhale:
 di ganei. be-ga. la-dhale:

A. hou lu manei-ga. man:dalei:gou thwa:de
 (etc.) di ganei. yan-goun-ga. la-de
 (etc.)

c. Q. hou lu di ganei. be-gou thwa:male:
 (etc.) ne'hpyin-ga be-gou thwa:male:

A. hou lu di ganei. lan-dan myou.gou thwa:me
 (etc.) ne'hpyin-ga nyu: yau' myou.gou thwa:me
 (etc.)

5. a. Q. hkamya: (hyin) tayou'pyei-dha:la: (pyei-dhu-la:)
bama pyei-dha:la: (pyei-dhu-la:)
gamei-ri.kan pyei-dha:la: (pyei-dhu-la:)
qin-galan pyei-dha:la: (pyei-dhu-la:)
yan-goun-dha:la: (yan-goun-dhu-la:)
man:dalei:dha:la: (man:dalei:dhu-la:)
mo-lamyain-dha:la: (mo-lamyain-dhu-la:)
lan-dan myou.dha:la: (lan-dan myou.dhu-la:)
nyu: yau' myou.dha:la: (nyu: yau' myou.dhu-la:)
wa-hyin-tan myou.dha:la: (myou.dhu-la:)

A. hou'ke., cano (cama.) tayou' pyei-dha:be: (pyei-dhu-be:)
 (etc.)

OR

cano (cama.) tayou' pyei-dha: (pyei-dhu) mahou'pa-bu:
 (etc.)

b. Q. hkamya: (hyin) be pyei-dha:le: (pyei-dhu-le:)
be myou.dha:le: (myou.dhu-le:)

A. cano (cama.) gamei-ri.kan pyei-dha:be: (pyei-dhu-be:)
nyu: yau' myou.dha:be: (myou.dhu-be:)
 (etc.)

6. The teacher substitutes for hou lu-gou the other underlined expressions. In the examples kou -kou, ma. -kou, etc., the teacher fills the blanks with the Burmese names of the students and any names introduced in Exercise 4 of Lesson 5.

Q. hkamya: (hyin) hou lu-gou thi.dha:la:
thu.gou mathi.bu:la:
kou -kou
ma. -kou
qu: -kou
 (etc.)

A cano (cama.) hou lu-gou thi.ba-de
thu.gou mathi.ba-bu:
kou -kou
 (etc.)

WORD LIST

bama pyei	Burma
be-ga.(le:)	whence? where from?
be-gou(-le:)	whither? where to?
be-gou-ma.	to nowhere
di ganei.	today
-hma., -ma.	(gp) negative emphasis

ka-li-hpou:ni:ya:	California
ka-li-hpou:ni:ya: ne	the state of California
-ka.	(np) source, agency; past time
-kou	(np) goal, receiver of action
la-	to come
lan-dan	London
lan-dan myou.	the city of London
manei.ga.	yesterday
man:dalei:	Mandalay
man:dalei: myou.	the city of Mandalay
mo-lamyain	Moulmein
mo-lamyain myou.	the city of Moulmein
myou.	city
myou.dha:	native of a city
myou.dhu	native of a city (female)
ne	state, district, country
ne'hpyin-ga	tomorrow
nei-	to live, stay, remain
nyu: yau'	New York
-pa.-	(2p) form of -pa 'politeness' used before -me (fp)
pyei, pyi	country
qahku., qagu.	now
qein-di.ya. pyei	India
qin-galan pyei	England
tayou'	Chinese
tayou' pyei	China
-tei	(encl.) indicates plurality
thange-jin:	friend
thwa:-	to go
wa-hyin-tan	Washington
yan-goun	Rangoon
yan-goun-dha:	native of Rangoon
yan-goun-dhu	native of Rangoon (female)

အစဏ်၊ ဧခြာတ်

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) :

၁၊ အယ်ကိုလဲ

သွား -

ကိုဝဲလှ (မလှခင်) အယ်ကိုသွားပလဲ။

ကိုဝဲလှ (မလှခင်) -

၂၊ နက်ပြင်ခါ

ပြည်

ဟရပ်

တရပ်ပြည်

တရပ်ပြည်ကို

သွားပါမယ်

နက်ပြင်ခါ ကျွန်တော်တို့ (ကျွန်ုပ်တို့)

တရပ်ပြည်ကို သွားပါမယ်။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်)

၃၊ လူတွေ

အယ်ကလဲ

လာ -

ဟိုလူတွေ အယ်ကလာသလဲ။

ကိုဝဲလှ (မလှခင်) -

၄၊ ပနေက

အိန္ဒိယပြည်

အိန္ဒိယပြည်က

ပနေက သူတို့ အိန္ဒိယပြည်က လာပါတယ်။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) -

၅၊ ဇာပြည်

ဇာပြည်ကို

ဇာပြည်ကို မသွားဘူးလား။

ကိုဝဲလှ (မလှခင်) -

၆၊ ဝိကနေ

အယ်ကိုယု

ဝိကနေ အယ်ကိုယု မသွားပါဘူး။

၇၊ အင်္ဂလန်ပြည်

နက်ပြင်ခါ အင်္ဂလန်ပြည်ကို သွားမယ်။

၈၊ နယ်

နယ်က

အယ်နယ်ကလဲ

ခင်ဗျား (ရှင်) အယ်နယ်က ထာသလဲ။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) -

၉၊ ကာလီဖိုးနီးယား

ကာလီဖိုးနီးယားနယ်

ကျွန်တော် (ကျွန်ုပ်) ကာလီဖိုးနီးယားနယ်က လာ
ပါတယ်။

ကိုဝဲလှ (မလှခင်) -

၁၀၊ အဘ၊ အဘု

မြို့

မြို့ပွား

အယ်မြို့ပွားလဲ

နေ -

အဘ၊ အယ်မြို့ပွားနေသလဲ။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) :

၁၁၊ ပန္နလေး

ပန္နလေးမြို့

ပန္နလေးမြို့ပွား

ပန္နလေးမြို့ပွား နေပါတယ်။

၁၂၊ ပန္နဝေယျာ

ခင်ဗျာလည်း(ရှင်လည်း)ပန္နဝေယျာမနေဘူးလား။

ကိုဝံလှ (မလှခင်) -

၁၃၊ ပန္နဝေယျာ မနေပါဘူး။

၁၄၊ ရန်ကုန်

ရန်ကုန်မှာ

ရန်ကုန်မှာမနေပါတယ်။

ကိုကလပ် (ပေရိုကလပ်) -

၁၅၊ သူငယ်ချင်း၊

လန်စန်

လန်စန်မြို့

လန်စန်မြို့က

ကျွန်တော့် (ကျန်မ) သူငယ်ချင်း၊

လန်စန်မြို့က ထားပါတယ်။

၁၆၊ ပေလမြိုင်

ပေလမြိုင်မြို့

ပေလမြိုင်မြို့ကို

ပေလမြိုင်မြို့ကို သွားပါတယ်။

ကိုဝံလှ (မလှခင်) -

၁၇၊ မြို့သား၊

ခင်ဗျာကော (ရှင်ကော) ဘယ်မြို့သားလဲ။

ကိုစပစ် -

၁၈၊ နယူးဇီလန်

ကျွန်တော် နယူးဇီလန်မြို့သားပါ ခင်ဗျာ။

ကိုဝံလှ (မလှခင်) -

၁၉၊ မြို့သူ

ခင်ဗျာကော (ရှင်ကော) ဘယ်မြို့သူလဲ။

ဂျိန်စပစ် -

၂၀၊ ဝါရှင်တန်

ကျွန်မ ဝါရှင်တန်မြို့သူပါရှင်။

ကိုဝံလှ -

၂၁၊ ကျွန်တော် ရန်ကုန်သားလဲ။

မလှခင် -

၂၂၊ ကျွန်မ ရန်ကုန်သူလဲ။

အသံစု အသံထွက်

ကျောင်းသားပျားသည် စတုရန်းပါ စကားလုံးပျားကို ဆရာတစ်ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံဆုံ၊ ထိုက်၍ဆိုကြရန်။

ခါ	၂	၃	၄
လာတယ်	ဝါတယ်	ပြတယ်	ဘတ်တယ်
လာသေးတယ်	ဝါသေးတယ်	ပြသေးတယ်	ဘတ်သေးတယ်
လာတော့မယ်	ဝါတော့မယ်	ပြတော့မယ်	ဘတ်တော့မယ်
လာလိုက်တယ်	ဝါလိုက်တယ်	ပြလိုက်တယ်	ဘတ်လိုက်တယ်
မလာဘူး	မဝါဘူး	မပြဘူး	မဘတ်ဘူး
မလာနဲ့	မဝါနဲ့	မပြနဲ့	မဘတ်နဲ့
လာသလား	ဝါသလား	ပြသလား	ဘတ်သလား
လာသေးသလား	ဝါသေးသလား	ပြသေးသလား	ဘတ်သေးသလား
လာတော့မလား	ဝါတော့မလား	ပြတော့မလား	ဘတ်တော့မလား
လာလိုက်သလား	ဝါလိုက်သလား	ပြလိုက်သလား	ဘတ်လိုက်သလား
မလာဘူးလား	မဝါဘူးလား	မပြဘူးလား	မဘတ်ဘူးလား
လာပါတယ်	ဝါပါတယ်	ပြပါတယ်	ဘတ်ပါတယ်
လာပါသေးတယ်	ဝါပါသေးတယ်	ပြပါသေးတယ်	ဘတ်ပါသေးတယ်
လာပါတော့မယ်	ဝါပါတော့မယ်	ပြပါတော့မယ်	ဘတ်ပါတော့မယ်
လာလိုက်ပါတယ်	ဝါလိုက်ပါတယ်	ပြလိုက်ပါတယ်	ဘတ်လိုက်ပါတယ်
မလာပါဘူး	မဝါပါဘူး	မပြပါဘူး	မဘတ်ပါဘူး
မလာပါနဲ့	မဝါပါနဲ့	မပြပါနဲ့	မဘတ်ပါနဲ့

၁။ ဤလေ့ကျင့်ခန်းတွင် ဆရာက ဇယားတစ်ခုမှ စကားလုံးများကိုတွဲ၍၊ ပေးစွန်းပေးရမည်။ ကျောင်းသားက ပေးထားသည့် ကြိယာ တစ်ခုကို ခွဲယူပြဆိုနိုင်သည်။

တပေး။	<u>ဟိုလူ</u>	<u>တိန့်ယပြည်ကို</u>	<u>သွားသလား</u>
	<u>ဟိုလူတွေ</u>	<u>တစ်ခုပြည်ကို</u>	<u>သွားမလား</u>
	<u>ဟိုခရိုင်သည်</u>	<u>ဇာပြည်ကို</u>	<u>မသွားဘူးလား</u>
	<u>ဟိုကျောင်းဆရာ(ပ)</u>	<u>တပေခိုကန်ပြည်ကို</u>	
	<u>ခင်ဗျား (ရှင်)</u>	<u>တင်လန်ပြည်ကို</u>	
		<u>မန္တလေးမြို့ကို</u>	
		<u>ရှန်ကုန်မြို့ကို</u>	
		<u>ပင်လယ်ပြင်မြို့ကို</u>	
		<u>လန်ဒန်မြို့ကို</u>	
		<u>နယူးဇီလန်မြို့ကို</u>	
		<u>ဝါရှင်တန်မြို့ကို</u>	
		<u>ကာလီဖိုးနီးယားပြည်ကို</u>	

အဖြေ။	<u>ဟိုလူ</u>	<u>တိန့်ယပြည်ကို</u>	<u>သွားတယ်</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>သွားပါတယ်</u>
			<u>သွားမယ်</u>
			<u>သွားပါမယ်</u>
			<u>မသွားဘူး</u>
			<u>မသွားပါဘူး</u>
		<u>(သို့မဟုတ်)</u>	
	<u>ဟိုလူ</u>	<u>ဘယ်ကိုပု</u>	<u>မသွားဘူး</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>		<u>မသွားပါဘူး</u>

၂။ လေ့ကျင့်ခန်း(၁)မှာကဲ့သို့ ပြေဆိုစေရမည်။ ကိ နှင့် သွား၊ စား၊ က နှင့် လာ ကို တသုံးပြုရမည်။

တပေး။ ဟိုလူ တစ်ပြည်က လာသလား
 (ပုဂံ၌) (ပုဂံ၌) လာမလား
 မလာဘူးလား

ဘပြေ။ ဟိုလူ တစ်ပြည်က လာတယ်
 (ပုဂံ၌) (ပုဂံ၌) လာပါတယ်
 လာမယ်
 လာပါမယ်
 မလာဘူး
 မလာပါဘူး

၃။ လေ့ကျင့်ခန်း(၁)မှာကဲ့သို့ ပြေဆိုစေရမည်။ ကိ နှင့် သွား၊ စား၊ ပွား နှင့် နေ ကို တသုံးပြုရမည်။

တပေး။ ဟိုလူ တစ်ပြည်မှာ နေသလား
 (ပုဂံ၌) (ပုဂံ၌) နေမလား
 မနေဘူးလား

ဘပြေ။ ဟိုလူ တစ်ပြည်မှာ နေတယ်
 (ပုဂံ၌) နေပါတယ်
 နေမယ်
 နေပါမယ်
 မနေဘူး
 မနေပါဘူး

၄။ အောက်ပါ လေ့ကျင့်ခန်းတွင် ပြီးခဲ့သော လေ့ကျင့်ခန်းမှာကဲ့သို့ ကားချပ်များကို တသုံးပြု၍၊ ဆရာက ကျောင်းသားများကို ပြေဆိုစေရမည်။

က။ တပေး။ ဟိုလူ စာခွဲ ဘယ်ကိုသွားသလဲ
 ဟိုလူတွေ စာခွဲ ဘယ်ကလာသလဲ
 ဟိုခရီးသည် စာခွဲ ဘယ်မှာနေသလဲ
 ဟိုကျောင်းဆရာ(ပ)
 ခင်ဗျား (၅၄)

- အပြေ။ ဟိုလူ တခု တခုပြည်ကိုသွားတယ်
 (ပုဂံ) တခု ဗမာပြည်က လာတယ်
တခု တကလန်ပြည်မှာ ခုတယ်
 (ပုဂံ)
- ခ၊ အပြေ။ ဟိုလူ မနေ့က ဘယ်ကိုသွားသလဲ
 (ပုဂံ) မနေ့က ဘယ်ကလာသလဲ
ဝိကနေ့ ဘယ်ကိုသွားသလဲ
ဝိကနေ့ ဘယ်ကလာသလဲ
- အပြေ။ ဟိုလူ မနေ့က မန္တလေးကို သွားတယ်
 (ပုဂံ) ဝိကနေ့ ရန်ကုန်က လာတယ်
 (ပုဂံ)
- ဂ၊ အပြေ။ ဟိုလူ ဝိကနေ့ ဘယ်ကိုသွားသလဲ
 (ပုဂံ) နက်ပြင်ခါ ဘယ်ကိုသွားသလဲ
- အပြေ။ ဟိုလူ ဝိကနေ့ လန်စန်မြို့ကို သွားမယ်
 (ပုဂံ) နက်ပြင်ခါ နယူးထောက်မြို့ကို သွားမယ်
 (ပုဂံ)
- ၅၊ က။ အပြေ။ ခင်ဗျား (၇၄) တခုပြည်သွားလား (ပြည်သွား)
ဗမာပြည်သွားလား (ပြည်သွား)
အပေခိုကန် ပြည်သွားလား (ပြည်သွား)
တကလန် ပြည်သွားလား (ပြည်သွား)
ရန်ကုန်သွားလား (ရန်ကုန်သွား)
မန္တလေးသွားလား (မန္တလေးသွား)
ပေလမြိုင်သွားလား (ပေလမြိုင်သွား)
လန်စန်မြို့သွားလား (လန်စန်မြို့သွား)
နယူးထောက်မြို့သွားလား (မြို့သွား)
ဝါငင်တန် မြို့သွားလား (မြို့သွား)
- အပြေ။ ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော် (ကျွန်မ) တခုပြည်သွားဘဲ (ပြည်သွား)
 (ပုဂံ)
 (သို့မဟုတ်)
ကျွန်တော် (ကျွန်မ) တခုပြည်သွား (ပြည်သွား) မဟုတ်ပါဘူး
 (ပုဂံ)

၁။ တပေး။ ခင်ဗျား (၅၄)

ဘယ်ပြည်သားလဲ (ပြည်သူလဲ)

ဘယ်မြို့သားလဲ (မြို့သူလဲ)

အဖြေ။ ကျွန်တော် (ကျွန်မ)

တပေရိကန် ပြည်သားဘဲ (ပြည်သူဘဲ)

နယူးဇီလန် မြို့သားဘဲ (မြို့သူဘဲ)

(ပုစ၌)

၆။ ဆရာသည် ဟိုလူကို နေရာတွင် အောက်ပါ ပျဉ်းသားထားသည့် စာကြောင်းများကို စာသုံးပြုပါ။ ဥပမာ ပေးထားသည့် ကို _____ ကို—မ _____ ကို အစရှိနေရာများတွင်ဆရာက ကျောင်းသားများ၏ ဗဟုသုတများဖြင့်၎င်း၊ သင်ခန်းစာ (၅) ဓလေ့ကျင့်ခန်း (၄) တွင် စာသုံးပြုခဲ့သည့် စာမည်များကို၎င်း၊ ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

တပေး။ ခင်ဗျား (၅၄)

ဟိုလူကို

သိသလား

သူ့ကို

မသိဘူးလား

ကို _____ ခု

မ _____ ခု

၃၊ _____ ခု

(ပုစ၌)

အဖြေ။ ကျွန်တော် (ကျွန်မ)

ဟိုလူကို

သိပါတယ်

သူ့ကို

မသိပါဘူး

ကို _____ ခု

(ပုစ၌)

LESSON 7 (qahkan: hkun-ni') REVIEW

QUESTIONS

The teacher asks the following questions of the students.

1. hkamya: (hyin) qu: wei lin:lou. hko-dhala:
2. hkamya: (hyin) kou san hla.lou. hko-dhala:
3. hkamya: (hyin) ma. hkin pu.lou. hko-dhala:
4. hkamya. (hyin.) nan-me be-lou hko-dhale:
5. ma-ye.la: , hkamya (hyin)
6. nei kaun:ye.la: , hkamya (hyin)
7. da-gou lkam.ya: (hyin) na: le-dhala:
8. da ba-le:
9. di ha hke:dan-la:
10. hou ha hke:dan-la: , kalaun-dan-la:
11. hou ha ba-le:
12. di ha zabwe:la: , kalahtain-la:
13. qahku. hke:dan lou-dhala:
14. htamin:zain be-hma-le:
15. hsei:youn di-hma-la: , hou-hma-la:
16. mi:yahta bu-da-youn hou-hma hyi.dhala:
17. you'hyin-youn be-hma-le: , nya-be'hma-la: , be-be'hma-la:
18. qein-dha be-be'hma-le:
19. qahku. be-hnana-yi hyi.bale:
20. you'hyin-bwe: be qahcein pya.male:
21. mi:yahta: be-do. htwe'male:
22. da balau'le:
23. thoun:ze. thoun:ne. hnahse paun: balau'le:
24. hnahse. lei:ne. thoun:ze. hcau' paun: balau'le:
25. kou:ze. lei:ne. hcau' paun: balau'le:
26. ba sa:jin-dhale:
27. htamin: sa:jin-dhala:
28. ce'tha:hin: masa:jin-bu:la:

29. thi'thi; sa:mala:
30. ba sa:male:
31. hsa: qahku. lou-jin-dhala:
32. thaja: malou-jin-bu:la:
33. qahku. ba lou-jin-dhale:
34. ba thau'hcin-dhale:
35. ka-hpi thau'hcin-dhala:
36. bi-ya mathau'hcin-bu:la:
37. ba thau'male:
38. ba-ma. mathau'hpu:la:
39. hou lu badhu-le:
40. thu. nan-me be-lou hko-dhale:
41. hkamya: (hyin) hou lu-gou thi.dhala:
42. thu qamei-ri.kan caun: hsaya-la: (caun: hsaya-ma.la:)
43. thu-dou. badhu-le: , hkin-bya. (hyin.) thange-jin:dei-la:
44. hkin-bya: (hyin) bama-la:
45. thu qamei-ri.kan-la: , qin:galei'la:
46. thwa:do.mala:
47. be-gou thwa:male:
48. ne'hpyin-ga tayou' pyei-gou thwa:ba.mala:
49. hou lu-dei be-ga. la-dhale:
50. manei.ga. thu-dou. qein-di.ya. pyei-ga. la-dhala:
51. bama pyei-gou mathwa:bu:la:
52. di ganei. be-gou-ma. mathwa:bu:la:
53. hkamya: (hyin) be ne-ga. la-dhale:
54. qahku. be myou.hma nei-dhale:
55. hkamya: (hyin) man:dalei: myou.hma manei-bu:la:
56. hkamya: (hyin) qahku. mo-lamyain myou.gou thwa:dhala:
57. hkamya: (hyin) be myou.dha:le: (be myou.dhu-le:)
58. hkamya: (hyin) yan-goun-dha:la: (yan-goun-dhu-la:)
59. hkamya: (hyin) lan-dan myou.dha:la: (myou.dhu-la:)
60. hkamya: (hyin) nyu: yau' myou.dha:la: (myou.dhu-la:), wa-hyin-tan myou.dha:la: (myou.dhu-la:)

EXERCISES (lei.jin.gan:)

1. a. As in Lesson 6, the teacher forms questions consisting of a combination of the elements below, one element from each column.

Q. <u>hkamya: (hyin)</u>	<u>qahku.</u>	<u>htamin:zain</u>	<u>-kou thwa:dhala:</u>
<u>hkamya:dou. (hyin-dou.)</u>	<u>manei.ga.</u>	<u>ho-te</u>	<u>-ka. la-dhala:</u>
<u>thu</u>	<u>di ganei.</u>	<u>hsei:youn</u>	<u>-hma hyl.dhala:</u>
<u>thu-dou.</u>		<u>you'hyin-youn</u>	
<u>cano-dou.</u>		<u>mi:yahta: bu-da-youn</u>	
<u>hou lu</u>		<u>tayou' pyei</u>	
<u>hou lu-dei</u>		<u>bama pyei</u>	
<u>hou caun: hsaya(-ma.)</u>		<u>qamei-ri.kan pyei</u>	
<u>hou hkayl:dhe</u>		<u>qin-galan pyei</u>	
<u>hou qamei-ri.kan</u>		<u>man:dalei: myou.</u>	
<u>hou qin:galei'</u>		<u>yan-goun myou.</u>	
<u>hou bama</u>		<u>mo-lamyain myou.</u>	
<u>hou tayou'</u>		<u>lan-dan myou.</u>	
<u>hou yan-goun-dha: (dhu)</u>		<u>nyu: yau' myou.</u>	
<u>hou nyu: yau' myou.dha: (dhu)</u>		<u>wa-hyin-tan myou.</u>	
<u>hou mo-lamyain myou.dha: (dhu)</u>		<u>ka-li-hpou:ni:ya: ne</u>	
<u>hou man:dalei:dha: (dhu)</u>			

A. <u>cano (cama.)</u>	<u>qahku.</u>	<u>htamin:zain-gou thwa:de</u>
<u>(etc.)</u>	<u>(etc.)</u>	<u>htamin:zain-ga. mala-bu:</u>
		<u>htamin:zain-hma hyl.de</u>
		<u>be-gou-ma. mathwa:bu:</u>
		<u>be-ga.ma. mala-bu:</u>
		<u>(etc.)</u>

- b. Substitute in the first and third columns all the items used above in section a.

Q. <u>hkamya: (hyin)</u>	<u>di ganei.</u>	<u>htamin:zain</u>	<u>-kou thwa:mala:</u>
<u>(etc.)</u>	<u>ne'hpyin-ga</u>	<u>(etc.)</u>	<u>-ka. la-mala:</u>
			<u>-hma hyl.mala:</u>

A. <u>cano (cama.)</u>	<u>di ganei.</u>	<u>htamin:zain-gou thwa:me</u>
<u>(etc.)</u>	<u>ne'hpyin-ga</u>	<u>htamin:zain-ga. mala-bu:</u>
		<u>(etc.)</u>

- c. Substitute in the first column all the items used in section a.

Q. <u>hkamya: (hyin)</u>	<u>manei.ga.</u>	<u>be-gou thwa:dhale:</u>
<u>(etc.)</u>	<u>di ganei.</u>	<u>be-ga. la-dhale:</u>
	<u>qahku.</u>	<u>be-hma nei-dhale:</u>
A. <u>cano (cama.)</u>	<u>manei.ga.</u>	<u>tayou' pyei-gou thwa:de</u>
<u>(etc.)</u>	<u>(etc.)</u>	<u>(etc.)</u>

2. a. Q. di ganei.ne'hpyin-gahyi'na-yi-hmahse.hnana-yi-hmahcau'na-yi-hmahtamin:nga:hin:ce'tha:hin:we'tha:hin:ngapi,johkau'hswe:jobazun-hin:hin:dhi: hin:ywe'ce'qu,jopaun-moun.lahpe'sa:jin-dhala:yelthau'hcin-dhala:hin:jouka-hpinwa:nou.bi-yalahpe'yel-jan:A. di ganei.

(etc.)

htamin: sa:jin-ba-dehtamin: masa:jin-ba-bu:

(etc.)

yel thau'hcin-ba-deyel mathau'hcin-ba-bu:

(etc.)

b. Q. qahku.be:hto:ba'lou-jin-dhala:hsa:thaja:hke:dankalaun-dansa-qou'zabwe:kalahtainA. qahku.be:hto:ba'

(etc.)

lou-jin-ba-demalou-jin-ba-bu:c. Fill the blanks with be-do. or be qahcein and use cards showing hours to indicate the answer to be given.Q. hkamya:htamin:sa:jin-dhale:htamin:sa:maie:bi-yathau'hcin-dhale:bi-yathau'male:sa-qou'hpa'hcin-dhale:sa-qou'hpa'male:

A. cano

-na-yi-hmahtamin: sa:jin-dehtamin: sa:mebi-ya thau'hcin-debi-ya thau'mesa-qou' hpa'hcin-desa-qou' hpa'me

3. The teacher points to some location on a map each time a question is asked.

a. Q. da

bama pyei-la:
tayou' pyei-la:
qamei-ri.kan pyei-la:
qin-galan pyei-la:
man:dalei: myou,la:
yan-goun myou,la:
mo-lamyain myou,la:
lan-dan myou,la:
nyu: yau' myou,la:
wa-hyin-tan myou,la:
be pyei-le:
be myou,le:

A. da

bama pyei-be:
bama pyei mahou'hpu:
 (etc.)

b. Q. da

tayou' pyei-la: , bama pyei-la:
qamei-ri.kan pyei-la: , tayou' pyei-la:
qin-galan pyei-la: , qamei-ri.kan pyei-la:
bama pyei-la: , qin-galan pyei-la:
qamei-ri.kan pyei-la: , bama pyei-la:
tayou' pyei-la: , qamei-ri.kan pyei-la:
man:dalei: myou,la: , yan-goun myou,la:
yan-goun myou,la: , mo-lamyain myou,la:
mo-lamyain myou,la: , nyu: yau' myou,la:
nyu: yau' myou,la: , wa-hyin-tan myou,la:
wa-hyin-tan myou,la: , lan-dan myou,la:
lan-dan myou,la: , man:dalei: myou,la:
man:dalei: myou,la: , mo-lamyain myou,la:
mo-lamyain myou,la: , lan-dan myou,la:
lan-dan myou,la: , wa-hyin-tan myou,la:

A. da

tayou' pyei mahou'hpu: , bama pyei-be:
bama pyei mahou'hpu: , tayou' pyei-be:
 (etc.)

c. Q. di pyei-gou

tayou' pyei-lou. hko-dhala:
qein-di.ya. pyei-lou. hko-dhala:
bama pyei-lou. hko-dhala:
qamei-ri.kan pyei-lou. hko-dhala:
qin-galan pyei-lou. hko-dhala:

di-myou.gou

man:dalei:lou. hko-dhala:
yan-goun-lou. hko-dhala:
mo-lamyain-lou. hko-dhala:
lan-dan myou.lou. hko-dhala:
nyu: yau' myou.lou. hko-dhala:
wa-hyin-tan myou.lou. hko-dhala:
ba hko-dhale:
be-lou hko-dhale:

- A. di pyei-gou bama pyei-lou. hko-de
 bama pyei-lou. mahko-bu:
di myou.gou man:dalei:lou. hko-de
 man:dalei:lou. mahko-bu:
 (etc.)
4. Q. hou lu hkayl:dhe-la: , caun: hsaya-la:
 hou lu-dei tayou' pyei-dha:la: , bama pyei-dha:la:
 qamei-ri.kan pyei-dhu-la: , tayou' lu-myou:la:
 qin:galei' lu-myou:la: , qamei-ri.kan pyei-dha:la:
 bama lu-myou:la: , tayou' lu-myou:la:
 caun: hsaya-ma.la: , hkayl:dhe-la:
 yan-goun myou.dha:la: , man:dalei: myou.dha:la:
 mo-lamyain myou.dhu-la: , yan-goun myou.dhu-la:
 nyu: yau' myou.dha:la: , wa-hyin-tan myou.dha:la:
 wa-hyin-tan myou.dhu-la: , lan-dan myou.dhu-la:
 be pyei-dha:le:
 be lu-myou:le:
 be pyei-dhu-le:
 be myou.dha:le:
 be myou.dhu-le:
- A. hou lu hkayl:dhe mahou'hpu: , caun: hsaya-be:
 thu caun: hsaya mahou'hpu: , hkayl:dhe-be:
 hou lu-dei (etc.)
 thu-dou.

INDIVIDUAL REVIEW

The following are taken from the Basic Sentences of Lessons 1-6. You should be able to give the Burmese equivalents without hesitation.

1. Do you want to eat fish curry?
2. Where are you going?
3. Tomorrow we're going to China.
4. When will the movie begin?
5. The movie will begin at eight.
6. We're English, sir. We're tourists.
7. Is this a pencil?
8. No it isn't. That's a pen.
9. Speak louder.
10. My friend came from London.
11. Eleven kyats, twelve kyats, thirteen kyats, sixteen kyats.
12. Will you have some fruit? Yes, thanks.
13. Who's that person? He's (she's) my friend.
14. How about them? Who are they?

15. They're friends of mine too.
16. How do you do, sir?
17. I am well, madam.
18. What city do you live in now?
19. I live in Mandalay.
20. What's that thing? A table or a chair?
21. How much is that?
22. Ten kyats, fifty kyats, one hundred kyats.
23. What do you want?
24. I must be going. Very well, sir; good-bye.
25. Four and five is nine.
26. He went to Moulmein.
27. I don't want to eat prawn curry.
28. Do you understand?
29. Which way is the toilet?
30. The toilet is on the left.
31. Aren't you going to Burma?
32. I'm not going anywhere today.
33. Do you want sugar?
34. Don't speak English.
35. What time will the train leave?
36. The train will leave at five.
37. I'm a New Yorker, sir.
38. Please repeat.
39. Where is the hospital?
40. The hospital isn't here, it's over there.
41. Open your book.
42. What is your name?
43. My name is Mg. Hla Maung.
44. I'd like a drink of water. I'm thirsty.
45. Never mind. Let it go.
46. Don't you live in Mandalay too?
47. I don't live in Mandalay.

- 48. Don't you know him?
- 49. Repeat after me.
- 50. I won't have anything to drink.

TRUE-FALSE STATEMENTS

The teacher will read a set of fifty statements. You are to indicate, either on paper (T, F) or orally (hman-de, hma:de), whether each statement is true or false.

ဘဇာနည်

က။ ဆရာသည် ကျောင်းသားတို့၊ ဘာကိုပါ ပေးစွန့်ပျားကို ပေးရမည်။

- ၁။ ခင်ဗျား (ရှင်) ဦးစေလင်းလို့ ခေါ်သလား။
- ၂။ ခင်ဗျား (ရှင်) ကိုခံလို့ ခေါ်သလား။
- ၃။ ခင်ဗျား (ရှင်) မခင်ပုလို့ ခေါ်သလား။
- ၄။ ခင်ဗျား (ရှင်) နံမယ် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ။
- ၅။ မာရ်လား ခင်ဗျား (ရှင်)။
- ၆။ နေကောင်းရဲ့လား ခင်ဗျား (ရှင်)။
- ၇။ ဝါကိုခင်ဗျား (ရှင်) နားလည်သလား။
- ၈။ ဝါဘာလဲ။
- ၉။ ဝိဟာ ခဲတံလား။
- ၁၀။ ဟိုဟာ ခဲတံလား ကလောင်တံလား။
- ၁၁။ ဟိုဟာဘာလဲ။
- ၁၂။ ဝိဟာ ဝေးပဲ့လား ကုလားထိုင်လား။
- ၁၃။ စာခု ခဲတံ လိုသလား။
- ၁၄။ ထမင်းထိုင် ဘယ်ပုလဲ။
- ၁၅။ ဆေးရုံ ဝိပုလား ဟိုပုလား။
- ၁၆။ မီးရထား ဘူတာရုံ ဟိုပု ခိုသလား။
- ၁၇။ ရုပ်ရှင်ရုံ ဘယ်ပုလဲ - ညာဘက်ပုလား - ဘယ်ဘက်ပုလား။
- ၁၈။ အိပ်ခန်း ဘယ်ဘက်ပုလဲ။
- ၁၉။ စာခု ဘယ်နှစ်နံရံ ခိုပြီလဲ။
- ၂၀။ ရုပ်ရှင်ပွဲ ဘယ်အချိန် ပြမလဲ။
- ၂၁။ မီးရထား ဘယ်တော့ ထွက်မလဲ။
- ၂၂။ ခါ ဘယ်လောက်လဲ။
- ၂၃။ သုံးဆယ့်သုံးနဲ့ နှစ်ဆယ်ပေါင်း ဘယ်လောက်လဲ။
- ၂၄။ နှစ်ဆယ်လေးနဲ့ သုံးဆယ့်ခြောက်ပေါင်း ဘယ်လောက်လဲ။
- ၂၅။ ကိုးဆယ်လေးနဲ့ ခြောက်ပေါင်း ဘယ်လောက်လဲ။
- ၂၆။ ဘာဝေးချင်သလဲ။
- ၂၇။ ထမင်း ဝေးချင်သလား။
- ၂၈။ ကြက်သားဟင်း မစားချင်ဘူးလား။
- ၂၉။ သစ်သီး ဝေးမလား။

- ၃၀၊ ဘာစားပလဲ။
- ၃၁၊ ဆာ၊ တခု လိုချင်သလား။
- ၃၂၊ သကြား၊ မလိုချင်ဘူးလား။
- ၃၃၊ တခု ဘာလိုချင်သလဲ။
- ၃၄၊ ဘာသောက်ချင်သလဲ။
- ၃၅၊ ကာဖီ သောက်ချင်သလား။
- ၃၆၊ ဘီယာ မသောက်ချင်ဘူးလား။
- ၃၇၊ ဘာသောက်ပလဲ။
- ၃၈၊ ဘာမှ မသောက်ဘူးလား။
- ၃၉၊ ဟိုလူ ဘယ်သူလဲ။
- ၄၀၊ သူ့နံမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ။
- ၄၁၊ ခင်ဗျား (ရှင်) ဟိုလူကို သိသလား။
- ၄၂၊ သူ တပေရိုကန် ကျောင်းဆရာလား (ကျောင်းဆရာမလား)။
- ၄၃၊ သူတို့ ဘယ်သူလဲ - ခင်ဗျား သူငယ်ချင်းတွေလား။
- ၄၄၊ ခင်ဗျား ဗမာလား။ (ရှင် ဗမာလား။)
- ၄၅၊ သူ တပေရိုကန်လား အင်္ဂလိပ်လား။
- ၄၆၊ သွားတော့မလား။
- ၄၇၊ ဘယ်ကို သွားပလဲ။
- ၄၈၊ နက်ပြင်ခါးတစ်ခုပြည်ကို သွားပါ့မလား။
- ၄၉၊ ဟိုလူ တွေ ဘယ်ကလာသလဲ။
- ၅၀၊ မနေ့ကသူတို့အိမ်ပြည်ကလာသလား။
- ၅၁၊ ဗမာပြည်ကို မသွားဘူးလား။
- ၅၂၊ ဒီကနေ့ ဘယ်ကိုမှ မသွားဘူးလား။
- ၅၃၊ ခင်ဗျား (ရှင်) ဘယ်နယ်ကလာသလဲ။
- ၅၄၊ အခုဘယ်မြို့မှာ နေသလဲ။
- ၅၅၊ ခင်ဗျား (ရှင်) မန္တလေးမြို့မှာ မနေဘူးလား။
- ၅၆၊ ခင်ဗျား (ရှင်) အခု ပေါ်လမြိုင်မြို့ကို သွားသလား။
- ၅၇၊ ခင်ဗျား (ရှင်) ဘယ်မြို့သားလဲ (ဘယ်မြို့သူလဲ)။
- ၅၈၊ ခင်ဗျား (ရှင်) ရန်ကုန်သားလား။ (ရန်ကုန်သူလား)။
- ၅၉၊ ခင်ဗျား (ရှင်) လန်ဒန်မြို့သားလား (မြို့သူလား)။
- ၆၀၊ ခင်ဗျား (ရှင်) နယူးဇီလန်မြို့သားလား (မြို့သူလား) - ဝါရှင်တန်မြို့သားလား (မြို့သူလား)။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ က။ သင်ခန်းစာ (၆) ပုဒ်ကို ဆရာသည် ငယ်တစ်ယောက်မှ စကားတစ်ခွက် တွဲ၍ ပေးခွင့် ပြုလုပ်ပေးရမည်။

စာပေး။	<u>ခင်ဗျား (ရှင်)</u>	အဘ	<u>ထမင်းဆိုင်</u>	— <u>ကိုသွားသလား</u>
	<u>ခင်ဗျားတို့ (ရှင်တို့)</u>	မနေ့က	<u>ဟော်တယ်</u>	— <u>ကလေးသလား</u>
	<u>သူ</u>	ဝိကနေ့	<u>ဆေးခန်း</u>	— <u>ပုဂံသလား</u>
	<u>သူတို့</u>		<u>ရှင်ရှင်</u>	
	<u>ကျွန်တော်တို့</u>		<u>ပိရထား ဘူတာရုံ</u>	
	<u>ဟိုလူ</u>		<u>တစ်ပြည်</u>	
	<u>ဟိုလူတွေ</u>		<u>ဇာပြည်</u>	
	<u>ဟိုကျောင်းဆရာ (မ)</u>		<u>တပေခိုက်ပြည်</u>	
	<u>ဟိုခရီးသည်</u>		<u>တက်လက်ပြည်</u>	
	<u>ဟိုတပေခိုက်</u>		<u>မန္တလေးမြို့</u>	
	<u>ဟိုတက်လုပ်</u>		<u>ရန်ကုန်မြို့</u>	
	<u>ဟိုဇာ</u>		<u>ပေလမြိုင်မြို့</u>	
	<u>ဟိုတစ်ခု</u>		<u>လန်ဒန်မြို့</u>	
	<u>ဟိုရန်ကုန်သား (သူ)</u>		<u>နယူးဇီလန်မြို့</u>	
	<u>ဟိုနယူးဇီလန်သား (သူ)</u>		<u>ဝါရှင်တန်မြို့</u>	
	<u>ဟိုပေလမြိုင်မြို့သား (သူ)</u>		<u>ကလေးပိုးနီးယားနယ်</u>	
	<u>ဟိုမန္တလေးသား (သူ)</u>			
အဖြေ။	<u>ကျွန်တော် (ကျွန်မ)</u>	အဘ	<u>ထမင်းဆိုင်ကိုသွားတယ်</u>	
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>ထမင်းဆိုင်ကလေးဘူး</u>	
			<u>ထမင်းဆိုင်ပုဂံတယ်</u>	
			<u>ဘယ်ကိုယ်သွားဘူး</u>	
			<u>ဘယ်ကပေးတာလဲ</u>	
			<u>(ပုဂံ)</u>	

၁။ ဖဋ္ဌပနှင့် တတိယဇယားတွင် တပိုင်း(က)မှ စကားလုံးများကို စာသုံးပြုပါ။

တပေး။	<u>ခင်ဗျား (ရှင်)</u>	<u>ဝိကန</u>	<u>ထမင်းဆိုင်</u>	<u>— ကိုသွားပေး</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>နက်ပြင်ခါ</u>	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>— ကလေးလား</u>
				<u>— ပုဂံပေး</u>

တပြေ။	<u>ကျွန်တော် (ကျွန်ပ)</u>	<u>ဝိကန</u>	<u>ထမင်းဆိုင်ကိုသွားမယ်</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>နက်ပြင်ခါ</u>	<u>ထမင်းဆိုင်ကမထားဘူး</u>
			<u>(ပုဂံ)</u>

၂။ ဖဋ္ဌပဇယားတွင် တပိုင်း(က)မှ စကားအားလုံးကို စာသုံးပြုပါ။

တပေး။	<u>ခင်ဗျား (ရှင်)</u>	<u>ပနနက</u>	<u>ဘယ်ကိုသွားသလဲ</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>ဝိကန</u>	<u>ဘယ်ကထားသလဲ</u>
		<u>တပ</u>	<u>ဘယ်မှာနေသလဲ</u>

တပြေ။	<u>ကျွန်တော် (ကျွန်ပ)</u>	<u>ပနနက</u>	<u>တပပပြည်ကိုသွားတယ်</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>(ပုဂံ)</u>

၂။ က။ တပေး။	<u>ဝိကန</u>	<u>ထမင်း</u>	<u>ခါးချင်သလား</u>
	<u>နက်ပြင်ခါ</u>	<u>ငါးဟင်း</u>	
	<u>ခွန်နာရီပု</u>	<u>ကြက်သားဟင်း</u>	
	<u>ဆယ်နှစ်နာရီပု</u>	<u>ဝက်သားဟင်း</u>	
	<u>ခြောက်နာရီပု</u>	<u>ငါးပိကြော်</u>	
		<u>ခေါက်ဆွဲကြော်</u>	
		<u>ပုဇွန်ဟင်း</u>	
		<u>ဟင်းသီး ဟင်းရွက်</u>	
		<u>ကြက်ဥကြော်</u>	
		<u>ပေါင်ပုန့်</u>	
		<u>လဘက်</u>	
		<u>ဓန</u>	<u>သောက်ချင်သလား</u>
		<u>ဟင်းခါး</u>	
		<u>ကသံ</u>	
		<u>နားရိုး</u>	
		<u>ဘိယာ</u>	
		<u>လဘက်ရည်ကြမ်း</u>	

စာပြေ။ ဝိကဓန ထမင်းစားချင်ပါတယ်
(မှဝ၌) ထမင်း မစားချင်ပါဘူး
(မှဝ၌)
ရေသောက်ချင်ပါတယ်
ရေမသောက်ချင်ပါဘူး
(မှဝ၌)

၁။ အပေး။ အခုဘဲ ထောပတ် လိုချင်သလား
ဆား
သကြား
ခဲတံ
ကလောင်တံ
စာအုပ်
စားပွဲ
ကလားထိုင်

အပြေ။ အခုဘဲ ထောပတ် လိုချင်ပါတယ်
(မှဝ၌) မလိုချင်ပါဘူး

၈။ စောက်ပါကွက်လပ်ပျားကွင်း - ဘယ်တော့ - ဘယ်အချိန် - ပေးခွန်ကို ပေး၍ ကျွမ်းသား ပြေစေ
လိုသော အချိန်နာရီ ပြထားသည့် ကားချပ်ကို ဆရာက ပြရမည်။

အပေး။ ခင်ဗျား၊ ထမင်း စားချင်သလဲ
ထမင်း စားမလဲ
ဘီယာ သောက်ချင်သလဲ
ဘီယာ သောက်မလဲ
စာအုပ် ဘတ်ချင်သလဲ
စာအုပ် ဘတ်မလဲ

တပြေ။	ကျန်တော်	နာရီယာ	ထပ်ဝေးချင်တယ်
			<u>ထပ်ဝေးမယ်</u>
			<u>တိယာသောက်ချင်တယ်</u>
			<u>တိယာသောက်မယ်</u>
			<u>စာတုပ် ဘတ်ချင်တယ်</u>
			<u>စာတုပ် ဘတ်မယ်</u>

၃။ ဆရာက ပြောပေးတာမှ ခိုသည့် ဘေသကို ပြန် ပေးရမည်။

က။ တပေး။	ဝါ	<u>ဗမာပြည်လား</u>	တပြေ။	ဝါ	<u>ဗမာပြည်ဘဲ</u>
		<u>တရုတ်ပြည်လား</u>			<u>ဗမာပြည်မဟုတ်ဘူး</u>
		<u>အမေရိကန်ပြည်လား</u>			<u>(မှတ်)</u>
		<u>အင်္ဂလန်ပြည်လား</u>			
		<u>မန္တလေးမြို့လား</u>			
		<u>ရန်ကုန်မြို့လား</u>			
		<u>မော်လမြိုင်မြို့လား</u>			
		<u>လန်ဒန်မြို့လား</u>			
		<u>ယူရောပမြို့လား</u>			
		<u>ဝါရှင်တန်မြို့လား</u>			
		<u>ဘယ်ပြည်လဲ</u>			
		<u>ဘယ်မြို့လဲ</u>			
ခ။ တပေး။	ဂါ	<u>တရုတ်ပြည်လား၊ ဗမာပြည်လား</u>			
		<u>အမေရိကန်ပြည်လား၊ တရုတ်ပြည်လား</u>			
		<u>အင်္ဂလန်ပြည်လား၊ အမေရိကန်ပြည်လား</u>			
		<u>ဗမာပြည်လား၊ အင်္ဂလန်ပြည်လား</u>			
		<u>အမေရိကန်ပြည်လား၊ ဗမာပြည်လား</u>			
		<u>တရုတ်ပြည်လား၊ အမေရိကန်ပြည်လား</u>			
		<u>မန္တလေးမြို့လား၊ ရန်ကုန်မြို့လား</u>			
		<u>ရန်ကုန်မြို့လား၊ မော်လမြိုင်မြို့လား</u>			

ဝါ မော်လမြိုင်မြို့လား၊ နယူးဇီလန်မြို့လား၊
နယူးဇီလန်မြို့လား၊ ဝါဂွင်တန်မြို့လား၊
ဝါဂွင်တန်မြို့လား၊ ထန်စန်မြို့လား၊
လန်စန်မြို့လား၊ မန္တလေးမြို့လား၊
မန္တလေးမြို့လား၊ မော်လမြိုင်မြို့လား၊
မော်လမြိုင်မြို့လား၊ လန်စန်မြို့လား၊
လန်စန်မြို့လား၊ ဝါဂွင်တန်မြို့လား၊

အဖြေ။ ဝါ တရုပ်ပြည် မဟုတ်ဘူး။ ဗမာပြည်ဘဲ
ဗမာပြည် မဟုတ်ဘူး။ တရုပ်ပြည်ဘဲ

ဂ။ အပေါ်။ ဝံပြည်ကို ဘိနိုယပြည်လို့ ခေါ်သလား၊
ဗမာပြည်လို့ ခေါ်သလား၊
စာပေရှိကန်ပြည်လို့ခေါ်သလား၊
ဖာကလန်ပြည်လို့ ခေါ်သလား၊

ဝံမြို့ကို မန္တလေးလို့ ခေါ်သလား၊
ရန်ကုန်လို့ ခေါ်သလား၊
မော်လမြိုင်လို့ ခေါ်သလား၊
လန်စန်မြို့လို့ ခေါ်သလား၊
နယူးဇီလန်မြို့လို့ ခေါ်သလား၊
ဝါဂွင်တန်မြို့လို့ ခေါ်သလား၊
ဘာခေါ်သလဲ
ဘယ်လိုခေါ်သလဲ

အဖြေ။ ဝံပြည်ကို ဗမာပြည်လို့ခေါ်တယ်
ဗမာပြည်လို့ ပခေါ်ဘူး၊

ဝံမြို့ကို မန္တလေးလို့ ခေါ်တယ်
မန္တလေးလို့ ပခေါ်ဘူး၊
(ပုဂံ)

၄၊	တပေး။	<u>ဟိုလူ</u>	<u>ခရီးသည်လား၊ ကျောင်းဆရာလား၊</u>
		<u>ဟိုလူတွေ</u>	<u>တစ်စုံတစ်ရာသားလား၊ ဗမာပြည်သားလား၊</u>
			<u>တပေခိုကန်ပြည်သူလား၊ တစ်စုံတစ်ရာလူပျိုလား၊</u>
			<u>တစ်လိပ် လူပျိုလား၊ တပေခိုကန် ပြည်သားလား၊</u>
			<u>ဗမာလူပျိုလား၊ တစ်စုံတစ်ရာလူပျိုလား၊</u>
			<u>ကျောင်းဆရာမလား၊ ခရီးသည်လား၊</u>
			<u>ရန်ကုန်မြို့သားလား၊ ပန္နလေးမြို့သားလား၊</u>
			<u>ပော်လမြိုင်မြို့သူလား၊ ရန်ကုန်မြို့သူလား၊</u>
			<u>နယူးထောက်မြို့သားလား၊ ဝါရင့်တန်မြို့သားလား၊</u>
			<u>ဝါရင့်တန်မြို့သူလား၊ လန်ဒန်မြို့သူလား၊</u>
			<u>ဘယ်ပြည်သားလဲ</u>
			<u>ဘယ်ပြည်သူလဲ</u>
			<u>ဘယ်လူပျိုလဲ</u>
			<u>ဘယ်မြို့သားလဲ</u>
			<u>ဘယ်မြို့သူလဲ</u>
အပြေ။		<u>ဟိုလူ</u>	<u>ခရီးသည် မဟုတ်ဘူး၊ ကျောင်းဆရာဘဲ</u>
		<u>သူ</u>	<u>ကျောင်းဆရာ မဟုတ်ဘူး၊ ခရီးသည်ဘဲ</u>
		<u>ဟိုလူတွေ</u>	<u>(ပုဂံ၌)</u>
		<u>သူတို့</u>	

ဃ။ အောက်ပါ ဝါကျများကို ဆရာက ကျောင်းသားများကို ဘတ်ပြန်၊ ကျောင်းသားများက ဓာရွက် ပေါ်မှာပြန်စေ၊ ပါးစပ်နှင့်ပြန်စေ ပုန်တယ် သို့မဟုတ် ပျားတယ်ဟု ပြောဆိုရမည်။

- ၁။ နှစ်နဲ့ နှစ်ပေါင်း၊ ဓလ၊။
- ၂။ ပန္နလေးမြို့ အပေရိကန်ပြည်မှာ ရှိတယ်။
- ၃။ ခံကနေ ကျန်တော်တို့ (ကျန်မတို့) တိရိစ္ဆာန်ပြည်ကို မသွားဘူး။
- ၄။ တရုတ်ပြည်သား လဘက်ရည်သောက်တယ်။
- ၅။ ကိုဝပ်စ် ရန်ကုန်မြို့သား။
- ၆။ တရုတ်ပြည်မှာ လူမရှိဘူး။
- ၇။ အပေရိကန် ခရီးသည် အပေရိကန်ပြည်က လာတယ်။
- ၈။ တရုတ် ကျောင်းဆရာ ထမင်းမစားဘူး။
- ၉။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဗမာပြည်က လာတယ်။
- ၁၀။ မောင်ကလပ် တရုတ်။
- ၁၁။ ခြောက်နဲ့ ခြောက်ပေါင်း၊ ဆယ်နှစ်။
- ၁၂။ အပေရိကန်ပြည်သားတွေ ဘီယာ မသောက်ဘူး။
- ၁၃။ ရန်ကုန်ဟာမြို့။
- ၁၄။ အပေရိကန်ပြည်မှာ ခဲတံ မရှိဘူး။
- ၁၅။ အပေရိကန်ပြည်မှာ ပေါင်ပုန့် မစားဘူး။
- ၁၆။ မောင်သိန်းတင် ဝါရှင်တန်မြို့သား။
- ၁၇။ တရုတ်ပြည် အင်္ဂလိပ်လို China လို့ ခေါ်တယ်။
- ၁၈။ ထမင်းဆိုင်မှာ ဘာမှ မစားဘူး။
- ၁၉။ ဦးဝံလှ ဗမာနပ်ပယ်။
- ၂၀။ လေးနဲ့ သုံးပေါင်း၊ ခုနှစ်။
- ၂၁။ အပေရိကန်ပြည်မှာ သစ်သီး စားတယ်။
- ၂၂။ ပန္နလေးဟာမြို့ မဟုတ်ဘူး။
- ၂၃။ ခင်ဈေး မနေ့က တရုတ်ပြည်က လာတယ်။
- ၂၄။ နယူးဇီလန်မြို့ ဗမာပြည်မှာ မရှိဘူး။
- ၂၅။ ခေါ်ခင်ပု အပေရိကန်လူမျိုး။

- ၂၆၊ တာလန် ပြည်သား တာလန်ပြည်က လာတယ်။
- ၂၇၊ ဝိကနော့ ခင်ဗျား (ရှင်) ငါ့ပီ ဝေးမယ်။
- ၂၈၊ ပီရထာဘူတာရုံမှာ ပီရထာ ခိုတယ်။
- ၂၉၊ နယူးဇီလန် တစ်ခုပဲ။
- ၃၀၊ လန်ဒန်မြို့သူ အိန္ဒိယပြည်က လာတယ်။
- ၃၁၊ ဗမာလူမျိုး ငါ့ပီ မဝေးဘူး။
- ၃၂၊ Hotel ဗမာလို ဆေးရုံလို့ ခေါ်တယ်။
- ၃၃၊ မင်္ဂလာဒုံဆင် ဗမာလူမျိုး။
- ၃၄၊ အိန္ဒိယပြည်မှာ ဟင်းမဝေးဘူး။
- ၃၅၊ နှစ်ဆယ်လေးနဲ့ ခြောက်ဆယ်ပေါင်း ခွဲဆယ်ကိုး။
- ၃၆၊ ဆေးရုံမှာ ပီရထာ မရှိဘူး။
- ၃၇၊ ကာပီမှာ ခေမရှိဘူး။
- ၃၈၊ မော်လမြိုင်မြို့သားတွေ တစ်ခုပဲ။
- ၃၉၊ ကြက်သားဟင်းမှာ ကြက်သားခိုတယ်။
- ၄၀၊ ဦးဟန်ခါဆင် ဗမာမဟုတ်ဘူး။
- ၄၁၊ ထမင်းကြော် တစ်ခုပြည်မှာ ဝေးတယ်။
- ၄၂၊ ရုပ်ရှင်ပွဲ သုံးဆယ်တန်ခါမှာ ပြမယ်။
- ၄၃၊ မေရီကလပ် အိန္ဒိယပြည်သား။
- ၄၄၊ ဟော်တယ်မှာ ကုလားထိုင် ခိုတယ်။
- ၄၅၊ ဗမာပြည်မှာ ထမင်း မဝေးဘူး။
- ၄၆၊ သုံးဆယ်ခုနစ်နဲ့ ဆယ်သုံးပေါင်း ငါ့ဆယ်။
- ၄၇၊ ထမင်းဆိုင်မှာ ဆေးရုံခိုတယ်။
- ၄၈၊ ဗမာလူမျိုး တာလန်ပြည်မှာ နေတယ်။
- ၄၉၊ အမေရိကန်ပြည်သား တစ်ခုပဲ။
- ၅၀၊ အမေရိကန်ပြည်မှာ နှစ်ခုပဲ မရှိဘူး။

LESSON 8 (qahkan: hyt')

kou san hla.

1. be thwa:malou.le: Where are you going? (a common greeting)

kou hla, maun

2. qalou' work, employment, business
qalou' thwa:me I'm going to work.

3. mya:- to be many, much
 qalou' mya:ba-de I've got a lot to do.

kou san hla.

4. thei' very, too
qahku. cano qalou' thei' mamya:bu: I'm not very busy now.

kou hla. ma un

5. lou'- to work, make, do
 qalou' lou'- to work
ba qalou' lou'thale: What work do you do?

kou san hla.

6. ban-dai' bank
 ban-dai'hma qalou' lou'te I work in a bank.

- 7.** sayei clerk
cano sayei:be: I'm a clerk.

kou hla. maun

8. cano-le: sayet: lou'te I also work as a clerk.

kou san hla.

9. mei'hswei be-hma qalou' lou'thale: Where do you work?

kou hla, maun

10. youn. court, courthouse, office
 youn:hma qalou' lou'te I work in an office.

11.	qayin-ga.	formerly, in past time
	sa-dal'	post office
	qayin-ga, sa-dal'hma qalou' lou'te	Formerly I worked in the post office.

kou san hla.

12.	sa-dai'ka.	of the post office, concerning the
post office
	kaun:-	to be good
	sa-dai'ka. qalou' kaun:dhala:	Was the post office job a good one?

- kou hla. maun
13. makaun:ba-bu: No, it wasn't good.
kou san hla.
14. ba hpyi'lou.le: Why (not)?
kou hla.maun
15. nya. night
hkwe:- to separate into two parts, divide, split
hse. tana-yi-gwe: 11:30
thwa:ya.de has to go
nya. hse. tana-yi-gwe: qalou' I had to go to work at 11:30 p.m.
thwa:ya.de
16. mane' morning
ma'tin: less a quarter
hyi'na-yi ma'tin: eight o'clock less a quarter, i.e. 7:45
pyan- to return
mane' hyi'na-yi ma'tin: qalou'ka. I came back from work at 7:45 a.m.
pyan-de
17. di-lou this fashion, like this
di-lou makaun:bu: That's not good.
18. mani' minute
qein house, home, dwelling
htwe'- to go or come out, leave
htwe'ya.de has to leave
cano mane' hyi'na-yi hse. nga:mani' I have to leave the house at 8:15 a.m.
qein-ga. htwe'ya.de
19. nya.nei afternoon
nya.nei lei:na-yi mani' hnahse I go home at 4:20 p.m.
qein-gou pyan-de
- kou hla. maun
20. di-lou kaun:ba-de That's all right.
21. hkamya. thange-jin: ba lou'thale: What does your friend do?
kou san hla.
22. qahku. ba-ma. malou'hpu: He doesn't do anything now.
23. caun:dha: student, pupil
caun:dhu student, pupil (female)
qayin-ga. thu caun:dha:be: He (she) used to be a student.
(caun:dhu-be:)
24. nau'kou In the future, sometime
hsaya-wun doctor, physician
lou'me-de. (he) says (he) will work
nau'kou thu hsaya-wun lou'me-de. Some day he'll be a doctor, he says.

kou hla. maun

25. htou:- to strike, thrust, charge against
qahku. be hnana-yi htou:bale: What time is it now?

kou san hla.

26. htou:bou. until it strikes
htou:bou. hse-mani' ten minutes until it strikes
hse-na-yi htou:bou. hse-mani' It's ten minutes of ten.

kou hla. maun

27. qo, cano thwa:ya.me Oh, I have to go.

Beginning in this lesson, masculine forms such as cano, cano., hkamya:, hkamya. are no longer followed by the corresponding feminine forms in parentheses (cama., hyin, hyin.) unless there is special reason. It is to be understood that wherever such forms occur women students substitute the feminine forms when repeating the sentences or answering in the exercises. Other forms used by women (e.g. some terms of relationship) are indicated in parentheses following the masculine terms at their first appearance.

GRAMMAR (thada)A. Time

1. be hnana-yi hyl.bale:	What time is it?
thoun: na-yi hyl.bi	It's three o'clock.
be hnana-yi htou:bale:	What time is it?
thoun:na-yi htou:bi	It's three o'clock.
lei:na-yi hse. nga:mani' hyl.bi	It's four fifteen.
hse. tana-yi-gwe: hyl.bi	It's eleven thirty.
kou:na-yi ma'tin: hyl.bi	It's eight forty-five.
hse-na-yi htou:bou. hse-mani'	Ten minutes to ten.

Time in Burmese is told in hours na-yi and minutes mani'. The question is either be hnana-yi hyl.bale: or be hnana-yi htou:bale: 'what time is it?' The answer is either hyl.bi or htou:bi for the even hours: hcau'na-yi hyl.bi or hcau'na-yi htou:bi 'it is six o'clock.' When the answer is in hours and minutes the expression is usually hyl.bi : hcau'na-yi hnahse. nga:mani' hyl.bi 'it's six twenty-five.'

hkwe: 'to cut in half' is used for the half hour: hkun-nana-yi-gwe: 'seven thirty.'

ma'tin: 'less a quarter' marks the third quarter and is reckoned back from the following hour: thoun:na-yi ma'tin: 'two forty-five.'

htou:bou: 'until it strikes' is used for the last quarter and is reckoned back from the next hour: nga:na-yi htou:bou. hkun-namani' 'seven minutes to five.'

2. thoun:na-yi nga:mani'	3:05
lei:na-yi hse-mani'	4:10

nga:na-yi hae. nga: mani'	3:15
hcau'na-yi hnahse. nga:mani'	3:25
hkun-nana-yi thoun:ze. nga:mani'	7:35
thoun:na-yi mani' hnahse	3:20
lei:na-yi mani' lei:ze	4:40

Times other than those of Section 1 are told by a combination of hours and minutes. The even tens, except ten itself, follow mani'.

3.	mane' hkun-nana-yi-gwe:	seven-thirty in the morning
	nya. hse. tana-yi hse. nga:mani'	eleven-fifteen at night
	nya.nei nga:na-yi	five o'clock in the afternoon

~~mane'~~ morning, ~~nya~~ night, and ~~nya.nei~~ afternoon, used in connection with time expressions, indicate the part of the day much as the English p.m. and a.m. do.

B. Particles

1. ~~Day~~

qayin-ga. youn:hma qalou' lou'te	Formerly I worked in an office.
qayin-ga. thu caun:dha:be:	He used to be a student.
(cf. nau'kou thu hsaya-wun lou'me-de.	He says some day he'll be a doctor.)
manei.ga. thu-dou. qein-di.ya.	Yesterday they came from India.
pyei-ga. la-ba-de	

In Lesson 6 you learned that -ka. expresses place from which. -ka. also represents past time (qayin-ga., manei.ga.), in contrast to -kou 'place or time to which': nau'kou 'in the future, some day.'

sa-dai'ka. qalou' kaun:dhala: Was the post office job a good one?

-ka. also indicates a connection between two nouns.

2. -ya.

nya. hse. tana-yi-gwe qalou'	I had to go to work at 7:30 a.m.
thwa.ya de	
cano mane' hyi'na-yi hse.	I have to leave the house at
nga:mani' qein-ga. htwe'ya.de	8:15 a.m.
cano thwa:ya.me	I have to go.

~~ya.~~ is a secondary particle and indicates necessity or compulsion.

3. ~~te.~~

nau'kou thu hsaya-wun lou'me-de.	Some day he'll be a doctor, he says
----------------------------------	-------------------------------------

-te. is a general particle and indicates that what precedes is a quotation. It differs from -lou. 'quotation' (see p. 61) in that it is not followed by a verb expression.

EXERCISES (lei.jin.gan:)Drill

1. a. Drill, changing the items from only one column with each repetition:

Q. <u>hou caun:dha:</u>	<u>youn:hma</u>	<u>qalou' lou'thala:</u>
<u>hou caun:dhu</u>	<u>qeín-hma</u>	<u>qalou' malou'hpu:la:</u>
<u>hou caun: hsaya(-ma.)</u>	<u>caun:hma</u>	<u>qalou' lou'ya.dhala:</u>
<u>hou hsaya-wun</u>		
<u>hou sayel:</u>		
<u>thu. mei'hswei</u>		
<u>hkamya. thange-jin:</u>		
<u>hou lu</u>		

A. <u>hou caun:dha:</u>	<u>youn:hma</u>	<u>qalou' lou'te</u>
(etc.)	(etc.)	<u>qalou' malou'hpu:</u>
		<u>qalou' lou'ya.de</u>
		<u>qalou' malou'ya.bu:</u>

- b. In the first column use all the items of section a above.

Q. <u>hou caun:dha:</u>	<u>sa-dai'ka.</u>	<u>htwe'thala:</u>
(etc.)	<u>ban-dai'ka.</u>	<u>mahtwe'hpu:la:</u>
	<u>youn:ga.</u>	
	<u>qeín-ga.</u>	
	<u>caun:ga.</u>	

A. <u>hou caun:dha:</u>	<u>sa-dai'ka.</u>	<u>htwe'te</u>
(etc.)	(etc.)	<u>mahtwe'hpu:</u>

- c. In the first column use the items of section a.

Q. <u>hou caun:dha:</u>	<u>sa-dai'kou</u>	<u>thwa:dhala:</u>
(etc.)	<u>ban-dai'kou</u>	<u>mathwa:bu:la:</u>
	<u>youn:gou</u>	<u>thwa:ya.dhala:</u>
	<u>qeín-gou</u>	
	<u>caun:gou</u>	

A. <u>hou caun:dha:</u>	<u>sa-dai'kou</u>	<u>thwa:de</u>
(etc.)	(etc.)	<u>mathwa:bu.</u>
		<u>thwa:ya.de</u>
		<u>mathwa:ya.bu:</u>

2. The teacher indicates the desired answer by using cards, as in earlier lessons.

Q. <u>hou caun:dha:</u>	<u>be-hma qalou' lou'thale:</u>
<u>hou caun:dhu</u>	<u>be-ga. la-dhale:</u>
<u>hou caun: hsaya(-ma.)</u>	<u>be-gou thwa:dhale:</u>
<u>hou hsaya-wun</u>	
<u>hou sayel:</u>	
<u>hkamya. mei'hswei</u>	
<u>thu. thange-jin:</u>	
<u>hou lu</u>	

A. hou caun:dha:
(etc.)

youn:hma qalou' lou'te
caun:ga. la-de
qeln-gou thwa:de
(etc.)

3. Drill, changing the items from only one column with each repetition.

a. Q. qayin-ga.
manei. nya.nei-ga.
di ganei. mane'
manei. mane'ka.

hkamya: qeln pyan-dhala:
qalou' mya:dhala:
qalou' mamya:bu:la
qeln-hma qalou' lou'thala:
qeln-hma qalou' malou'hpu:la:
caun:gou thwa:dhala:
caun:gou mathwa:bu:la:
ba lou'thale:

A. qayin-ga.
(etc.)

cano qeln pyan-ba-de
qeln mapyan-ba-bu:
qalou' mya:ba-de
qalou' mamya:ba-bu:
qeln-hma qalou' lou'pa-de
qeln-hma qalou' malou'pa-bu:
caun:gou thwa:ba-de
caun:gou mathwa:ba-bu:
sa-dai'ka. qalou' lou'pa-de
ba-ma. malou'pa-bu:
(etc.)

b. Q. nau'kou
di ganei. nya.nei
ne'hpyin-ga mane'

hou lu qalou' mya:mala:
qalou' mamya:bu:la:
qeln-ga. htwe'mala:
qeln-ga. mahtwe'hpu:la:
qeln pyan-mala:
qeln mapyan-bu:la:
ba lou'male:

A. nau'kou
(etc.)

thu qalou' mya:me-de.
qalou' mamya:bu:de.
qeln-ga. htwe'me-de.
qeln-ga. mahtwe'hpu:de.
qeln pyan-me-de.
qeln mapyan-bu:de.
caun: qalou' lou'me-de.
ba-ma. malou'hpu:de.
(etc.)

4. a. Q. hou lu

qayin-ga.
qahku.

caun:dha:la:
caun:dhu-la:
caun: hsaya-la:
caun: hsaya-ma.la:
hsaya-wun-la:
sayei:la:
hkayl:dhe-la.
hkamya. mei'hswei-la:
hkamya. thange-jin:la:

- A. thu qayin-ga. caun:dha:be:
 qahku. caun:dha: mahou'hpu:
 (etc.)
- b. Q. hou lu nau'kou caun: hsaya lou'mala:
 caun: hsaya-ma.
 hsaya-wun
 sayel:
- A. thu nau'kou caun: hsaya lou'me-de.
 (etc.) malou'hpu:de.

c. The teacher indicates the desired answer with cards.

Q. hou lu badhu-le:

- A. thu caun:dha:be:
 caun:dhu-be:
 caun: hsaya-be:
 caun: hsaya-ma.be:
 hsaya-wun-be:
 seyel:be:
 hkayl:dhe-be:
 cano. mei'hswei-be:
 cano. thange-jin:be:

5. The teacher uses cards or writes numbers on the blackboard to indicate what time is to be used in the answer.

- Q. mi:yahta: be qahcein htwe'male: A. _____ htwe'me
 you'hyin-bwe: be-do. pya.male: pya.me
 be hnana-yi hyl.bale: hyl.bi
 be hnana-yi htou:bale: htou:bi

QUESTIONS

The teacher asks the following questions of the students:

1. kou hla. maun qalou' thwa.mala:
2. thu qalou' mya:dhala:
3. kou san hla. qalou' mya:dhala:
4. thu be-hma qalou' lou'thale:, ba lou'thale:
5. kou hla. maun-go: ba qalou' lou'thale:, be-hma lou'thale:
6. qayin-ga. thu be-hma lou'thale:
7. sa-dai'ka. qalou' kaun:dhala:
8. kou hla. maun qayin-ga. be qahcein qalou' thwa:dhale:
9. be qahcein qalou'ka. pyan-dhale:
10. kou san hla. be qahcein qein-ga. htwe'thale:
11. be qahcein qein pyan-dhale:
12. qahku. kou san hla. mei'hswei ba lou'thale:

13. qayin-ga. ba lou'thale:
14. nau'kou ba lou'male:
15. hkamya: qahku. qalou' mya:dhala:
16. hkamya: ba qalou' lou'thale:
17. hkamya: youn:hma qalou' lou'thala:
18. hkamya: sayei: lou'thala:
19. ban-dai'hma qalou' lou'hcin-dhala:
20. hkamya: be qahcein qalou' thwa:dhale:
21. be qahcein qein pyan-dhale:

WORD LIST

ba hpyi'lou.(le:)	why?
ban-dai'	bank
be thwa:malou.le:	Where are you going? (a common greeting)
caun:dha:	student, pupil
caun:dhu	student, pupil (female)
di-lou	this fashion, like this
hkwe:-	to separate into two parts, divide, split
hsaya-wun	doctor, physician
hse. tana-yi-gwe:	11:30
htou:-	to strike, thrust, charge against
htou:bou.	until it strikes
htwe'-	to go or come out, leave
hyi'na-yi ma'tin:	eight o'clock less a quarter, i.e. 7:45
-ka,	(np) source, connected with, concerning
kaun:-	to be good
lou'-	to work, make, do
mane'	morning
mani'	minute
ma'tin:	less a quarter
mya:-	to be many, much
nau'kou	in the future, sometime

nya.	night
nya.neí	afternoon
pyan-	to return
qalou'	work, employment, business
qalou' lou'-	to work
qayin-ga.	formerly, in past time
qeín	house, home, dwelling
sayei:	clerk
sa-dai'	post office
-te.	(gp) quotation
thei'	very, too
-ya.	(2p) compulsion
youn:	court, courthouse, office

ဘဇာနည်၊ ဂွမ်

ကိုစံလှ -

၁၊ ဘယ်သူ့ပုလဲ။

ကိုလှမောင် -

၂၊ စာလုပ်

စာလုပ်သူပုလဲ။

၃၊ ပျာ -

စာလုပ်ပျာပါတယ်။

ကိုစံလှ -

၄၊ သိပ်

စာရ ကျွန်တော် စာလုပ် သိပ်ပျာဘူး။

ကိုလှမောင် -

၅၊ လုပ် -

စာလုပ် လုပ် -

ဘာစာလုပ် လုပ်သလဲ။

ကိုစံလှ -

၆၊ ဘက်တိုက်

ဘက်တိုက်မှာ စာလုပ် လုပ်တယ်။

၇၊ ဓားရိုး

ကျွန်တော် ဓားရိုးဘဲ။

ကိုလှမောင် -

၈၊ ကျွန်တော်လည်း ဓားရိုး လုပ်တယ်။

ကိုစံလှ -

၉၊ မိတ်ဆွေ ဘယ်မှာ စာလုပ် လုပ်သလဲ။

ကိုလှမောင် -

၁၀၊ ခုံ

ခုံမှာ စာလုပ် လုပ်တယ်။

၁၁၊ စာရင်က

ဓားတိုက်

စာရင်က ဓားတိုက်မှာ စာလုပ် လုပ်တယ်။

ကိုစံလှ -

၁၂၊ ဓားတိုက်က

ကောင်း -

ဓားတိုက်က စာလုပ် ကောင်းသလား။

ကိုလှမောင် -

၁၃၊ မကောင်းပါဘူး။

ကိုစံလှ -

၁၄၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ။

ကိုလှမောင် -

၁၅၊ ည

ခွဲ -

ဆယ်တနင်္ဂနွေ

သွားရတယ်

ည ဆယ်တနင်္ဂနွေ စာလုပ် သွားရတယ်။

၁၆၊ ဗန်း

မတ်တင်၊

ခွဲနံရံ မတ်တင်၊

ပြန် -

ဗန်း ခွဲနံရံ မတ်တင်၊ စာလုပ်က ပြန်တယ်။

ကိုစံလှ -

၁၇၊ ဝိလီ

ဝိလီ မကောင်းဘူး။

၁၈၊ ပိနစ်

တိမ်

ထွက် -

ထွက်ရတယ်

ကျွန်တော် ဗန်း ခွဲနံရံ ဆယ်ငါးပိနစ် တိမ်က

ထွက်ရတယ်။

၁၉၊ ညနေ

ညနေ ဆယ်နံရံ ပိနစ်နံရံဆယ် တိမ်ကို ပြန်တယ်။

ကိုလှပေခင် .

၂၀၊ ဝိလိကောင်ပါးတယ်။

၂၁၊ ခင်ဗျာ့ သူငယ်ချင်း၊ ဘာလုပ်သလဲ။

ကိုစံလှ .

၂၂၊ အခု အာပု မလုပ်ဘူး။

၂၃၊ ကျောင်းသား၊

ကျောင်းသူ

စာရင်က သူကျောင်းသားဘဲ (ကျောင်းသူဘဲ)။

၂၄၊ နောက်ကို

ဆရာဝန်

လုပ်မယ်တဲ့

နောက်ကို သူ ဆရာဝန် လုပ်မယ်တဲ့။

ကိုလှပေခင် .

၂၅၊ ထို၊

အခု အယ်နီနီနီ ထိုပြီလဲ။

ကိုစံလှ .

၂၆၊ ထိုဘို့

ထိုဘို့ ဆယ်ပိနပ်

အယ်နီနီထိုဘို့ ဆယ်ပိနပ်။

ကိုလှပေခင် .

၂၇၊ အော် ကျွန်တော် သွားရမယ်။

● လှေကုန်စက်။

၁။ က။ စောက်ပါ ယောတုင် ပါသည့် စကားလုံး တခုကို ပြောင်းလွှဲ၍၊ ထပ်ခါ ထပ်ခါ လေ့ကျင့်စေရမည်။

စာပေး။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u>	<u>ရုံးပွဲ</u>	<u>စာလုပ် လုပ်သလား</u>
	<u>ဟိုကျောင်းသူ</u>	<u>ဘိပ်ပွဲ</u>	<u>စာလုပ် မလုပ်ဘူးလား</u>
	<u>ဟိုကျောင်းဆရာ(ပ)</u>	<u>ကျောင်းပွဲ</u>	<u>စာလုပ် လုပ်ရသလား</u>
	<u>ဟိုဆရာဝန်</u>		
	<u>ဟိုစာရေး</u>		
	<u>သူ့ မိတ်ဆွေ</u>		
	<u>ခင်ဗျားသူငယ်ချင်း</u>		
	<u>ဟိုလူ</u>		

စာပြန်။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u>	<u>ရုံးပွဲ</u>	<u>စာလုပ် လုပ်တယ်</u>
	(ပုဂံ)	(ပုဂံ)	<u>စာလုပ် မလုပ်ဘူး</u>
			<u>စာလုပ် လုပ်ရတယ်</u>
			<u>စာလုပ် မလုပ်ရဘူး</u>

၁။ အပိုင်း(က)တွင် ပါဝင်သည့် စကားအားလုံးကို ပဌမယောတုင် ထည့်သွင်းပါ။

စာပေး။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u>	<u>ခဏတိုက်က</u>	<u>ထွက်သလား</u>
	(ပုဂံ)	<u>ဘဏ်တိုက်က</u>	<u>မထွက်ဘူးလား</u>
		<u>ရုံးက</u>	
		<u>ဘိပ်က</u>	
		<u>ကျောင်းက</u>	

စာပြန်။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u>	<u>ခဏတိုက်က</u>	<u>ထွက်တယ်</u>
	(ပုဂံ)	(ပုဂံ)	<u>မထွက်ဘူး</u>

က။ ပဌမ ငယားတွင် အပိုင်း(က)မှ စကားများကို ထည့်သွင်းပါ။

အပေါ။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u> (မှဝ၍)	<u>စာတိုက်ကို</u> <u>ဘက်တိုက်ကို</u> <u>ရုံးကို</u> <u>တိမ်ကို</u> <u>ကျောင်းကို</u>	<u>သွားသလား</u> <u>မသွားဘူးလား</u> <u>သွားရသလား</u>
-------	--------------------------------	--	---

အဖြေ။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u> (မှဝ၍)	<u>စာတိုက်ကို</u> (မှဝ၍)	<u>သွားတယ်</u> <u>မသွားဘူး</u> <u>သွားရတယ်</u> <u>မသွားရဘူး</u>
-------	--------------------------------	-----------------------------	--

၂။ စောစောပိုင်းမှ သင်ခန်းစာကဲ့သို့ ဆရာကကားချပ်များကို ပြသ၍ ကျောင်းသားများကို ဖြေဆိုစေရမည်။

အပေါ။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u> <u>ဟိုကျောင်းသူ</u> <u>ဟိုကျောင်းဆရာ(မ)</u> <u>ဟိုဆရာဝန်</u> <u>ဟိုစာရေး</u> <u>ခင်ဗျားမိတ်ဆွေ</u> <u>သူ့ သူငယ်ချင်း</u> <u>ဟိုလူ</u>	<u>ဘယ်မှာ စာလုပ် လုပ်သလဲ</u> <u>ဘယ်က လာသလဲ</u> <u>ဘယ်ကို သွားသလဲ</u>
-------	---	--

အဖြေ။	<u>ဟိုကျောင်းသား</u> (မှဝ၍)	<u>ရုံးမှာ စာလုပ် လုပ်တယ်</u> <u>ကျောင်းက လာတယ်</u> <u>တိမ်ကို သွားတယ်</u> (မှဝ၍)
-------	--------------------------------	--

၃၊ ငယားတစ်ယောက်၊ ဘုရားတစ်ဆူကို ပြောင်လွှဲ၍၊ ထပ်ခါထပ်ခါ လေ့ကျင့်စေရမည်။

က။ အပေါ့။	<u>တစ်ခဏ</u>	ခင်ဗျား၊	<u>တိမ်မြန်သလား၊</u>
	<u>မနေ့ညနေက</u>		<u>တစ်လှည့်ပျားသလား၊</u>
	<u>ဝိကနေ့ပုနက်</u>		<u>တစ်လှည့်ပျားဘုရား၊</u>
	<u>မနေ့ပုနက်က</u>		<u>တိမ်ပျား တစ်လှည့် လှည့်သလား၊</u>
တပြေး	<u>တစ်ခဏ</u> (ပုစွန်)	ကျွန်တော်	<u>တိမ်မြန်တယ်</u>
			<u>တိမ်မြန်ပါဘူး၊</u>
			<u>တစ်လှည့်ပျားပါဘူး၊</u>
			<u>တစ်လှည့်ပျားပါဘူး၊</u>
ခ။ အပေါ့။	<u>နေ့ဘက်ကို</u> <u>ဝိကနေ့ ညနေ</u> <u>နက်ပြင်ခါ ပုနက်</u>	ဟိုလူ	<u>တစ်လှည့်ပျားပါဘူး၊</u>
			<u>တစ်လှည့် ပျားဘုရား၊</u>
			<u>တိမ်က ထွက်မလား၊</u>
			<u>တိမ်က မထွက်ဘူးလား၊</u>
			<u>တိမ်မြန်မလား၊</u>
			<u>တိမ်မြန်ပါဘူးလား၊</u>
			<u>ဘာလှည့်မလဲ</u>
			<u>(ပုစွန်)</u>

အပြေ။ နောက်ကို သူ
(ပုဂံ)

အလုပ်ပျာမယ်တဲ့
အလုပ် မပျာဘူးတဲ့
တိမ်ကထွက်မယ်တဲ့
တိမ်က မထွက်ဘူးတဲ့
တိမ်ပြန်မယ်တဲ့
တိမ်မပြန်ဘူးတဲ့
ကျောင်းအလုပ် လုပ်မယ်တဲ့
ဘာမှ မလုပ်ဘူးတဲ့
(ပုဂံ)

၄။ က။ အပေါ်။ ဟိုလူ အရှင်က
အခု

ကျောင်းသားလား
ကျောင်းသူလား
ကျောင်းဆရာလား
ကျောင်းဆရာမလား
ဆရာဝန်လား
စာရေးလား
ခရီးသည်လား
ခင်ဗျာ့မိတ်ဆွေလား
ခင်ဗျာ့ သူငယ်ချင်းလား

အပြေ။ သူ အရှင်က
အခု

ကျောင်းသားဘဲ
ကျောင်းသား မဟုတ်ဘူး
(ပုဂံ)

၈။ အပေါ်။ ဟိုလူနောက်ကို

ကျောင်းဆရာ လုပ်မလား
ကျောင်းဆရာမ
ဆရာဘဲ
စာရေး

အပြေ။ သူနောက်ကို

ကျောင်းဆရာ လုပ်မယ်တဲ့
(ပုဂံ) မလုပ်ဘူးတဲ့

၈။ ဆရာက ကားချပ်ကိုဖြင့် ကျောင်းသားများကို ပြဆိုစေရမည်။

တပေး။ ဟိုလူ ဘယ်သူလဲ

ဘပြေ။	သူ	<u>ကျောင်းသားဘဲ</u>
		<u>ကျောင်းသူဘဲ</u>
		<u>ကျောင်းဆရာဘဲ</u>
		<u>ကျောင်းဆရာမဘဲ</u>
		<u>ဆရာဝန်ဘဲ</u>
		<u>စာရေးဘဲ</u>
		<u>စရိုသည်ဘဲ</u>
		<u>ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေဘဲ</u>
		<u>ကျွန်တော့် သူငယ်ချင်းဘဲ</u>

၉။ အောက်ပါ ဘပြေဘတွက် ဆရာက ကျောက်သင်ပုန်းပေါ်တွင် ပြဆိုလိုသည့် စာချိန်နာရီကို ရေးပြနိုင်သည်။
သို့မဟုတ် ကားချပ်ကို ပြနိုင်သည်။

တပေး။ မီးရထား ဘယ်အချိန်ထွက်မလဲ
ရုပ်ရှင်ပွဲ ဘယ်တော့ပြမလဲ
ဘယ်နှနံနက် ခရီးပြန်မလဲ
ဘယ်နှနံနက် ထိုးပြန်မလဲ

ဘပြေ။	<u>ထွက်မယ်</u>
	<u>ပြမယ်</u>
	<u>ခရီးပြန်မလဲ</u>
	<u>ထိုးပြန်မလဲ</u>

သုစမိယျာ

စတုတ္ထပါပေဝုဒ္ဓိယျာကို ဆရာက ကျောင်းသားပျားတစ်ပါး ပေးရမည်။

- ၁။ ကိုလှပေမောင် စာလုပ်သွားမလား။
- ၂။ သူ့စာလုပ်ပျားသလား။
- ၃။ ကိုစံလှ စာလုပ်ပျားသလား။
- ၄။ သူ့ဘယ်မှာ စာလုပ် လုပ်သလဲ၊ ဘာလုပ်သလဲ။
- ၅။ ကိုလှပေမောင်က ဘာစာလုပ် လုပ်သလဲ၊ ဘယ်မှာ လုပ်သလဲ။
- ၆။ စာရင်က သူ့ဘယ်မှာလုပ်သလဲ။
- ၇။ ဓာတိုက်က ဟာလုပ် ကောင်းသလား။
- ၈။ ကိုလှပေမောင် စာရင်က ဘယ်စာချိန် စာလုပ်သွားသလဲ။
- ၉။ ဘယ်စာချိန် စာလုပ်က ပြန်သလဲ။
- ၁၀။ ကိုစံလှ ဘယ်စာချိန် တိမ်ကထွက်သလဲ။
- ၁၁။ ဘယ်စာချိန် တိမ်ပြန်သလဲ။
- ၁၂။ စာခို ကိုစံလှ မိတ်ဆွေ ဘာလုပ်သလဲ။
- ၁၃။ စာရင်က ဘာလုပ်သလဲ။
- ၁၄။ နေ့အကုန်ကို ဘာလုပ်မလဲ။
- ၁၅။ ခင်ဗျား၊ စာခို စာလုပ်ပျားသလား။
- ၁၆။ ခင်ဗျား၊ ဘာစာလုပ် လုပ်သလဲ။
- ၁၇။ ခင်ဗျား၊ ခုံမှာ စာလုပ် လုပ်သလား။
- ၁၈။ ခင်ဗျား၊ ဓာတိုက် လုပ်သလား။
- ၁၉။ ဘာစာတိုက်မှာ စာလုပ် လုပ်ချင်သလား။
- ၂၀။ ခင်ဗျား၊ ဘယ်စာချိန် စာလုပ်သွားသလဲ။
- ၂၁။ ဘယ်စာချိန် တိမ်ပြန်သလဲ။

LESSON 9 (qahkan: kou:)

kou kala'

1. qahpei
gamei
hyl.dhei:de
kou san hla. qahpei gamei
hyl.dhei:dhala: | father
mother
still exists
Are your father and mother still
living? |
|--|---|

kou san hla.

2. mahyi.do.ba-bu:	No.

kou kala'

3. tha:
thami:
be hnayau'
tha: thami: be hnayau' hyl.dhale: | son
daughter
how many (of people)?
How many sons and daughters are
there? |
|---|---|

kou san hla.

4. thoun:yau'
hnayau'
tha: thoun:yau' thami: hnayau'
hyl.ba-de | three (of people)
two (of people)
There are three sons and two
daughters. |
|--|--|

5. qakou
si'bou
cano. qakou si'bou | older brother
army officer
My older brother is an army offi-
cer. |
|---|--|

6. mein:ma.
mi.ba.mya:
mi.ba.mya:ne.
qatu-du
thu. mein:ma. qahku. cano.
mi.ba.mya:ne. qatu-du nei-de | wife, woman
parents
with the parents
together; same
His wife is now living with my
parents. |
|--|--|

7. nyl
maun
qathe'
hni'
hse. thoun:hni'
cano. nyl (cama. maun) qathe' hse.
thoun:hni' hyl.bi | younger brother (of a man)
younger brother (of a woman)
age, life, breath
year
thirteen years
My younger brother is thirteen
years old. |
|---|---|

kou kala'

8. nei-dhei:de
thu qahku. mi.ba.mya:ne.
nei-dhei:dhala: | still lives
Does he still live with your par-
ents? |
|--|---|

LESSON 9 (qahkan: kou:)

kou kala'

1. qahpei
qamei
hyl.dhei:de
kou san hla. qahpei qamei
hyl.dhei:dhala: | father
mother
still exists
Are your father and mother still
living? |
|---|---|

kou san hla.

2. mahyi.do.ba-bu:	No.

kou kala'

3. tha:
thami:
be hnayau'
tha: thami: be hnayau' hyl.dhale: | son
daughter
how many (of people)?
How many sons and daughters are
there? |
|--|---|

kou san hla.

4. thoun:yau'
hnayau'
tha: thoun:yau' thami: hnayau'
hyl.ba-de | three (of people)
two (of people)
There are three sons and two
daughters. |
|---|--|

5. qakou
si'bou
cano. qakou si'bou | older brother
army officer
My older brother is an army offi-
cer. |
|--|--|

6. mein:ma.
mi.ba.mya:
mi.ba.mya:ne.
qatu-du
thu. mein:ma. qahku. cano.
mi.ba.mya:ne. qatu-du nei-de | wife, woman
parents
with the parents
together; same
His wife is now living with my
parents. |
|---|--|

7. nyl
maun
qathe'
hni'
hse. thoun:hni'
cano. nyl (cama. maun) qathe' hse.
thoun:hni' hyl.bi | younger brother (of a man)
younger brother (of a woman)
age, life, breath
year
thirteen years
My younger brother is thirteen
years old. |
|--|---|

kou kala'

8. nei-dhei:de
thu qahku. mi.ba.mya:ne.
nei-dhei:dhala: | still lives
Does he still live with your par-
ents? |
|---|---|

21. tayau'hte;
 mwei:-
 cano tayau'hte: mwei:de only one (person)
 to bear, bring up
 I'm an only child.
22. mi.ba.del
 thei-
 thei thwa:bi
 cano. mi.ba.del thei thwa:bi parents
 to die
 is dead, has already died
 My parents are dead.
23. hou-hma lu be hnayau' hyl.dhale: How many people are there over
 there?
 kou san hla.
24. lei:yau'
 lei:yau' hyl.ba-de four (of people)
 There are four.
25. hou-ga.
 hou-ga.lu lei:yau' badhu-le: of that (place), over there
 Who are those four people?
26. thu-dou.gou thi.dhala: Do you know them?
 kou san hla.
27. to-
 to-do
 kaun:gaun:
 yau'ca: thoun:yau'kou to-do
 kaun:gaun: thi.ba-de to be suitable, proper; clever
 rather, quite, enough
 well
 I know the three men fairly well.
28. mein:ma.gou-do.
 ne:-
 ne:ne:
 ne:ne:be:
 mein:ma.gou-do. ne:ne:be: thi.ba-de as for the woman (object)
 to be few
 a little, not much
 only a little
 But I only know the woman slightly.
29. hsei:youn-ga.
 htin-
 thu hsei:youn-ga. hsaya-ma., htin-de of or concerning a hospital
 to be of the opinion, appear, be
 visible
 She's a nurse at the hospital, I think.

GRAMMAR (thada)

Relationships

Burmese distinguishes between older and younger brothers and sisters and between brothers and sisters of a man and of a woman.

	of a man	of a woman
older brother	qakou	qama.
older sister		
younger brother	nyi	maun
younger sister	hnama.	nyama., nyi-ma.

The collective term for brothers and sisters is nyi-qakou maun-hnama.

B. Numeral Classifiers

1. Numeral Classifiers are nouns which occur immediately after numerals or be hna 'how many?' to form classifier phrases.

be hnana-yi hyl.bale:	What time is it?
hcau'na-yi hyl.bi	It's six o'clock.
hyl'na-yi hse. nga:mani'	8:15
hse. hnaca'	twelve kyats
cano. nyl qathe' hse. thoun:hni'	My younger brother is thirteen
hyl.bi	years old.
cano. hnama. nge-dhei:de, qathe'	My younger sister is still young;
nga:hni'hpe:	she is five.
tha: tham: be hnayau' hyl.dhale:	How many sons and daughters are
	there?
tha: thoun:yau' tham: hnayau'	There are three sons and two
hyl.ba-de	daughters.
hou-hma lu be hnayau' hyl.dhale:	How many people are there over
	there?
lei:yau' hyl.ba-de	There are four.
hou-ga. lu lei:yau' badhu-le:	Who are those four people?
yau'ca: thoun:yau'kou to-do	I know the three men fairly well.
kaun:gaun: thi.ba-de	
cano-do. nyl-qakou maun-hnama.	I don't have any brothers and
tayau'ma. mahyl.bu:	sisters.
cano tayau'hte: mwei:de	I'm an only child.

A limited number of Burmese nouns follow numerals; -yau', the time words, and ca' are examples. A noun which is counted is followed by a numeral plus a classifier. Thus nouns in this lesson which refer to people are counted with -yau', the classifier for human beings: lu tayau'; qathe' 'age' is counted with hni', a time word: qathe' nga:hni'.

Whereas -yau' is a bound form and does not occur by itself, the classifiers hni', na-yi, mani', and ca' occur independently of the numerals.

The decades (except hse) follow the thing counted (Lesson 5):

ngwei tahse	ten kyats
(but: hse-na-yi	ten hours, ten o'clock)
ngwei nga:ze	fifty kyats
mani' hnahse	twenty minutes
qahni' thoun:ze	thirty years
lu lei:ze	forty people

2. Classifier Phrases

cano tayau'hte: mwei:de

I'm an only child.

-hte: with a classifier phrase is restrictive and is usually translated 'alone, only.'

3. Classifier Phrases

cano-do. nyl-qakou maun-hnama.
tayau'ma. mahyl.bu:

I don't have any brothers and sisters.

-ma, 'negative emphasis' (see p. 78) occurs with classifier phrases preceded by ta 'one' in the sense 'not even.'

C. Verb thwa:

cano. ml.ba.dei thei thwa:bi

My parents are dead.

When it follows another verb (other than a verb of motion), thwa: - 'to go' expresses the idea 'to arrive at the state of, to become.'

D. Doubled Verbs

yau'ca: thoun:yau'kou to-do

I know the three men fairly well.

kaun:gaun: thi.ba-de

mein:ma.gou-do. ne:ne:be:

But I only know the woman slightly.

thi.ba-de

Verbs are often doubled. The doublings which result act grammatically like nouns. Often they are translated in English by adverbs:

kaun: - 'to be good'kaun:gaun: 'well'ne: - 'to be few'ne:ne: 'a little, not much'to- 'to be suitable'to-do 'rather, quite'

E. Plurals

① mya:

ml.ba.mya:

parents

mya: - 'to be many, much' as a noun modifier indicates plurality or else indefiniteness or vagueness.

② mya: and tei:

ml.ba.mya:

parents

ml.ba.dei

parents

lu-dei

people

Both -mya: and -tei occur in noun expressions as a sign of the plural. In a few set expressions such as ml.ba.mya:, -mya: has a purely plural meaning, but in general it is more vague or indefinite than -tei. -tei is the more commonly used form.

F. Particles

① pi

kaun:ba-bi

That's fine.

be hnana-yi hyi.bale:

What time is it?

hcau'na-yi hyi.bi

It's six o'clock.

cano. nyi qathe' hse. thoun:hni'

My younger brother is thirteen years old.

hyi.bi

hkamya. qama. qein-daun ca.bala:

Is your older sister married?

qein-daun ca.bi

Yes. (She is married.)

cano. ml.ba.dei thei thwa:bi

My parents are dead.

The final particle -pi marks the perfective mode. The presence of -pi at the end of a verb expression indicates that it is a statement in which the action, or condition described has come to be.

When -pi precedes the interrogative particle -la:/-le: it is replaced by the atonic form -pa-: ca.bi but ca.bala:, hyi.bi but be hnana-yi hyi.bale:.

2. lein

te'kathou caun:gou te'pa-lein.me

He'll (probably) enter college.

-lein. is a secondary particle and indicates probability. Notice that it is regularly followed by the final particle -me.

3. thei

kou san hla. qahpei qamei

hyi.dhei:dhala:

thu qahku. mi.ba.mya:ne.

nei-dhei:dhala:

cano. hnama. nge-dhei:de

di. pyin nyi-qakou maun-hnama.

hyi.ba-dhei:dhala:

Are your (Kou San Hla's) father and mother still living?

Does he still live with your parents?

My younger sister is still young.

Do you have any other brothers and sisters?

thei is a secondary particle and indicates continuance or further action. It is usually translated by the English 'yet' or 'still'.

4. to (2p)

thwa:do.me

thwa:ba-do.

mahyi.do.ba-bu:

manei-do.ba-bu:

I must be going.

Good-bye.

there no longer exists

no longer lives

to is a secondary particle denoting inevitability, imminence, permission.

5. thei and to

kou san hla. qahpei qamei

hyi.dhei:dhala:

mahyi.do.ba-bu:

thu qahku. mi.ba.mya:ne.

nei-dhei:dhala:

manei-do.ba-bu:

di. pyin nyi-qakou maun-hnama.

hyi.ba-dhei:dhala

mahyi.do.ba-bu:

Are your (Kou San Hla's) father and mother still living?

No. (they are no longer living)

Does he still live with your parents?

Not any more.

Do you have any other brothers and sisters?

I don't have any more.

When a question containing secondary particle -thei is answered in the negative, the -thei is regularly replaced by secondary particle -to. In a positive answer, the -thei remains.

6. to (gp)

cano-do. nyi-qakou maun-hnama.

mahyi.bu

mein:ma.gou-do. ne:ne:be:

thi.ba-de

I don't have any brothers and sisters. (lit. as for me)

But I only know the woman slightly. (lit. as for the woman)

to is a general particle. It is added to noun expressions and marks the noun expression as the topic of the sentence contrasting with an earlier topic. It may usually be translated 'as for, concerning,' but often need not be represented in the English translation.

EXERCISES (lei.jln.gan:)Drill

1. Q. hkamya. qahpei di-hma hyi.dhala:
thu. gamei qein-hma hyi.dhel:dhala:
mi.ba.dei youn:hma
mi.ba.mya: caun:hma
nyi qakou maun-hnama.
nyi
maun
hnama.
nyama.
qakou
qama.
tha:
thami:
- A. cano. qahpei di-hma hyi.ba-de
thu. (etc.) (etc.) mahyi.ba-bu:
hyi.ba-dhel:de
mahyi.do.ba-bu:

2. Q. hkamya:hma nyi-qakou maun-hnama. be hnayau' hyi.dhale:
nyi
maun
hnama.
nyama.
qakou
qama.
tha:
thami:
- A. cano-hma nyi-qakou maun-hnama. -yau' hyi.ba-de
(etc.) tayau'ma. mahyi.ba-bu

3. Q. hkamya. qakou qathe' be hnahn' hyi.bale.
thu. qama. balau'le:
nyi balau' hyi.bale
maun
hnama.
nyama.
tha:
thami:
qahpei
gamei
- A. cano. qakou qathe' -hni' hyi.bi
thu. (etc.)

4. Q. di-hma mein:ma. be hnayau' hyl.dhale:
hou-hma vau'ca:
si'bou
lu
caun:dha:
caun:dhu
caun:hsaya
caun:hsaya-ma.
- A. di-hma mein:ma. -yau' hyl.ba-de
hou-hma (etc.) tayau'ma, mahyl.ba-bu:

5. Fill the blanks with numbers.

- Q. hou mein:ma. _____ -yau'kou hkamya: thi.dhala:
hou-ga. yau'ca: ne:ne: thi.dhala:
si'bou kaun:gaun: thi.dhala:
lu to-do kaun:gaun: thi.dhala:
caun:dha:
caun:dhu
caun:hsaya
caun:hsaya-ma.
- A. hou mein:ma. _____ -yau'kou cano thi.ba-de
hou-ga. (etc.) mathi.ba-bu:
ne:ne: thi.ba-de
kaun:gaun: thi.ba-de
kaun:gaun: mathi.ba-bu:
to-do kaun:gaun: thi.ba-de

6. Q. thu. qama. gein-daun ca.bala:
qakou -kou caun:hma hta:dhala:
nyi
maun
hnama.
nyama.
tha:
thami:
- A. thu. qama. gein-daun ca.bi
(etc.) gein-daun maca.dhei:bu:
- thu. qama.gou caun:hma hta:de
(etc.) caun:hma mahta:bu:

QUESTIONS

The teacher asks the following questions of the students:

1. kou san hla. qahpei qamei hyl.dhei:dhala:
2. tha: thami: be hnayau' hyl.dhale:
3. thu. qakou ba lou'thale:
4. qakou. mein.ma. qahku. badhu-ne. qatu-du nei-dhale:
5. kou san hla. nyi qathe' balau' hyl.bale:
6. thu qahku. mi.ba.mya:ne. nei-dhei:dhala:

7. thu.gou caun:hma hta:dhala:
8. thu. qama. qein-daun ca.bala:
9. thu-dou. lin maya: be-hma nei-dhale:
10. 'yau'ca: ba lu-myau:le
11. kou san hla. hnama. nge-dhei:dhala:
12. kou san hla.hma di. pyin nyi-qakou maun-hnama. be hnayau' hyl,dhei:dhale:
13. hkamya: tayau'hte: mwei:dhala:
14. hkamya:hma nyi-qakou maun-hnama. be hnayau' hyl,dhale:
15. thu-dou. qathe' balau' hyl.bale:
16. di-hma lu be hnayau' hyl,dhale:
17. hou lu badhu-le:
18. hkamya: thu.gou to-do kaun:gaun: thi,dhala:
19. hou mein:ma.gou ne:ne: thi,dhala:
20. thu hsei:youn-ga. hsaya-ma., htin-dhala:

WORD LIST

be hna= ... (-le:)	how many? how much?
di. pyin	other, besides this
hnama.	younger sister (of a man)
hni'	year
hta:-	to put, place, leave
-hte:	alone, only
htin-	to be of the opinion, appear, be visible
kaun:gaun	well
-lein.	(2p) probability
lin maya:	husband and wife, married couple
maun	younger brother (of a woman)
mein:ma.	woman, wife
mi.ba.del	parents (cf. <u>mi.ba.rnya:</u>)
mi.ba.mya:	parents (cf. mi.ba.del)
mi.ba.mya:ne.	with the parents
mwei:-	to bear (a child); bring up
ne:-	to be few

ne:ne:	a little, not much
nge-	to be small, little, young
nyama., nyl-ma.	younger sister (of a woman)
nyi	younger brother (of a man)
nyi-qakou maun-hnama.	brothers and sisters, siblings
-pi (-pa-)	(fp) perfective mode
qahpei	father
qakou	older brother
qama.	older sister
qamei	mother
qathe'	age, life, breath
qatu-du	together; same
qein-daun ca.-	to be married
si'bou	army officer
tayau'hte:	one (person) alone, only one (person)
te'-	to go up, ascend; get on (vehicle); enter
te'kathou caun:	university
thami:	daughter
tha:	son
thei-	to die
-thei:	(2p) continuance, further action
to-	to be suitable, proper; clever
to-do	rather, quite, enough
-to.	(gp) as for, concerning
-to.	(2p) necessity, permission, imminence
-yau'	numeral classifier for people
yau'ca:	husband, man

ဘဏ်တို

ကိုကလပ်

၁၊ ဘဏ်

တပေ

ရှိသေးတယ်

ကိုလံ၊ ဘဏ် တပေ ရှိသေးသလား။

ကိုလံ

၂၊ မရှိတော့ပါဘူး။

ကိုကလပ်

၃၊ သား

သမီး

ဘယ်နှစ်ယောက်

သားသမီး ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။

ကိုလံ

၄၊ သုံးယောက်

နှစ်ယောက်

သားသုံးယောက် သမီးနှစ်ယောက် ရှိပါတယ်။

၅၊ ဘဏ်ကို

ဝင်ဖို့လ်

ကျွန်တော့်ဘဏ်ကို ဝင်ဖို့လ်။

၆၊ မိန်းမ

မိဘယျား

မိဘယျားနဲ့

တကွတူ

သူ့ မိန်းမ တခု ကျွန်တော့်မိဘယျားနဲ့

တကွတူနေတယ်။

၇၊ ညီ

ပေောင်

တသက်

နှစ်

ထပ်သုံးနှစ်

ကျွန်တော့်ညီ (ကျွန်မပေောင်) တသက်

ထပ်သုံးနှစ်ရှိပြီ။

ကိုကလပ်

၈၊ နေသေးတယ်

သူတခု မိဘယျားနဲ့ နေသေးသလား။

ကိုလံ

၉၊ မနေတော့ပါဘူး။

၁၀၊ ထား။

သူ့ကိုကျောင်းပွဲ ထားတယ်။

၁၁၊ ဆယ်ခြောက်နှစ်

တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊

တက်။

တက်လိမ့်မယ်

သူတသက် ဆယ်ခြောက်နှစ်ပွဲ

တက္ကသိုလ်ကျောင်းကို တက်ပါလိမ့်မယ်။

ကိုကလပ်

၁၂၊ ဘဝံ

ဘိပ်ထောင်ကျ

ဘိပ်ထောင်ကျပြီလား

အခုမှတစ်ခု ဘိပ်ထောင်ကျပြီလား။

ကိုလံ

၁၃၊ ဘိပ်ထောင်ကျပြီ။

- ၁၄၊ လင်မယား
သွတို့လင်မယား တစ်ပြည်မှနေတယ်။
- ၁၅၊ ယောက်ျား
သူ့ ယောက်ျားတစ်ဦး။
- ၁၆၊ နှမ
ညီမ၊ ညီမ
ငယ်။
ငယ်သေးတယ်
ကျွန်တော့်နှမ (ကျွန်မညီမ) ငယ်သေးတယ်။
- ၁၇၊ ငါ့နှစ်
အသက်ငါ့နှစ်ဘဲ။
- ကိုယ်လုပ်
၁၈၊ ခြံပြင်
ညီအစ်ကိုပေးငွေနှမ
ခြံပြင်ညီအစ်ကိုပေးငွေနှမရှိပါသေးသလား။
- ကိုယ်လုပ်
၁၉၊ ပရိတ်တော့ပါဘူး။
- ကိုယ်လုပ်
၂၀၊ တယောက်မှ
ကျွန်တော်တော်
ကျွန်တော်တော် ညီအစ်ကိုပေးငွေနှမ
တယောက်မှပရိတ်တော့။
- ၂၁၊ တယောက်တည်း
ပေး။
ကျွန်တော်တယောက်တည်း ပေးတယ်။
- ၂၂၊ မိဘတွေ
သေ။
သေသွားပြီ
ကျွန်တော့်မိဘတွေ သေသွားပြီ။
- ၂၃၊ ဟိုမှလူတယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။
ကိုယ်လုပ်
၂၄၊ လေးယောက်
လေးယောက်ရှိပါတယ်။
- ကိုယ်လုပ်
၂၅၊ ဟိုက
ဟိုကလူလေးယောက်တယ်သလဲ။
- ၂၆၊ သူတို့ကို သိသလား။
ကိုယ်လုပ်
၂၇၊ တော်။
တော်တော်
ကောင်းကောင်း၊
ယောက်ျားသုံးယောက်ကို တော်တော် ကောင်း၊
ကောင်းသိပါတယ်။
- ၂၈၊ မိန်းမကိုတော့
နည်း။
နည်းနည်း၊
နည်းနည်းဘဲ
မိန်းမကိုတော့ နည်းနည်းဘဲ သိပါတယ်။
- ၂၉၊ ဆေးဝါးက
ထင်။
သူ့ဆေးဝါးက ဆရာမ ထင်တယ်။

● လှေကျင့်စဉ်

၁။ တပေး။ ခင်ဗျာ
သ

ဘဘ
ဘပ
ပိဘတော
ပိဘယုဝ
ညီတစ်ကိုပေခင်နုပ

ဝိပု
ကိပ်ပု
ဝိပု
ကျော်ပု

ဝိသလ
ဝိသလ

ညီ

ပေခင်

နုပ

ညီပ

တစ်ကို

တစ်ပ

သဘ

သပိ

တပေး။ ကျန်တော
သ

ဘဘ
(ပုစွ)

ဝိပု
(ပုစွ)

ဝိပါတယ်
ပဝိပါတ
ဝိပါသေးဟယ်
ပဝိတော့ပါဘု

၂။ တပေး။ ခင်ဗျာပု

ညီတစ်ကိုပေခင်နုပ

ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ

ညီ

ပေခင်

နုပ

ညီပ

တစ်ကို

တစ်ပ

သဘ

သပိ

တပေး။ ကျန်တော့ပု

ညီတစ်ကိုပေခင်နုပ
(ပုစွ)

ယောက်ဝိပါတယ်
တယောက်ပပဝိပါတ

၃၊ တပေး။ ခင်ဗျာ
သ့

တစ်ကို
တစ်ပ

တသက် ဘယ်နှစ်နှစ်ရှိပြီလဲ
ဘယ်လောက်လဲ

ညီ
ပေင်

ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ

နှ
ညီပ

သား
သမီး

တဘေ
ဘလေ

ဘပြေ။ ကျွန်တော
သ့

တစ်ကို
(ပုစ၍)

တသက်နှစ်ရှိပြီ

၄၊ တပေး။ ဝိပာ
ဟိပာ

မိန်းမ
ယောက်ျား

ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ

ဝစ်ထိုလ်
လူ

ကျောင်းသား

ကျောင်းသူ

ကျောင်းဆရာ

ကျောင်းဆရာမ

ဘပြေ။ ဝိပာ
ဟိပာ

မိန်းမ
(ပုစ၍)

ယောက်ျားမပါဘဲ
တယောက်မပပိပါဘူး

၅၊ အောက်ပါ ကွက်လပ်များတွင် ဂဏန်းလုံးများ ထည့်သွင်းပါ။

စာပေး။ ဟို မိန်းမ _____ ယောက်ကို ခင်ဈေး

ဟိုက ယောက်ျား

ခပ်စိုလ်

လူ

ကျောင်းသား

ကျောင်းသူ

ကျောင်းဆရာ

ကျောင်းဆရာမ

သိသလား

နည်းနည်း သိသလား

ကောင်းကောင်းသိသလား

တော်တော် ကောင်းကောင်း သိသလား

စာဖြေ။ ဟို မိန်းမ _____ ယောက်ကို ကျွန်တော်

ဟိုက (ပုခွံ)

သိပါတယ်

မသိပါဘူး

နည်းနည်း သိပါတယ်

ကောင်းကောင်းသိပါတယ်

ကောင်းကောင်းမသိပါဘူး

တော်တော်ကောင်းကောင်း သိပါတယ်

၆၊ စာပေး။ သူ့ ဘဝ ဘိပ်ထောင်ကျပြီလား

ဘဝကို —ကိုကျောင်းပွဲ ထားသလား

ညီ

ပေခင်

အပ

ညီမ

သား

သမီး

စာဖြေ။ သူ့ ဘဝ ဘိပ်ထောင်ကျပြီ
(ပုခွံ) ဘိပ်ထောင်မကျသေးဘူး

သူ့ ဘဝကို ကျောင်းပွဲထားတယ်

(ပုခွံ) ကျောင်းပွဲမထားဘူး

ထေးချား

ဆရာက ကျောင်းသားများတို့၊ စတုရန်း ပေးပို့ချားကိုပေးရမည်။

- ၁။ ကိုယ်တို့ တစ်တစ်ပေ ခိုသေးသကဲ့။
- ၂။ သားသမီး ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။
- ၃။ သူ့ စာကို ဘာလုပ်သလဲ။
- ၄။ စာကိုပိုမို တစ်ခုတည်း စာတူတူနုသလဲ။
- ၅။ ကိုယ်တို့ တစ်ခု ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ။
- ၆။ သူတို့ ပိုတစ်ခုနဲ့ နေသေးသလား။
- ၇။ သူ့ ကို ကျောင်းပွဲ ထားသလား။
- ၈။ သူ့ စာပေ စိတ်ထောင်ကျပြီလား။
- ၉။ သူတို့လင်မယား ဘယ်မှာနေသလဲ။
- ၁၀။ ယောက်ျား ဘာလုပ်ပါလဲ။
- ၁၁။ ကိုယ်တို့ နှစ်ယောက်နေသေးသလား။
- ၁၂။ ကိုယ်တို့ ဝိပြင် ညီတစ်ကိုပေးခံမှ ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသေးသလဲ။
- ၁၃။ ခင်ဗျားတစ်ယောက်တည်း ပေးသလား။
- ၁၄။ ခင်ဗျားပွဲ ညီတစ်ကိုပေးခံမှ ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။
- ၁၅။ သူတို့ဘယ် ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ။
- ၁၆။ ဝိပုလူဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။
- ၁၇။ ဟိုလူဘယ်သူလဲ။
- ၁၈။ ခင်ဗျားသူ့ ကို တော်တော် ကောင်းကောင်းသိသလား။
- ၁၉။ ဟိုပိုမိုကို နည်းနည်းသိသလား။
- ၂၀။ သူ့ဆေးခန်းဆရာမ ထင်သလား။

LESSON 10 (qahkan: tahse)

kou san hla.

1. badhu-ne.
kou kala' qamei-ri.kan pyei-hma
badhu-ne, nei-dhale: | with whom?
Who did you live with in America? |
|---|---|

kou kala'

2. mi.ba.dei-ne.
mi.ba.dei-ne, qatu-du nei-ba-de	with parents
I lived with my parents.
3. nei-ya
nei-hnain-de
di myou. be nei-ya-hma
nei-hnain-me mathi.dhei:bu:	place
can live, is able to live
I don't yet know where I can stay in
this city.

kou san hla.

4. qahpou:
qahpwa:
qahpou: qahpwa:mya:
cano, qama, qahpou: qahpwa:mya:ne.
nei-de	grandfather
grandmother
grandparents
My older sister lives with our grand-
parents.
5. thu-dou.ne.
thu-dou.ne. nei-hnain-ba-de-de.	with them
They said you could stay with them.

kou kala'

6. qalou' qakain
qahpou: qalou' qakain ba-le. | occupation
What is your grandfather's occupa-
tion? |
|--|---|

kou san hla.

7. zagabyan
thu. qalou' qakain zagabyan	interpreter
He's an interpreter.
8. you:daya: pyei
ban-kau' myou.
you:daya: pyei ban-kau' myou.hma
thu zagabyan lou'te	Thailand, Siam
Bangkok
He works as an interpreter in Bang-
kok, Thailand.
9. zaga:
lei: nga:myou:
pyo:-
ta'-
pyo:da'te
zaga: lei: nga:myou: kaun:gaun:
pyo:da'te	language, speech, word
four or five kinds
to speak, say
to know how to; to be customary
speaks, knows how to speak
He can speak four or five languages
well.

kou kala'

10. ba zaga: dwe pyo: da' thale: What languages does he speak?

kou san hla.

11. kala: Indian
 japan Japanese
 ja-man German
 pyin-thi' French
 kala: zaga:, japan zaga:, ja-man He speaks Hindustani, Japanese,
 zaga:ne, pyin-thi' zaga: pyo: da' pa-de German, and French.

kou kala'

12. yu.hya: Russian
 yu.hya: zaga: mapyo: da' hpu: la: Doesn't he speak Russian?

kou san hla.

13. ne: ne: na: le-de He understands it a little.

kou kala'

14. qu: lei: uncle, parent's younger brother
 qado aunt
 qu: lei: ne. qado-myia: aunts and uncles
 qu: lei: ne. qado-myia: di-hma Do your aunts and uncles live here?
 nei-dhala:

kou san hla.

15. di-hma manei-bu: No, they don't.

16. pa-ri' myou. Paris
 qu: lei: pyin-thi' pyei pa-ri' My uncle lives in Paris, France.
 myou.hma nei-de

17. than-youn: embassy
 kaun si' wun consul
 thu than-youn: hma kaun si' wun He's a consul in the embassy.
 lou'te

18. qu: ji: uncle, parent's older brother
 tou-cou myou. Tokyo
 than qama' ambassador
 qu: ji: tou-cou myou.hma bama than My father's older brother is Bur-
 qama' lou'te mese Ambassador in Tokyo.

19. ba. ji: uncle, parent's older brother
 pi-kin: myou. Peking
 ji: do aunt, parent's older sister
 ba. ji: tayou' pyei pi-kin: myou.hma My mother's older brother lives with
 ji: do-ne. nei-de her older sister in Peking, China.

20. qa-hya. Asia
 koun pani company
 kou-zale agent
 thu hou-hma qa-hya. koun pani He represents the Asia Company
 kou-zale there.

When referring to uncles, Burmese distinguishes between a parent's older and younger brothers; qado, however, is the general term for 'aunt' regardless of age relative to one's parent's. Some Burmans use the less common ba.ji: and ji:do for, respectively, a parent's older brothers and sisters.

Cousins

nyi-qakou maun-hnama.	cousins (of a person's own generation)
wun:gwe:dei	
qakou tawun:gwe:	first cousin (male, older)
maun tawun:gwe:	first cousin (woman's, male, younger)
qado wun:gwe:	(first) cousin once removed (female, older)
tu hnawun:gwe:	second cousin once removed (male, younger)

wun:gwe: is the general term for 'cousin'; as in English, preceding numbers are used to specify first cousin, second cousin, etc.: tawun:gwe:, hnawun:gwe:.

Relative generations of cousins are indicated by other relationship terms preceding wun:gwe:, as follows:

a generation older:	<u>qu:ji:</u> , <u>qu:lei:</u> , <u>ba.ji:</u> , <u>qado</u> , <u>ji:do</u>
same generation:	<u>qakou</u> , <u>qama.</u> , <u>nyi</u> , <u>maun</u> , <u>hnama.</u> , <u>nyama.</u>
a generation younger:	<u>tu</u> , <u>tu-ma.</u>

Thus, an older male first cousin is expressed:

qakou tawun:gwe: literally: 'older brother one womb removed'

A female second cousin one generation younger is expressed:

tu-ma. hnawun:gwe: literally: 'niece two wombs removed'

The number specifying the degree of relationship (first, second cousin, etc.) is often omitted, as in: nyi-qakou maun-hnama. wun:gwe:dei, qado wun:gwe:.

Cities and Countries

you:daya: pyei ban-kau' myou.	Bangkok, Thailand
pyin-thi' pyei pa-ri' myou.	Paris, France
tayou' pyei pi-kin: myou.	Peking, China

When a city and its country are mentioned together in Burmese, the country comes first, the city second.

Sentence 4

di myou. be nei-ya-hma	I don't know yet where I can stay in
nei-hnain-me mathi.dhei:bu:	this city.
(cf. di myou. be nei-ya-hma	I don't know yet where I can stay in
nei-hnain-male: mathi.dhei:bu:	this city.)

The verb thi- 'to know' occurs after full sentences in the meaning 'I know that . . .'. Note that in such combinations the question particle -le: may be omitted from a sentence containing the question word be.

D. Auxiliary Verbs (AV)

Auxiliary verbs function both as full verbs and as modifiers immediately following full verbs. They precede the particles, secondary and final, in verb expressions. In a negative sentence containing an auxiliary verb, the negative particle ma- precedes the full verb.

zaga: lei: nga:myou: kaun:gaun: pyo:da'te	He can speak four or five languages well.
ba zaga:dei pyo:da'thale:	What languages does he speak?
kala: zaga:, japan zaga:, ja-man zaga:ne. pyin-thi' zaga: pyo:da'pa-de	He speaks Hindustani, Japanese, German, and French.
yu.hya: zaga: mapyo:da'hpu:la:	Doesn't he speak Russian?
hkamya. nyl-qakou maun-hnama. wun:gwe:dei zaga: hnamyou: thoun:myou: pyo:da'me, htin-de hou'ke., ta'pa-de	I suppose your cousins must be able to speak two or three languages. Yes they can.

The auxiliary verb zaga: is used both as a full verb and an auxiliary verb to mean 'to know how to; to be customary, the usual course.'

zaga:myou:

zaga: lei: nga:myou:	four or five (kinds of) languages
zaga: hnamyou: thoun:myou:	two or three (kinds of) languages

-myou: which you have seen in Lesson 5 in qamyou: 'kind, race' and lu-myou: 'nationality, people,' is also a numeral classifier, meaning 'kind, sort.' Like -yau it is a bound form.

F. lei: nga: + Numeral Classifier.

zaga. lei: nga:myou:	four or five (kinds of) languages
cf. zaga: hnamyou: thoun:myou:	two or three (kinds of) languages

'(Approximately) four or five' is expressed in Burmese by the two numbers followed by an appropriate numeral classifier. Similarly, 'three or four' is expressed: thoun: lei: plus classifier. In other pairs of this type, however, the classifier must be repeated after each number, as in the second example above.

G. Particles1. -hnain

di myou.hma cano be-hma	I don't know yet where I can stay in
nei-hnain-me mathi.dhei:bu:	this city
thu-dou.ne. nei-hnain-ba-de-de.	They said you could stay with them.

-hnain is a secondary particle and indicates ability to do something.

2. -ne

mi.ba.dei-ne. qatu-du nei-ba-de cano. qama. qahpou:	I lived with my parents. My older sister lives with our grand-
qahpwa:mya:ne. nei-de	parents.
thu-dou.ne. nei-hnain-ba-de-de. qu:lei:ne. qado-mya:	They said you could stay with them. aunts and uncles

ba.ji: tayou' pyei pi-kin:
myou.hma qado-ne. nei-de

My mother's older brother lives with
her older sister in Peking, China.

nei is a noun particle and marks the person or thing with which something is or is done. It is usually translated 'with, and, by means of' or their equivalent.

WRITING (qayel: qatha:)

In the English writing system we are accustomed to representing a word with a sequence of symbols written from left to right. In Burmese, however, the symbol for the initial consonant of a syllable acts as a nucleus around which the other symbols are written as diacritics. Thus, in learning the writing system, the consonants must be studied first.

The following twenty-five consonants are arranged horizontally by point of articulation, vertically by voicing and aspiration, with the nasals in the last column.

က (k)	ခ (hk)	ဂ (g)	ဃ (g)	င (ng)
စ (s)	ဆ (hs)	ဇ (z)	ည (z)	ဉ (ny)
တ (t)	ထ (ht)	ဒ (d)	ဗ (d)	ဏ (n)
တ (t)	ထ (ht)	ဒ (d)	ဗ (d)	န (n)
ပ (p)	ဖ (hp)	ဘ (b)	မ (b)	မ (m)

Each of these symbols has a name which begins with the sound of the symbol. Note the descriptive aptness of many of these names.

က ka.ji:	great ka.
ခ hka.gwei:	curved nka.
ဂ ga.nge	small ga.
ဃ ga.ji:	great ga.
င nga.	
စ sa.loun:	round sa.
ဆ hsa.lein	twisted hsa.
ဇ za.gwe:	divided za.
ည za. myin-zwe:	bridle za.

၃	nya.	
၆	ta. talin:jei'	bier-hook ta.
၅	hta. wun-be:	duck hta.
၇	da. yin-gau'	crooked-breasted da.
၈	da. yei-hmou'	water-dipper da.
၉	na.ji:	great na.
၁၀	ta. wun:bu:	abdominous ta.
၁၁	hta. hain-du:	elephant-fetter hta.
၁၂	da.dwe:	confused da.
၁၃	da. qau'hcai'	bottom-indented da.
၁၄	na.nge	small na.
၁၅	pa.zau'	steep or deep pa.
၁၆	hpa. qou'htou'	capped hpa.
၁၇	ba.lahcai'	top-indented ba.
၁၈	ba.goun:	hump-backed ba.
၁၉	ma.	

Learn these consonants, with their names. Practice writing them until you are sure of the shape of each letter.

EXERCISES (lei.jin.gan:)Drill

1. Q. hkamya.hma

qado
qu:ji:
qu:lei:
ba.ji:
ji:do
qu:lei:ne. qado-mya:
tu
tu-ma.
myi:
myi: mein:ma.
myi: yau'ca:
wun:gwe:dei
qakou tawun:gwe:
qado wun:gwe:
 (etc.)

be hnayau' hyl.dhale:

A. cano.hma

qado
 (etc.)

-yau' hyl.ba-de
layau'ma. mahyl.ba-bu:

2. a. Q.	<u>hou sayei:</u> <u>hou zagabyan</u> <u>hou kou-zale</u> <u>hou caun:dha:</u> <u>hou caun:dhu</u> <u>hkamya. mei'hswei</u> <u>thu. thange-jin:</u>	<u>thu. qahpei-ne.</u> <u>thu. qamei-ne.</u> <u>thu. mi.ba.dei-ne.</u> <u>thu. qakou-ne.</u> <u>thu. qama.ne.</u> <u>thu. qado wun:gwe:ne.</u> <u>thu. qu:ji:ne.</u> <u>thu. qu:lei:ne.</u> <u>thu. ba.ji:ne.</u> <u>thu. ji:do-ne.</u> <u>thu. qahpou:ne.</u> <u>thu. qahpwa:ne.</u> <u>thu. qama. tawun:gwe:ne.</u>	<u>qatu-du nei-dhala:</u> <u>la-dhala:</u> <u>thwa:mala:</u> <u>zaga: pyo:dhala:</u> <u>nei-hnain-dhala:</u>
----------	---	---	--

A.	<u>hou sayei:</u> (etc.)	<u>thu. qahpei-ne.</u> (etc.)	<u>qatu-du nei-de</u> <u>qatu-du manei-bu:</u> <u>la-de</u> <u>mala-bu:</u> <u>thwa:me</u> <u>mathwa:bu:</u> <u>zaga: pyo:de</u> <u>zaga: mapyo:bu:</u> <u>nei-hnain-de</u> <u>manei-hnain-bu:</u>
----	-----------------------------	----------------------------------	---

b. The teacher indicates the desired answer with cards.

Q.	<u>hou sayei:</u> (etc.)	<u>badhu-ne. nei-dhale:</u> <u>tayau'hte: nei-dhala:</u>
A.	<u>hou sayei:</u> (etc.)	<u>thu. qakou-ne. nei-de</u> (etc.) <u>tayau'hte: nei-de</u> <u>tayau'hte: manei-bu:</u>

3.	Q.	hkamya:	<u>bama zaga:</u> <u>qin:galei' zaga</u> <u>tayou' zaga:</u> <u>kala: zaga:</u> <u>japan zaga:</u> <u>ja-man zaga:</u> <u>pyin-thi' zaga:</u> <u>yu.hya: zaga:</u> <u>you:daya: zaga:</u>	<u>kaun:gaun:</u>	<u>pyo:da'thala:</u> <u>ta'thala:</u> <u>na: le-dhala:</u>
	A.	cano	<u>bama zaga:</u> (etc.)	<u>kaun:gaun</u>	<u>pyo:da'pa-de</u> <u>mapyo:da'pa-bu:</u> <u>ta'pa-de</u> <u>mata'pa-bu:</u> <u>na: le-ba-de</u> <u>na: male-ba-bu:</u>

4. Q. thu. qahpei kou-zale lou'hnaín-dhala:
 qahpou: sayel: lou'ta'thala:
 qu:ji: zagabyan lou'hcín-dhala:
 qu:lei: caun: hsaya
 ba.ji: hsaya-wun
 qu:ji: wun:gwe: si'bou
 qu:lei: wun:gwe:
 ba.ji: wun:gwe:

A. thu. - qahpei kou-zale lou'hnaín-de
 (etc.) (etc.) malou'hnaín-bu:
 lou'ta'te
 malou'ta'hpu:
 lou'hcín-de
 malou'hcín-bu:

5. The teacher fills the blank with numbers.

Q. hou zagabyan zaga: -myou: pyo:da'thala:
 be hnamyou: pyo:da'thale:

A. hou zagabyan zaga: -myou: pyo:da'pa-de
 -myou: mapyo:da'pa-bu:

6. Q. hou hkayl:dhe you:daya: pyei ban-kau' myou.hma nei-dhala:
 hou than qama' bama pyei yan-goun myou.hma
 hou kaun si' wun tayou' pyei pi-kin: myou.hma
 hou lu qamei-ri.kan pyei nyu: yau' myou.hma
 hou kou-zale qín-galan pyei lan-dan myou.hma
 hou zagabyan japan pyei tou-cou myou.hma
 pyín-thí' pyei pa-ri' myou.hma

A. hou hkayl:dhe you:daya: pyei ban-kau' myou.hma nei-de
 (etc.) (etc.) manei-bu:

QUESTIONS

The teacher asks the following questions of the students.

1. kou kala' qamei-ri.kan pyei-hma badhu-ne. nei-dhale:
2. thu qado-ne. qatu-du nei-dhala:
3. hou myou. be nei-ya-hma thu nei-hnaín-me thí.dhala:
4. kou san hla. qama. badhu-ne. nei-dhale:
5. kou kala'ka. kou san hla. qahpou: qahpwa:mya:ne. nei-hnaín-mala:
6. qahpou: qalou' qakain ba-le:
7. thu be-hma zagabyan lou'thale:
8. zaga: be hnamyou: kaun:gaun: pyo:da'thale:
9. ba zaga:dei pyo:da'thale:
10. yu.hya: zaga: kaun:gaun: pyo:da'thala:
11. kou san hla. qu:lei:ne. qado-mya: dí-hma nei-dhala:
12. qu:lei: ba lou'thale:

13. qu:ji: be-hma nei-dhale:
14. qalou' qakain ba-le:
15. ba.ji: be-hma nei-dhale:, badhu-ne. nei-dhale:
16. thu pi-kin: myou.hma ba lou'thale:
17. kou san hla. nyi-qakou maun-hnama. wun:gwe:dei ba lou'ta'thale:
18. kou san hla.hma tu tu-ma.dei be hnayau' hyi.dhale:
19. thu. mi.ba.dei-hma myi: be hnayau' hyi.dhale:
20. thu-dou. myi: yau'ca: lou-jin-dhala:
21. hkamya: mi.ba.dei-ne. qatu-du nei-dhala:
22. be-hma nei-dhale:
23. hkamya: qahku. ba qalou' lou'thale:
24. zaga: be hnamyou: pyo:da'thale:, ba zaga:dei-le:
25. qahku. nga:na-yi htou:bala:
26. thwa:zaya hyi.dhala:

WORD LIST

ba.ji:	uncle, parent's older brother
ban-kau' myou.	Bangkok
da-bel-me.	however, but, in spite of that
hnamyou: thoun:myou:	two or three kinds
-hnain	(2p) ability
japan	Japanese
japan zaga:	Japanese (language)
ja-man	German
ja-man zaga:	German (language)
ji:do	aunt, parent's older sister
kala:	Indian
kala: zaga:	Hindustani
kaun si' wun	consul
kou-zale	agent
koun pani	company
lei: nga:myou:	four or five kinds
myi:	grandchild
myi: me:n:ma.	granddaughter

myl: yau'ca:	grandson
-ne.	(np) and, with, by means of
nei-ya	place
nyi-qakou maun-hnama. wun:gwe:dei	cousins (of a person's own generation)
pa-ri' myou.	Paris
pi-kin: myou.	Peking
pyin-thi'	French
pyin-thi' zaga:	French (language)
pyo:-	to speak, say
qado	aunt
qahpou:	grandfather
qahpou: qahpwa:mya:	grandparents
qahpwa:	grandmother
qalou' qakain	occupation
qa-hya.	Asia
qu:ji:	uncle, parent's older brother
qu:lei:	uncle, parent's younger brother
qu:lei:ne. qado-mya:	aunts and uncles
ta'-	(av) ability
than qama'	ambassador
than-youn:	embassy
thwa:ja.zou.	let's go
thwa:zaya hyi.de	must go
tou-cou myou.	Tokyo
tu	nephew
tu-ma.	niece
tu tu-ma.dei	nephews and nieces
wun:gwe:	cousin
wun: tha-	to rejoice, be happy
you:daya: pyei	Thailand, Siam
yu.hya:	Russian
yu.hya: zaga:	Russian (language)
zagabyan	interpreter
zaga.	language, speech, word

ဘဏ္ဍာတည်း

ကိုဝံလှ-

- ၁။ ဘယ်သူနဲ့
ကိုကလပ်ဘဏ္ဍာရန်ပြည်မှာ
ဘယ်သူနဲ့နေသလဲ။

ကိုကလပ်-

- ၂။ မိဘတွေနဲ့
မိဘတွေနဲ့အတူတူနေပါတယ်။

- ၃။ နေရာ
နေနိုင်တယ်
ဘိမ္ဗူဘယ်နေရာမှာနေနိုင်မယ်
ပသိသေးဘူး။

ကိုဝံလှ-

- ၄။ အဘိုး
အဘွား
အဘိုးအဘွားပျား
ကျွန်တော့်အစ်မအဘိုးအဘွားပျားနဲ့နေတယ်။

- ၅။ သူတို့နဲ့
သူတို့နဲ့နေနိုင်ပါတယ်တဲ့။

ကိုကလပ်-

- ၆။ အလုပ်အကိုင်
အဘိုးအလုပ်အကိုင်ဘာလဲ။

ကိုဝံလှ-

- ၇။ စကားပြန်
သူ့အလုပ်အကိုင်စကားပြန်။

- ၈။ ယိုးဒယားပြည်
ဘန်ကောက်မြို့
ယိုးဒယားပြည်ဘန်ကောက်မြို့မှာ
သူ့စကားပြန်လုပ်တယ်။

၉။

စကား
လေးငါးပျို့၊
ပြော-
တတ်-
ပြောတတ်တယ်
စကားလေးငါးပျို့၊ ကောင်းကောင်းပြောတတ်တယ်။

ကိုကလပ်-

- ၁၀။ ဘာစကားတွေ ပြောတတ်သလဲ။

ကိုဝံလှ-

- ၁၁။ ကုလား
ဂျပန်
ဂျပန်
ပြင်သစ်

ကုလားစကား- ဂျပန်စကား- ဂျပန် စကားနဲ့
ပြင်သစ် စကား ပြောတတ်ပါတယ်။

ကိုကလပ်-

- ၁၂။ ခုခွား
ခုခွားစကား ပြောတတ်ဘူးလား။

ကိုဝံလှ-

- ၁၃။ နည်းနည်း နားလယ်တယ်။

ကိုကလပ်-

- ၁၄။ ဦးလေး
အဘေ
ဦးလေးနဲ့ အဘေပျား
ဦးလေးနဲ့ အဘေပျား ခံယူနေသလား။

ကိုဝံလှ-

- ၁၅။ ခံယူ ပနေဘူး။

- ၁၆။ ပါရန်မြို့
ဦးလေး ပြင်သစ်ပြည် ပါရန်မြို့မှာ နေတယ်။

- ၁၇၊ သံဝံ၊
ကောင်စစ်ဝန်
သူ သံဝံ၊မှာ ကောင်စစ်ဝန် လုပ်တယ်။
- ၁၈၊ ဦးကြီး
တို့ကျိုမြို့
သံဘမတ်
ဦးကြီး တို့ကျိုမြို့မှာ ဗမာသံဘမတ် လုပ်တယ်။
- ၁၉၊ ဘကြီး
ပိကင်းမြို့
ကြီးတော်
ဘကြီး တရပ်ပြည် ပိကင်းမြို့မှာ ကြီးတော်နဲ့
နေတယ်။
- ၂၀၊ စာ၌
ကုဗ္ဗဏီ
ကိုယ်စားလှယ်
သူ ဟိုမှာ စာ၌ကုဗ္ဗဏီ ကိုယ်စားလှယ်။
- ကိုကလပ် -
- ၂၁၊ ဝမ်းကွဲ
ညီအစ်ကို ပောင်နုပ ဝမ်းကွဲတွေ
နှစ်ပါး၊ သုံးပါး၊
ခင်ဗျာ့ ညီအစ်ကို ပောင်နုပ ဝမ်းကွဲတွေ စကား နှစ်ပါး၊
သုံးပါး၊ပြောတတ်မယ် ထင်တယ်။
- ကိုစံလှ -
- ၂၂၊ ဟုတ်ကဲ့၊ တတ်ပါတယ်။
- ကိုကလပ် -
- ၂၃၊ တူ
တူပ
တူ တူမတွေ
ကိုစံလှ၊ ခင်ဗျာ၊မှာ တူ တူမတွေ ခိုသလား။
- ကိုစံလှ -
- ၂၄၊ ဝါယေပဲ
တူမတယောက်တော့ ခိုပါတယ်၊ ဝါယေပဲ တူ
မရှိဘူး။
- ၂၅၊ ခြေ၊
ခြေပိန်းပ
ဝမ်းသာ -
ကျွန်တော့ ပိဘယျာ၊ ခြေ၊ ပိန်းပ တယောက်
ရှိလို့ သိပ် ဝမ်းသာပါတယ်။
- ၂၆၊ ခြေယောက်ျား၊
ဝါယေပဲ သူတို့က ခြေ၊ ယောက်ျား၊ လည်း
တယောက် လိုချင်တယ်။
- ကိုကလပ် -
- ၂၇၊ စာရ ငါးနာရီ ထိုးပြီ။
- ၂၈၊ သွားစရာ ရှိတယ်။
- ကိုစံလှ -
- ၂၉၊ ကောင်ပါပြီ၊ သွားကြစို့။

● လှေတင်စက်

၁။ တပေး။ ခင်ဗျားပုဂံ

တခေါ်

အယ်ဒ်ယောက် ခိုသလဲ

ခိုကြီး

ခိုလေး

ဘကြီး

ကြီးတော်

ခိုလေးမဲ့ တခေါ်ပျား

ဘွ

ဘု

ပြေး

ပြေး ပိန်ပ

ပြေး ယောက်ျား

ဝမ်းကွဲတွေ

အစ်ကို တဝမ်းကွဲ

တခေါ် ဝမ်းကွဲ

(ပုဇွန်)

အပြေး။ ကျန်တော့ပုဂံ

တခေါ်

(ပုဇွန်)

ယောက်ခိုပါတယ်

တယောက်ပု ပုခိုဘူး

၂။ က။ တပေ။	<u>ဟိုစာရ၊</u>	<u>သ့. တဘနဲ့</u>	<u>တတုတု နေသလား၊</u>
	<u>ဟိုစကားပြန်</u>	<u>သ့. တပေနဲ့</u>	<u>လာသလား၊</u>
	<u>ဟိုကိုယ်စားလှယ်</u>	<u>သ့. ပိဘစတနဲ့</u>	<u>သွားမလား၊</u>
	<u>ဟိုကျောင်းသား</u>	<u>သ့. တစ်ကိုနဲ့</u>	<u>စကား ပြောသလား၊</u>
	<u>ဟိုကျောင်းသူ</u>	<u>သ့. တစ်ပနဲ့</u>	<u>နေနိုင်သလား၊</u>
	<u>ခင်ဗျာ့ပိတ်ဆွေ</u>	<u>သ့. တစဝါ် ဝမ်းကွဲနဲ့</u>	
	<u>သ့. သူငယ်ချင်း</u>	<u>သ့. ဦးကြီးနဲ့</u>	
		<u>သ့. ဦးလေးနဲ့</u>	
		<u>သ့. ဘကြီးနဲ့</u>	
		<u>သ့. ကြီးစောင့်နဲ့</u>	
		<u>သ့. တဘိုနဲ့</u>	
		<u>သ့. တဘွားနဲ့</u>	
		<u>သ့. တစ်ပ တဝမ်းကွဲနဲ့</u>	

ဘေပြ။	<u>ဟိုစာရ၊</u>	<u>သ့. တဘနဲ့</u>	<u>တတုတုနေတယ်။</u>
	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>(ပုဂံ)</u>	<u>တတုတုမနေဘူး။</u>
			<u>လာတယ်</u>
			<u>မလာဘူး၊</u>
			<u>သွားမယ်</u>
			<u>မသွားဘူး၊</u>
			<u>စကားပြောတယ်</u>
			<u>စကား မပြောဘူး၊</u>
			<u>နေနိုင်တယ်</u>
			<u>မနေနိုင်ဘူး၊</u>

၄၊	အပေး။	သူ့၊	<u>တဘေ</u>	<u>ကိုယ်စားလှယ်</u>	<u>လုပ်နိုင်သလား</u>
			<u>တဘိုး</u>	<u>စာရေး</u>	<u>လုပ်တတ်သလား</u>
			<u>ဦးကြီး</u>	<u>စကားပြန်</u>	<u>လုပ်ချင်သလား</u>
			<u>ဦးလေး</u>	<u>ကျောင်းဆရာ</u>	
			<u>ဘကြီး</u>	<u>ဆရာဝန်</u>	
			<u>ဦးကြီးဝမ်းကွဲ</u>	<u>စစ်ဗိုလ်</u>	
			<u>ဦးလေးဝမ်းကွဲ</u>		
			<u>ဘကြီး ဝမ်းကွဲ</u>		

အပြေ။	သူ့၊	<u>တဘေ</u>	<u>ကိုယ်စားလှယ်</u>	<u>လုပ်နိုင်တယ်</u>
		<u>(မှစ၍)</u>	<u>(မှစ၍)</u>	<u>မလုပ်နိုင်ဘူး</u>
				<u>လုပ်တတ်တယ်</u>
				<u>မလုပ်တတ်ဘူး</u>
				<u>လုပ်ချင်တယ်</u>
				<u>မလုပ်ချင်ဘူး</u>

၅၊ ကွက်လပ်များတွင် ဆရာက ဂဏန်းလုံးများ ထည့်သွင်းရမည်။

အပေး။	ဟိုစကားပြန်စကား	<u>ပျို၊ ပြောတတ်သလား</u>
		<u>ဘယ်နှစ်ပျို၊ ပြောတတ်သလဲ</u>
အပြေ။	ဟိုစကားပြန်စကား	<u>ပျို၊ ပြောတတ်ပါတယ်</u>
		<u>ပျို၊ မပြောတတ်ပါဘူး</u>

၆၊	အပေး။	<u>ဟိုခရီးသည်</u>	<u>ယိုးဒယားပြည် ဘန်ကောက်မြို့မှာ</u>	<u>နေသလား</u>
		<u>ဟိုသံဃာပတ်</u>	<u>ဗမာပြည် ရန်ကုန်မြို့မှာ</u>	
		<u>ဟိုကောင်စစ်ဝန်</u>	<u>တရုတ် ပြည်ပိကင်းမြို့မှာ</u>	
		<u>ဟိုလူ</u>	<u>အမေရိကန်ပြည် နယူးဇောက်မြို့မှာ</u>	
		<u>ဟိုကိုယ်စားလှယ်</u>	<u>ဘင်္ဂလားပြည် လန်ဒန်မြို့မှာ</u>	
		<u>ဟိုစကားပြန်</u>	<u>ဂျပန်ပြည် တိုကျိုမြို့မှာ</u>	
			<u>မြင်သစ်ပြည် ပါရစ်မြို့မှာ</u>	
အပြေ။		<u>ဟိုခရီးသည်</u>	<u>ယိုးဒယားပြည် ဘန်ကောက်မြို့မှာ</u>	<u>နေတယ်</u>
		(မှစ၍)	(မှစ၍)	<u>မနေဘူး</u>

ဘေမးယျာ၊

ဆရာသည် ကျောင်းသားများအား စာအက်ပါ ပေးခွင့်၊ ယျာကို ပေးရမည်။

- ၁၊ ကိုကလပ် စာမေးခွန်းပြည့်မှာ တယ်သူနဲ့ နေသလဲ။
- ၂၊ သူ့အဖေအဖို့ စာတူတူ နေသလား။
- ၃၊ ဟိုမြို့ ဘယ်နေရာမှာ သူ့နေခိုက်မယ် သိသလား။
- ၄၊ ကိုဝဲလှတစ်ပ တယ်သူနဲ့ နေသလဲ။
- ၅၊ ကိုကလပ်က ကိုဝဲလှ အဘိုး၊ အဘွားများနဲ့ နေခိုက်မလား။
- ၆၊ အဘိုး၊ အလုပ်အကိုင် ဘာလဲ။
- ၇၊ သူ ဘယ်မှာ ဧကားပြန် လုပ်သလဲ။
- ၈၊ ဧကား၊ ဘယ်နှစ်ပျို၊ ဧကား၊ ဧကား၊ ပြောတတ်သလဲ။
- ၉၊ ဘာဧကားတွေ ပြောတတ်သလဲ။
- ၁၀၊ ဂွဉ္ဇာ၊ ဧကား၊ ဧကား၊ ဧကား၊ ပြောတတ်သလား။
- ၁၁၊ ကိုဝဲလှ ဦးလေးနဲ့ အဖေအဖို့ ဖိတ်ခေါ်သလား။
- ၁၂၊ ဦးလေး၊ ဘာလုပ်သလဲ။
- ၁၃၊ ဦးကြီး၊ ဘယ်မှာနေသလဲ။
- ၁၄၊ အလုပ်အကိုင် ဘာလဲ။
- ၁၅၊ အကြီး၊ ဘယ်မှာနေသလဲ၊ ဘယ်သူနဲ့ နေသလဲ။
- ၁၆၊ သူ မိကားမြို့မှာ ဘာလုပ်သလဲ။
- ၁၇၊ ကိုဝဲလှ ညီအစ်ကို ပေးခွင့်ပေး ဝမ်းကွဲတွေ ဘာလုပ်တတ်သလဲ။
- ၁၈၊ ကိုဝဲလှမှာ တူတူပဲတူ ဘယ်နှစ်ယောက် ရှိသလဲ။
- ၁၉၊ သူ့ မိဘတွေမှာ ပြေး၊ ဘယ်နှစ်ယောက် ရှိသလဲ။
- ၂၀၊ သူတို့ ပြေး၊ ယောက်ျား၊ လိုချင်သလား။
- ၂၁၊ ခင်ဗျား၊ မိဘတွေနဲ့ အတူတူ နေသလား။
- ၂၂၊ ဘယ်မှာနေသလဲ။
- ၂၃၊ ခင်ဗျား၊ အခု ဘာအလုပ် လုပ်သလဲ။
- ၂၄၊ ဧကား၊ ဘယ်နှစ်ပျို၊ ပြောတတ်သလဲ၊ ဘာဧကားတွေလဲ။
- ၂၅၊ အခု ငါးနုအို ထိုးပြီလား။
- ၂၆၊ သွားဆရာ ရှိသလား။

LESSON 11 (qahkan: hse. ti')

kou san hla.

1.	qo
qo, kou thein: tin-ba-la:	oh, well
Well, if it isn't Ko Thein Tin.
2.	da-ga.
da-ga. cano. thange-jin: kou kala'	this (as subject)
This is my friend Mr. Clark.

kou thein: tin

3.	twel.-
twel.ya.da
qin-matan
qo, kou kala', twel.ya.da qin-matan
wun: tha-ba-de	to meet, find
opportunity of meeting
very (much)
I'm very pleased to meet you, Mr. Clark.
4.	qa:-
qa:yin
hkana.
win-
hkamya:dou. qa:yin, hkana. win-ba	to be free, vacant, at leisure
if free, vacant, at leisure
moment, instant
to enter
If you're free, please come in for a moment.
5.	win la-ba	Come in.
6.	di-be'ka.
di-be'ka. la-ba	along here
Come this way, please.
7.	htain-
htain-ba	to sit
Please sit down.
8.	hou-hma mahtain-ba-ne.	Don't sit there.
9.	qa: na-

qa: mana-ba-ne. | to be deterred by fear of offend-
ing; be embarrassed
Don't be afraid of offending. |

kou kala'

10.	qa: na-lou.
qa: na-lou. mahou'pa-bu: | (because of) being embarrassed
It's not that I'm afraid of offending. |
|-----|---|--|

kou thein: tin

11.	hsei:lei'
thau'pa
thau'pa-qoun:

hsei:lei' thau'pa-qoun: | cigar, cheroot, cigarette
drink, smoke (polite imperative)
drink, smoke (further action, continuance)
Have a cigar. |
| 12. | lahpe'yei-jan: thau'pa-qoun: | Have some tea. |
| 13. | sa:ba
sa:ba-qoun:

lahpe' sa:ba-qoun: | eat (polite imperative)
eat (further action, continu-
ance)
Have some pickled tea. |

25.	nwei qahka
nei
qal'-
nwei qahka-hma nei thei' pu-de,
thei' qal'te | hot season
sun
to feel hot
The sun is very hot in the hot sea-
son; it's very hot. |
|-----|---|--|

GRAMMAR (thada)

A. Subordination

Verb expressions are marked as subordinate clauses by substitution of subordinating particles for final particles (see Lesson 4). Subordinate clauses precede the main verb expression.

1. -yin

hkamya:dou. qa:yin, hkana. win-ba	If you're free, please come in for a moment.
-----------------------------------	--

-yin is a subordinating particle meaning 'if, when.'

2. -lou.

qa: na-lou. mahou'pa-bu:	It's not that I'm afraid of offending (lit. because I'm afraid).
qin-matan nei-lou. htain-lou. kaun:de	It's a very good place to live (lit. because of living).

-lou is a subordinating particle denoting cause or prior circumstance. This often has no English equivalent.

Be careful not to confuse this subordinating particle with the general particle -lou, described in Lesson 5. Notice that the subordinating particle attaches to verbs without final particles, while the general particle attaches to verb expressions with all their particles, or to nouns.

3. -pei-me.

di-lou kaun:bei-me., mou:	Although it's nice like this, it does
qahka-hma mou: thei' ywa-de	rain a lot in the rainy season.
da-bei-me. mahsou:bu:	However, it isn't bad.

-pei-me is a subordinating particle meaning 'although, even if.' It regularly attaches to verbs but in the single expression da-bei-me, it is attached to a noun.

B. Imperative

bama-lou pyo:ba	Say it in Burmese. Speak Burmese.
sa-qou' pei'pa	Close your book.
pyan pyo:ba-qoun:	Please repeat.
thwa:ba-do.	Good-bye. (lit. Go then!)
hkana. win-ba	Please enter for a moment.
win la-ba	Come in.
di-be'ka. la-ba	Come this way, please.
htain-ba	Please sit down.

hsei:lei' thau'pa-qoun:
lahpe' sa:ba-qoun:

Have a cigar.
Have some pickled tea.

A verb alone (e.g. pyo:, thwa:, etc.) constitutes the simplest form of command or request. A beginner should not use such forms, as they are often impolite; he should use expressions with the politeness particle -pa.

hou-hma mahtain-ba-ne.
qa: mana-ba-ne.

Don't sit there.
Don't be afraid of offending.

A negative imperative consists of a verb expression preceded by the negative particle ma- and followed by the particle -ne.

C. win la-

win la-ba

Come in.

When a first-tone verb precedes a first-tone verb, the tone of the first is high rising, almost like a second tone. Listen carefully to the rise and fall of the teacher's voice as he says this phrase.

Note that with win-, a verb of motion, the win indicates motion toward the speaker, while thwa- indicates motion away from the speaker: win thwa:- 'to go in.'

D. lein me mahtin-bu

mou: ywa-lein.me, mahtin-bu:
hnin(ge) ca.lein.me, mahtin-bu:

I don't think it will rain.
~~I don't think it will~~ snow.

2p -lein occurs only in positive statements. The negative of a sentence which contains -lein either lacks the -lein or is a positive sentence with -lein.me followed by mahtin-bu: 'I don't think that . . .'

E. Derivation

In Lesson 8 you have seen noun expressions derived from verbs by doubling (kaun:gaun:, ne:ne:); nouns are also derived from verbs by the addition of other elements.

1. -hta (-ta)

qo, kou kala' twei.ya.da
qin-matan wun:tha-ba-de
cal'hta po.

I'm very pleased to meet you, Mr.
Clark.
Of course I do (like it).

-hta is an enclitic which makes action nouns from verbs:

twei.ya.de
twei.ya.da

'has the opportunity of meeting'

'having the opportunity of meeting'

cal'te 'likes,' cal'hta 'liking' (in the speech of some individuals the aspiration is not present: cal'ta).

2. thwa:zaya

thwa:zaya hyl.de
qa: na-zaya mahyi.ba-bu:

We've got to go.
There's no reason to fear being offensive.

thwa:zaya is an enclitic which derives nouns from verbs. It generally denotes

purpose or necessity and is often translated in English as 'to' or 'for'. The force of -saya in the sentences above is shown by the translations 'A need for going exists,' 'A need for being embarrassed doesn't exist.'

F. ya

twei.ya.da

having the opportunity of meeting

As an auxiliary verb, ya means 'to have the opportunity,' ya also occurs as a full verb with the meaning 'to get, obtain.'

G. Particles

1. -qoun:

pyan pyo:ba-qoun:

Please repeat.

hsei:lei' thau'pa-qoun:

Have a cigar.

lahpe' sa:ba-qoun:

Have some pickled tea.

-qoun: is a secondary particle denoting continuance, repetition, further action (in the future), postponement (of another action). -qoun: is followed by the final particle -me. In an imperative sentence it is last: pyan pyo:ba-qoun: 'Please repeat (further),' mathwa:ne.qoun: 'Don't go yet.'

When a question containing secondary particle -qoun: is answered in the negative, the -qoun: is regularly replaced by secondary particle -to. In a positive answer, the -qoun: remains (cf. -thel: and -to, p.130).

qalou' lou'qoun:mala:

Will you continue working?

qalou' malou'to.ba-bu:

I won't work any more.

With sp thei' indicates continuance, repetition, further action:

cano nau' htamin: sa:dhei:de

Afterwards I ate (further action).

cano nau' htamin: sa:qoun:me

Afterwards I will eat (further action).

2. More about -ka.

di-be'ka. la-ba

Come this way, please.

You have seen -ka, meaning 'from (place or time)' and 'connected with'; -ka also has the meaning 'through, along, by way of.'

3. -le: . . . -le:

thel'le: mapu-bu:, thel'le: maqei:bu:

It isn't very hot or very cold.

thu bama zaga:le: pyo:da'te,

He speaks both Burmese and Chinese.

tayou' zaga:le: pyo:da'te

When the gp le: occurs with two nouns in the same sentence it means 'both . . . and' with a positive verb, 'neither . . . nor' with a negative verb.

4. -pa-la:

qo, kou thein: tin-ba-la:

Well, if it isn't Ko Thein Tin.

The combination of pa and la: at the end of an expression indicates surprise or astonishment.

H ~~paan~~ .

cal'hta po.

Of course I do (like it).

~~paan~~ is an interjection which denotes emphasis. It follows noun expressions at the end of an utterance and is commonly translated 'of course.'

WRITING (qayel: qatha:)

There are eight consonant symbols besides the twenty-five you learned in Lesson 10.

ω /y/	q /y/	l /l/	o /w/	th /th/
	h /h/	l' /l'/	q' /q'/	

These also have names beginning with the sound of the symbol:

ω ya. pale'	supine ya.
q ya. gau'	crooked ya.
l la.	
o wa.	
th tha.	
h ha.	
l' la. ji:	great la.
q' qa.	

Practice these consonants as you did those in Lesson 10.

Diacritics:

Of the symbols written around the initial consonants, the first which you will learn are those for y, w, and h in combination with other consonants.

-j ya. pin.	(corresponding to ω)
q ya. yi'	(corresponding to q)
- wa. hawe:	(corresponding to o)
- ha. htou:	(corresponding to th)

Both ya. pin. and ya. yi' represent y after other letters, as py ʋ, ʋ, my ʋ, ʋ. They are also used with the symbols for hk, k, and g to write the initials /hc, c, j/:

ʋ, ʋ ky pronounced /c/

A. di-ganei.
(etc.)

mou: ywa-qoun:me, htin-de
mou: ywa-lein.me, htin-de
mou: ywa-qoun:me, mahtin-bu:
mou: ywa-lein.me, mahtin-bu:
mou: maywa-do.bu:, htin-de
(etc.)

2. a. Q. bama pyei

mou: qahka-hma
hsaun: qahka-hma
nwei qahka-hma

pu-dhala:
qei:dhala:
hcan:dhala:
qai'thala:

A. bama pyei

mou: qahka-hma
(etc.)

mapu-bu:
qei:de
(etc.)

b. Q. bama pyei

mou: qahka-hma
hsaun: qahka-hma
nwei qahka-hma

nei thei' pu-dhala:
nei qamye: pu-dhala:
nei tahka talei pu-dhala:
nei qin-matan pu-dhala:
mou: thei' ywa-dhala:
mou: qamye: ywa-dhala:
mou: tahka talei ywa-dhala:
mou: qin-matan ywa-dhala:

A. bama pyei

mou: qahka-hma
(etc.)

nei thei' mapu-bu:
mou: thei' ywa-de
(etc.)

c. Q. bama pyei

mou: qahka
hsaun: qahka
nwei qahka

ya-dhi be-lou-le:

A. bama pyei

mou: qahka-hma mou: thei' ywa-de
hsaun: qahka-hma ne:ne: qei:de
(etc.)

3. The teacher fills the blank in each question with the same verb that occurs before -yin.

Q. cano hou-gou win thwa:yin

hkamya cano-ne. qatu-du

hou qalou' lou'yin

_____ -mala:

sa-dai'kou thwa:yin

di qein-hma nei-yin

qahku. htamin: sa:yin

nau' di-gou pyan la-yin

ne'hpyin-ga tayou' pyei-gou thwa:yin

A. hkamya: hou-gou win thwa:yin cano hkamya:ne. qatu-du thwa:me

(etc.)

mathwa:bu:
(etc.)

4. Q. cano di-hma hkana. htain nei-yin,

thu-ne. twei.hnain-mala:

hou-gou thwa:yin,

thu-ne. zaga: pyo:hnain-mala:

hou-gou win thwa:yin,

thu qa:mala:

nau' di-gou pyan la-yin,

qa: na-zaya hyi.mala:

A. hkamya: di-hma hkana. htain nei-yin, thu-ne. twei.hnain-me
(etc.)

OR

hkamya: di-hma hkana. htain nei-bei-me., thu-ne. matwei.hnain-
bu:
(etc.)

5. To expand this exercise, the teacher may substitute other food and drink from Lesson 4 in place of htamin: and lahpe'yei-jan:.

Q. di qein-hma nei-lou. htain-lou. kaun:dhala:
di hsei:lei' thau'lou.
di lahpe'yei-jan: thau'lou.
di htamin: sa:lou.

A. di qein-hma nei-lou. htain-lou. kaun:ba-de
(etc.) makaun:ba-bu:

6. a. Q. hkamya. mei'hawei la-lou. hkamya: wun: tha-dhala:
mou: maywa-lou. wun: matha-bu:la:
di-ganei. nei mapu-lou.
ya-dhi qei:lou.
di-hma qalou' lou'ya.lou.
caun: thwa:ya.lou.
thu-ne. twei.ya.lou.
thu-ne. qatu-du thwa:ya.lou.
di-gou la-ya.lou.

A. di-hma qalou' lou'ya.lou. cano wun: tha-ba-de
(etc.) wun: matha-ba-bu:

b. The student may fill the blank with the reasons suggested in section a above, or any others appropriate.

Q. hkamya: ba hpyi'lou. wun: tha-dhale:

A. cano _____ -lou. wun: tha-ba-de

7. Q. hkamya: nau' hou-gou win thwa:- -thei:dhala:
di-gou pyan la- -qoun:maia:
htamin: sa:-
hou qalou' lou'-
sa-dai'kou thwa:-
qein-ga. htwe'-

A. cano nau' hou-gou win thwa:dhel:de
hou-gou win mathwa:do.bu:
hou-gou win thwa:qoun:me
hou-gou win mathwa:do.bu:
(etc.)

8. a. Q. htamin:zain-gou sa-dai'kou ban-dai'kou youn:gou than-youn:gou mi:yahta: bu-da-youn-gou you'hyin-youn-gou hsei:youn-gou you'hyin-bwe:gou ho-te-gou be-be'ka. thwa:ya.male:
- A. di-be'ka. thwa:ba
hou-be'ka.
nya-be'ka.
be-be'ka.
8. b. Q. htamin:zain-gou sa-dai'kou ban-dai'kou youn:gou than-youn:gou hsei:youn-gou mi:yahta: bu-da-youn-gou you'hyin-youn-gou you'hyin-bwe:gou ho-te-gou thwa:jin-yin, nya-be'ka. thwa:ya.mala:
be-be'ka.
hou-be'ka.
di-be'ka.
- A. nya-be'ka. mathwa:ba-ne., be-be'ka. thwa:ba
(etc.) (etc.)

QUESTIONS

The teacher asks the following questions of the students.

1. kou kala' badhu. thange-jin:le:
2. kou thein: tin thu-ne. twei.ya.da wun: tha-dhala:
3. kou san hla.ne. kou kala' qa:dhala:
4. thu-dou. be thwa:dhale:
5. ba lou'thale:
6. kou kala' qa: na-dhala:
7. thu hou-lou ya-dhi-myou: cai'thala:
8. hou-hma be ya-dhi-myou:le:
9. hou-hma qin-matan nei-lou. htain-lou. kaun:dhala:
10. bama pyei-hma ya-dhi qamye: kaun:dhala:
11. mou: qahka-hma be-lou ya-dhi-myou:le:
12. hsaun: qahka hcan:dhala:
13. hnin:ge: ca.dhala:
14. yei hke:dhala:

15. nwei qahka qai'thala: , nei pu-dhala:
16. hkamya: qahku. qa:dhala:
17. hou-hma htain-jin-dhala:
18. hsei:lei' thau'hcin-dhala:
19. lahpe'yei-jan: thau'mala:
20. lahpe' sa:mala:
21. qa: na-zaya hyi.dhala:
22. di pyei-hma ya-dhi di-lou-be: qamye: kaun:dhala:
23. hkamya: di-lou ya-dhi-myou: cai'thala:

WORD LIST

ca,-	to fall
cai'-	to like
hcan:-	to be cold
hkana.	moment, instant
hke:-	to be hard
hnin:	dew, mist, fog
hnin:ge:	snow, frost
hsaun: qahka	cold season
hsei:lei'	cigar, cheroot, cigarette
hsou:-	to be bad
-hta	(encl) derives nouns from verbs
htain-	to sit
-ka.	(np) source; subject; concerning; along, by way of
-lou.	(subp) prior circumstance, cause
ma= . . . -ne.	(negp) negative imperative
mahou'la: (= mahou'hpu:la:)	isn't it so?
mou:	rain, cloud, sky
mou: qahka	rainy season
mou: ywa-	to rain
nei	sun
nei htain-	to live, dwell
nwei qahka	hot season

-pei-me.	(subp) concession
po.	(interj) emphasis, 'of course'
pu-	to be hot
qahka	time
qamyē	always, permanently
qa:-	to be free, vacant, at leisure
qa: na-	to be deterred by fear of offending; be embarrassed
qai'-	to feel hot
qel:-	to be cool
qin-matan	very (much)
qo	oh, well
-qoun:	(2p) continuance, repetition, further action
-saya	(encl) necessity, purpose
tahka talei	sometimes
thel'le:	very (much)
twel.-	to meet, find
win-	to enter
ya-dhi	season (of the year), weather
-yin	(subp) condition, prior completion

ဘဇကု၊ စာယံ၊ တံ

ကိုလံလှ -

- ၁၊ ခြေ
ခြေ - ကိုသိန်၊ တင်ပါလား။

- ၂၊ ဝါက
ဝါက ကျန်တော့သူငယ်ပျင်း ကိုကလပ်။

ကိုသိန်၊ တင် -

- ၃၊ ဇွေ -
ဇွေရတာ
တင်မတန်
ခြေ - ကိုကလပ် - ဇွေရတာ တင်မတန် ဝမ်း
သလိတယ်။

- ၄၊ တား -
တားရင်
ဓက
ဝင် -
ခင်ပျားတို့ တားရင် ဓကဝင်ပါ။

- ၅၊ ဝင်လား။

- ၆၊ ဝိဘက်က
ဝိဘက်က လား။

- ၇၊ ထိုင် -
ထိုင်ပါ။

- ၈၊ ဟိုမှာ မထိုင်ပါနဲ့။

- ၉၊ တားနာ -
တားပနာပါနဲ့။

ကိုကလပ် -

- ၁၀၊ တားနာလို့
တားနာလို့ မဟုတ်ပါဘူး။

ကိုသိန်၊ တင် -

- ၁၁၊ စာလိပ်
သောက်ပါ
သောက်ပါဦး၊
စာလိပ်သောက်ပါဦး။

- ၁၂၊ လဘက်ရည်ကြမ်း သောက်ပါဦး။

- ၁၃၊ ခါးပါ
ခါးပါဦး၊
လဘက် ခါးပါဦး။

- ၁၄၊ တားနာစရာ
တားနာစရာ မရှိပါဘူး။

- ၁၅၊ ဘုသီ
ဘုသီပျို၊
ကြိုက် -
မဟုတ်လား၊
ဒီလို ဘုသီပျို၊ ကြိုက်တယ် မဟုတ်လား။

ကိုကလပ် -

- ၁၆၊ ကြိုက်တာ
ပေါ့၊
ကြိုက်တာပေါ့။

- ၁၇၊ သိပ်လည်း၊
ပူ -
• -
သိပ်လည်း၊ ယူဘူး၊ သိပ်လည်း၊ မဘူး။

- ၁၈၊ နေထိုင် -
နေလို့ထိုင်လို့
တင်မတန် နေလို့ ထိုင်လို့ ဓကင်တယ်။

၁၉၊ တပြဲ
စံပြည်မှာ ထုသိ စံလိုဘဲ တပြဲ ကောင်းသလား။

ကိုသိန်းတင် -

၂၀၊ တခါတလေ
တခါတလေ စီလို ကောင်းပါတယ်။

၂၁၊ ကောင်းပေမဲ့
မိုယ်၊
တခါ
မိုယ်၊ တခါ
မိုယ်၊ ရွာ -
စီလို ကောင်းပေမဲ့ - မိုယ်၊ တခါမှာ မိုယ်၊ သိပ်
ရွာတယ်။

၂၂၊ ဆို -
ဝါပေမဲ့ ပဆိုးဘူး။

၂၃၊ ဆောင်းတခါ
ချမ်း -
ဆောင်း၊ တခါမှာ သိပ်ပချမ်းဘူး - နည်းနည်း
တယ်။

၂၄၊ နှင်း
ခဲ -
နှင်းခဲ
ကျ -
နှင်းခဲမကျဘူး - ဝေပခဲဘူး။

၂၅၊ နေ့အခါ
နေ
တိုက် -
နေ့အခါမှာ နေ့သိပ်ပူတယ် - သိပ်တိုက်တယ်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ က။ တပေး။	<u>မနေ့က</u>	ဝိပု	<u>ပိုသ်၊ ရွာသလော</u>
	<u>မနေ့ ပနက်က</u>		<u>နှင်၊ ခဲ ကျသလော</u>
	<u>မနေ့ ညနေက</u>		<u>နေပူသလော</u>
	<u>ဝိကနေ့ပနက်</u>		<u>ချပ်၊ သလော</u>
	<u>တခ</u>		<u>သလော</u>
			<u>ပူသလော</u>
			<u>တိုက်သလော</u>

ဘပြေ။	<u>မနေ့က</u>	<u>ပိုသ်၊ ရွာတယ်</u>
	(ပုစ၍)	<u>ပိုသ်၊ ပရွာဘူး</u>
		(ပုစ၍)

၁။ တပေး။	<u>ဝိကနေ့</u>	<u>ပိုသ်၊ ရွာဦးမလော</u>
	<u>ဝိကနေ့ ညနေ</u>	<u>နှင်၊ ခဲကျဦးမလော</u>
	<u>နက်ပြင်ခါ</u>	<u>နေပူဦးမလော</u>
	<u>နက်ပြင်ခါပနက်</u>	<u>ချပ်၊ ဦးမလော</u>
	<u>နက်ပြင်ခါ ညနေ</u>	<u>ခဦးမလော</u>
	<u>နေ့ဘက်ကို</u>	<u>ပူဦးမလော</u>
		<u>တိုက်ဦးမလော</u>

ဘပြေ။	<u>ဝိကနေ့</u>	<u>ပိုသ်၊ ရွာဦးမယ် ထင်တယ်</u>
	(ပုစ၍)	<u>ပိုသ်၊ ရွာလိမ့်မယ် ထင်တယ်</u>
		<u>ပိုသ်၊ ရွာဦးမယ် မထင်ဘူး</u>
		<u>ပိုသ်၊ ရွာလိမ့်မယ် မထင်ဘူး</u>
		<u>ပိုသ်၊ ပရွာစတာဘူး ထင်တယ်</u>
		(ပုစ၍)

၂။ က။ တပေး။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါယှာ</u>	<u>ပုသလၢ</u>
<u>ဆောင်တခါယှာ</u>	<u>သေလၢ</u>
<u>နေတခါယှာ</u>	<u>ရပ်သလၢ</u>
	<u>တိုက်သလၢ</u>

ဘဠု။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါယှာ</u>	<u>ယုဘူ</u>
(ပုဝၣ်)	<u>တေယံ</u>
	(ပုဝၣ်)

၃။ တပေး။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါယှာ</u>	<u>နေသိပ်ပုသလၢ</u>
<u>ဆောင်တခါယှာ</u>	<u>နေတပြီပုသလၢ</u>
<u>နေတခါယှာ</u>	<u>နေတခါတလေ ပုသလၢ</u>
	<u>နေတင်မတန် ပုသလၢ</u>
	<u>ပိုယ်သိပ်ခွာသလၢ</u>
	<u>ပိုယ်တပြီခွာသလၢ</u>
	<u>ပိုယ်တခါတလေ ခွာသလၢ</u>
	<u>ပိုယ်တင်မတန် ခွာသလၢ</u>

ဘဠု။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါယှာ</u>	<u>နေသိပ်ယုဘူ</u>
(ပုဝၣ်)	<u>ပိုယ်သိပ်ခွာတေယံ</u>
	(ပုဝၣ်)

၄။ တပေး။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါ</u>	<u>ရာသီ ဘယ်လိုလဲ</u>
<u>ဆောင်တခါ</u>	
<u>နေတခါ</u>	

ဘဠု။ ဗမာပြည်

<u>ပိုယ်တခါယှာ</u>	<u>ပိုယ်သိပ်ခွာတေယံ</u>
<u>ဆောင်တခါယှာ</u>	<u>နည်းနည်းတေယံ</u>
(ပုဝၣ်)	

၃၊ ဆရာက ခင် စာပေပု ကြိယာကို ကွက်လပ်တွင် ထည့်သွင်း၍ ပေးနိုင်သည်။

စာပေ။ ကျွန်တော် ဟိုကို ဝင်သွားရင် ဝင်ဗျာ၊ ကျွန်တော်နဲ့တကွတူ --- မလာ၊
ဟိုဘလပ် လုပ်ရင်
ဝေတိုက်ကို သွားရင်
ဝိတိမ်ပွာ နေရင်
စာခထမင်းစားရင်
နောက် ဝိကို ပြန်လာရင်
နက်ပြင်ခါ တစ်ပတ်ပြည်ကိုသွားရင်

စာပြ။ ဝင်ဗျာ၊ ဟိုကို ဝင်သွားရင် ကျွန်တော် ဝင်ဗျာနဲ့တကွတူ သွားမယ်
(ပုစ၍) ပသွားဘူး
(ပုစ၍)

၄၊ စာပေ။ ကျွန်တော် ဝိပွာ ခဏထိုင်နေရင် သူနဲ့ ဧကန်နိုင်မလာ၊
ဟိုကိုသွားရင် သူနဲ့ စကား ပြောနိုင်မလာ၊
ဟိုကိုဝင်သွားရင် သူတားမလာ၊
နောက် ဝိကိုပြန်လာရင် စားနာစရာ ရှိမလာ၊

စာပြ။ ဝင်ဗျာ၊ ဝိပွာခဏထိုင်နေရင် သူနဲ့ ဧကန်နိုင်မယ်
(ပုစ၍) (ပုစ၍)
(သို့မဟုတ်)
 ဝင်ဗျာ၊ ဝိပွာ ခဏထိုင်နေပေမဲ့ သူနဲ့ မဧကန်နိုင်ဘူး
(ပုစ၍) (ပုစ၍)

၅၊ စောအက်ပါ လေ့ကျင့်ခန်းတွင်၊ ထမင်းနှင့် လဘက်ရည်ကြမ်း နေရာတွင် သင်ခန်းစာ(၄)မှ တခြားစာစား
 ဘာစာ အမည်ပျားကို ဆရာက ထည့်သွင်းခဲ့ထွင်နိုင်သည်။

စာပေ။ ဝိတိမ်ပွာ နေလို့ထိုင်လို့ ကောင်းသလား၊
ဝိထေးလိပ်သောက်လို့
ဝိလဘက်ရည်ကြမ်းသောက်လို့
ဝိထမင်းစားလို့
 စာပြ။ ဝိတိမ်ပွာ နေလို့ ထိုင်လို့ ကောင်းပါ့တယ်
(ပုစ၍) မကောင်းပါဘူး

၆။ က။ စာပေး။ ခင်ဗျာ့မိတ်ဆွေ လာလို့ ခင်ဗျား ဝမ်းသာသလား
သိမ်းမရဘူးလို့ ဝမ်းမသာဘူးလား
ဝိကစနဲ့ ခန့်မပူလို့
ဆုသိလို့
ဝိပွာ စာလုပ် လုပ်ရလို့
ကျောင်းသွားရလို့
သွန်း ဓတုရလို့
သွန်း စာတတ်သွားရလို့
ဝိကိုလာရလို့

စာဖြေ။ ဝိပွာ စာလုပ် လုပ်ရလို့ ကျွန်တော် ဝမ်းသာပါတယ်
(ပုဝဋ်) ဝမ်းမသာပါဘူး

၈။ စာပေး။ ခင်ဗျား၊ ဘာပြန်လို့ ဝမ်းသာသလဲ

စာဖြေ။ ကျွန်တော် _____ - လို့ ဝမ်းသာပါတယ်

၇။ စာပေး။ ခင်ဗျားနောက် ဟိုကို ဝင်သွား - သေသလား
ဝိကိုပြန်လာ - ညီမလား
ထမင်းစား
ဟိုဘာလုပ် လုပ်
စာတိုက်ကိုသွား
စာမိတ်ကထက်

စာဖြေ။ ကျွန်တော်နောက် ဟိုကို ဝင်သွားသေတယ်
ဟိုကို ဝင်မသွားတော့ဘူး
ဟိုကို ဝင်သွားညီမယ်
ဟိုကို ဝင်မသွားတော့ဘူး
(ပုဝဋ်)

ဂါ	က။ တပေ။	<u>ထမင်းဆိုင်ကို</u> <u>စာတိုက်ကို</u> <u>ဘဏ်တိုက်ကို</u> <u>ရုံးကို</u> <u>သံရုံးကို</u> <u>မိုးရထား၊ ဘူတာရုံကို</u> <u>ရုပ်ရှင်ရုံကို</u> <u>ဆေးရုံကို</u> <u>ရုပ်ရှင်ပွဲကို</u> <u>ဟော်တယ်ကို</u>	ဘယ်ဘက်က သွားရမလဲ		
	တပြေ။	<u>ဝိဘက်က</u> <u>ဟိုဘက်က</u> <u>ညာဘက်က</u> <u>ဘယ်ဘက်က</u>	သွားပါ		
ခ။	တပေ။	<u>ထမင်းဆိုင်ကို</u> <u>စာတိုက်ကို</u> <u>ဘဏ်တိုက်ကို</u> <u>ရုံးကို</u> <u>သံရုံးကို</u> <u>ဆေးရုံကို</u> <u>မိုးရထား၊ ဘူတာရုံကို</u> <u>ရုပ်ရှင်ရုံကို</u> <u>ရုပ်ရှင်ပွဲကို</u> <u>ဟော်တယ်ကို</u>	သွားချင်ရင်	<u>ညာဘက်က</u> <u>ဘယ်ဘက်က</u> <u>ဟိုဘက်က</u> <u>ဝိဘက်က</u>	သွားရမလား
	တပြေ။	<u>ညာဘက်က</u> (မှတ်)	မသွားပါနဲ့၊	<u>ဘယ်ဘက်က</u> (မှတ်)	သွားပါ

ဝေခွန်ဖျာ

ဆရာသည် ကျောင်းသားကို စောအပ်ပါ ဝေခွန်ဖျာကို ဝေရပည်။

- ၁၊ ကိုကလပ် အယ်သို့ သူငယ်ချင်းလဲ။
- ၂၊ ကိုသိန်းတင် သူနဲ့တွေ့ရတာ ဝမ်းသာသလား။
- ၃၊ ကိုဝံလှနဲ့ ကိုကလပ် တွေးသလား။
- ၄၊ သူတို့ အယ်သွားသလဲ။
- ၅၊ အာလုပ်သလဲ။
- ၆၊ ကိုကလပ် တွေးနာသလား။
- ၇၊ သူ ဟိုလို ဖုသီပျိုး ကြိုက်သလား။
- ၈၊ ဟိုမှ အယ်ဖုသီပျိုးလဲ။
- ၉၊ ဟိုမှ အင်မတန် နေ့လို့ ထိုင်လို့ ကောင်းသလား။
- ၁၀၊ ဗမာပြည်မှာ ဖုသီ တပြဲ ကောင်းသလား။
- ၁၁၊ မိုက်အခါမှာ အယ်လိုဖုသီပျိုးလဲ။
- ၁၂၊ ဆောင်းတခါ ချပ်သလား။
- ၁၃၊ နှင်းခဲ ကျသလား။
- ၁၄၊ ရေခဲသလား။
- ၁၅၊ နွေအခါ တိုက်သလား။ နေပူသလား။
- ၁၆၊ ခင်ဗျား အခု တွေးသလား။
- ၁၇၊ ဟိုမှ ထိုင်ချင်သလား။
- ၁၈၊ ဆေးလိပ် သောက်ချင်သလား။
- ၁၉၊ လဘက်ရည်ကြမ်း သောက်မလား။
- ၂၀၊ လဘက်ဝေးမလား။
- ၂၁၊ အားနာစရာ ရှိသလား။
- ၂၂၊ ဗီပြည်မှာ ဖုသီ ဝီလိုဘဲ တပြဲ ကောင်းသလား။
- ၂၃၊ ခင်ဗျား ဝီလိုဖုသီပျိုး ကြိုက်သလား။

